

LETOS NAJ BI ZBRALI 100 MILIJONOV DINARJEV

V ponedeljek, 26. maja, je bilo na Gospodarski zbornici SR Slovenije svečano podpisovanje družbenega dogovora o združevanju sredstev za dijaške in študentske domove. Podpisniki so se tako zavezali, da bodo vsak prek svojih organizacij v občinah in TOZD zagotovili pristop k samoupravnemu sporazumu. O tem, kaj vse vsebuje ta družbeni dogovor, smo v našem časniku mnogo pisali. Naj znova spomnimo le na to, da naj bi po tem dogovoru delovne organizacije združevale 0,3 % od bruto osebnih dohodkov za letošnje najnujnejšo sanacijo dijaških domov. Letos naj bi zbrali za gradnjo domov do 100 milijonov din. Kako bomo zbirali potrebna sredstva za nadaljevanje gradnje novih domskih kapacitet v prihodnjem in naslednjih

letih, pa se bo treba še dogovoriti.

Med podpisniki družbenega dogovora je tudi republiški svet zveze sindikatov, za katerega je podpisal dogovor njegov predsednik Janez Barborič. To za nas v sindikatih seveda pomeni zelo konkretno akcijo na vseh ravneh, zlasti pa med delavci, med sindikalnim članstvom, ki mu je treba dobro obrazložiti, kakšne so razmere v domovih, kakšen je program sanacije najnujnejšega v začetnem obdobju (novogradnje predvsem tam, kjer se stari domovi že podirajo, zlasti v Kopru in Mariboru), kakšne pa so naše potrebe po novih domovih, saj nam domov primanjkuje, kar marsikje onemogoča prav mladini iz delavskih in kmečkih družin, da bi nadaljevali svoje šolanje.

DELAVSKA ENOTNOST

31. V. 1975 - ŠT. 21 - XXXII

SINDIKATI IN NALOGE PRI UVAJANJU CELODNEVNE ŠOLE

Naloga sindikatov pri uveljavljanju celodnevne šole so spet prišle na dnevni red seje predsedstva republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, ki je bila minuli ponedeljek. Sprejeli so svoj akcijski načrt in opozorili na nekatere probleme pri uvajanju celodnevne šole, o čemer obširneje poročamo na 5. strani. Fotokamera Andreja Agniča pa je prispevala posnetke iz življenja celodnevne šole „Biba Roeck“ v Šoštanjju.

IZ GOVORA PREDSEDNIKA CK ZKS FRANCETA POPITA NA SEMINARJU ZA SINDIKALNE IN MLADINSKE DRUŽBENOPOLITIČNE DELAVCE V ZDRUŽENEM DELU

DELAVSKI RAZRED NE POTREBUJE VARUHOV

Zveza sindikatov Slovenije in Zveze socialistične mladine Slovenije sta 16. in 17. maja organizirala v Moravcih seminar za mlade sindikalne delavce v združenem delu iz vse Slovenije. Uvodno besedo na seminarju je imel France Popit, predsednik CK ZK Slovenije. V našem listu povzemamo tisti del njegovega uvodnega govora, ki zadeva aktualne naloge delovnih ljudi še zlasti komunistov, ki delajo v sindikatih pri uresničevanju ustave in dogovorov na zadnjih kongresih ZK.

OSNOVNA NALOGA: POSTATI GOSPODAR SVOJE USODE

Kaj je v splošnih obrisih temeljna naloga komunistov, ki delate v sindikatih? Z ustavo smo si zastavili daljnosežne zgodovinske cilje, ki si jih je delavski razred v vsej svoji zgodovini nenehno zastavljajal, namreč, osvoboditev človeka in ustvaritev takih družbenoekonomskih in političnih odnosov, v katerih bo delavec res gospodar svoje usode s tem, da bo odločal o pogojih pa tudi o rezultatih svojega dela. To je velika zgodovinska naloga delavskega gibanja od vsega začetka, od nastanka delavskega razreda. Še vedno je aktualna.

V svoji zgodovini je delavsko gibanje oblikovalo ali si prizadevalo oblikovati odgovore na vprašanje, kako doseči, da bo postal delovni človek gospodar svoje usode na različne načine, odvisno od razmer in moči, ki jo je imel delavski razred v primerjavi z drugimi političnimi silami, pa tudi od teoretičnih spoznanj in praktičnih izkušenj, ki si jih je delavsko gibanje pri-

dobilo v obdobju svojega boja za doseg tega svojega cilja. Sodimo, da smo v ustavi opredelili eno od poti, po kateri lahko pride delavski razred res do tega, da bo postal gospodar svoje usode. V tem je tudi celotna skrivnost naše poti v socializem. Za samoupravno, socialistično usmerjenost družbenega razvoja smo se odločili zato, da bi ustvarili takšne družbenoekonomske razmere, v katerih se bo delavec lahko do kraja osvobodil. Te poti nikomur ne vsiljujemo, hkrati pa še za to pot bojujemo proti vsem tistim znotraj in zunaj naše socialistične samoupravne skupnosti, ki si prizadevajo na kakršenkoli način zavreti to našo pot. Sami veste, da smo bili v preteklosti priče poskušom, da bi nas odvrnili s poti socialističnega razvoja, kakršno smo si sami začrtali, in nas usmerili na pot tako imenovanega administrativnega socializma. Tudi v prihodnje bomo priče spopadov znotraj lastnega okolja, v lastni družbi — pa tudi v sami zvezi komunistov — med tistimi težnjami in ljudmi, ki so za to, da se krepki vloga delavskega

(Nadaljevanje na 3. strani)

Ne veliko dlje od začetnih prizadevanj

Minuli teden je sekcija skupnosti slovenskih občin za varstvo človekovega okolja pripravila v Hrastniku posvetovanje o problematiki varstva okolja. V pripravah na pogovor so sodelovali tudi izvršni odbor skupnosti slovenskih občin, republiški sekretariat za industrijo in urbanistični inštitut SRS. Pogovarjali so se predvsem o dveh osrednjih vprašanjih, in sicer o varstvu okolja in samoupravnem organiziranju tega področja v občini ter o vlogi občine v odnosih med turizmom in varstvom človekovega okolja. Čeprav bi na osnovi dnevnega reda utegnili sklepati, da je šlo predvsem za „uradniški pristop k stvari“, je treba le poudariti, da bi bila taka ocena napačna, če že ne krivična. Še najbližje bi bili namreč resnici, če povemo, da so si udeleženci posvetovanja prizadevali najti predvsem take predloge in rešitve, ki bi prispevali k dejanski in tudi večji učinkovitosti varstva človekovega okolja. To pa je tema, ki nedvomno sodi v najozji življenjski interes slehernega občana.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Tudi gradbeni delavec zasluži počitek in kulturno življenje

V kakšnih razmerah delajo in živijo gradbeni delavci v Sloveniji – pogovor z Andrijo Vlahovičem, sekretarjem RO sindikata gradbenih delavcev

Pred desetimi leti so v gradbeništvu sprejeli minimalne standarde za gradnjo in organizacijo samskih domov in delavskih naselij. Na tej podlagi so kasneje izoblikovali samoupravni sporazum; iz njega pa se je razvil jugoslovanski družbeni dogovor o minimalnih standardih delovnih in življenjskih razmer delavcev v gradbeništvu. Ti standardi, povedano na kratko, zavezujejo gradbena podjetja, da delavcem zagotovijo ustrezne bivalne in rekreacijske prostore, primerno prehrano, zdravstveno varstvo.

Pri republiškem odboru sindikata delavcev v gradbeništvu imajo komisijo za socialo, standard in varstvo pri delu, ki je v zadnjih letih nekajkrat na terenu preverjala, kako podjetja izpolnjujejo dolžnosti, zajete v družbenem dogovoru o minimalnih standardih. V pogovoru z Andrijo Vlahovičem, sekretarjem RO sindikata delavcev v gradbeništvu smo skušali zajeti čim več ugotovitev te komisije, hkrati pa nakažati tudi naloge, ki jih razmere na tem področju nalagajo tako osnovnim sindikalnim organizacijam kot republiškem odboru tega strokovnega sindikata.

Kakšne so danes razmere, v katerih žive gradbeni delavci na terenu, saj je že minil rok za uresničitev dogovorjenega?

„V glavnem boljše kot pred nekaj leti. Vendar pa še vedno ne moremo biti zadovoljni, zlasti v sindikatih ne. Marsikje delavci še vedno žive v neurejenih stanovanjskih prostorih, nimajo urejenih in ustrezno opremljenih dnevnih prostorov, prav tako pa marsikje tudi higienski prostori ne ustrezajo sprejetim minimalnim normam. Ni ustreznih naprav za rekreacijo, skratka, za normalno življenje gradbenih delavcev.“

„Te ocene bržčas veljajo predvsem za začasna naselja ob deloviščih, medtem ko so znatno bolj urejena stalna bivališča, samski domovi...“

„Ponekod velja enaka ocena za začasna kot tudi stalna bivališča, čeprav nasploh drži vaša domneva.“

„Zakaj je temu tako? Ali gradbena podjetja nimajo dovolj sredstev, ali ne razumejo življenjskih potreb svojih delavcev, ali...?“

„Deloma, predvsem v manjših podjetjih, seveda primanjkuje denarja; vendar sodim, da v takih kolektivih bolj kot sredstev primanjkuje pravega razumevanja potreb delavca. Dejstvo namreč je, da gradbeni delavci delajo pretežno v težkih delovnih razmerah, na prostem in daleč od družin. Slednje velja zlasti za delavce, ki prihajajo iz drugih krajev in republik. Poglejmo nekaj značilnosti njihovega dela in načina življenja: kot smo omenili, delo ni lahko. Poleg tega ni ustrezno nagrajeno in marsikateri gradbeni delavec dela preko rednega delovnega časa, da zasluži kolikor potrebuje za življenje. Po delu so vsekakor potrebni ustreznega počitka, pa razvedrila. Večino ali ves prosti čas preživijo delavci, ki delajo na oddaljenih gradbiščih, v bivališčih, ki jih imajo na voljo ob gradbišču. Zato so edino zadovoljivo nadomestilo za delo in življenje daleč od družine vsaj ustrezni bivalni prostori, prostori za razvedrilo in naprave za rekreacijo. Poleg tega pa seveda med delom primerna topla malica...“

„Dejali ste, da zlasti v manjših podjetjih slabše skrbijo za svoje delavce...“

„Praviloma da; se pa tudi v kakšnem večjem, bolje organiziranem podjetju primeri, da njihova skrb za delavce po merilih družbenega dogovora o minimalnih standardih, delovnih in življenjskih razmerah gradbenih delavcev ni dovolj velika.“

„Na primer?“

„Tudi za večja podjetja velja, da v posameznih sobah prebivajo štirje, pa celo več delavcev – v povprečju trije delavci v eni sobi samskega doma, sanitarije niso prilagojene številu uporabnikov, tuš, denimo, pride na 20 pa tudi na več delavcev. Premalo je možnosti za sprostitve delavcev. V prostorih za dnevno bivanje je večina po en TV sprejemnik za vse stanovalce objekta, premalo je časopisov, revij...“

„V naših največjih gradbenih podjetjih posvečajo veliko pozornosti rekreaciji in športu, saj so strokovne analize pokazale, da so delavci, ki se redno ukvarjajo s športom, bolj zdravi in sposobni za delo in druge naloge...“

„Organizirana rekreacija in športno udejstvovanje še ni prodrlo v vse kolektive in v vse sloje delavcev – gledano po strokovni in socialni strukturi. Podatki, ki smo jih zbrali za predlansko in lansko leto, nadvse slikovito izpričujejo, kako zelo je poleg druge skrbi za delavca potrebna tudi skrb zanj v prostem času. Žal ti podatki tudi dokazujejo, da pri razvoju delavčevih du-

ševnih in telesnih sposobnosti z izjemo nekaterih podjetij niso naredili mnogo.“

„Kdo je temu kriv?“

„Bržčas tudi premalo delavne osnovne sindikalne organizacije, pa seveda vodstva podjetij... Naša analiza je pokazala, da se z rekreacijo razen v podjetjih, kjer je dobro organizirana in kjer podjetje za njo prispeva tudi potrebna sredstva – ukvarjajo pretežno delavci z višjo izobrazbo. Pravih gradbenih delavcev pa je med športniki malo.“

„Posledice?“

Omenil sem že, da podjetja plačujejo precejšnja sredstva za nadomestila boleznin in da imajo zaradi velikega števila bolezenskih dni med delavci tudi precejšen izpad dohodka. Vse to skupaj nanese precej več, kot bi veljala primerna preventivna zaščita delavcev. Ne nazadnje pa velja omeniti tudi posledice, ki jih na svojih ramenih čutijo delavci bodisi zaradi nerazumevanja vodstva podjetja ali svoje neosveščenosti: veliko je delavcev, ki se morajo invalidno upokojiti. To pa je hkrati tudi breme za podjetje, ki je delavca izgubilo, in za družbo, ki jo invalidsko upokojeni delavec precej stane.

„Vendar moram reči, da ima večina podjetij primerno organizirano varstvo pri delu in tudi za zdravstveno varstvo ne bi mogli trditi, da šepa. Mnoga podjetja imajo lastne ambulante, kjer redno opravljajo tudi sistematične preglede. Vsekakor pa bi tam, kjer te stvari še niso urejene, kot sokrivca imenoval družbenopolitične organizacije v podjetju, predvsem pa sindikat. Ena osnovnih nalog sindikata v podjetjih je, da bdi nad življenjskimi in delovnimi razmerami zaposlenih!“

„Podatki kažejo, da se v mnogih podjetjih število nesreč pri delu lani v primerjavi z letom poprej povečalo. Kje so vzroki za to?“

„O vzrokih bi brez podrobne analize vsakega posameznega primera težko govorili. Vsekakor pa bo to treba storiti; če nihče drug, bo morala komisija za socialo, standard in varstvo pri delu pri republiškem odboru skupaj z osnovnimi sindikalnimi organizacijami preučiti vsako hujšo nesrečo, razkriti vzroke zanjo in jih poskušati odpraviti. Sicer pa je ta tema zavoljo visokega števila izgubljenih delovnih dni in izplačanih boleznin zelo aktualna za mnoge delovne organizacije. Tako je na primer lani Tehnika izgubila zaradi nezgod pri delu več kot 5800 delovnih dni, Gradis 7700, Obnova več kot 3300, Konstruktor 4600, Stavbar več kot 4500, Pionir skoraj 6500 delovnih dni itd. Pri tem pa bi bilo katero manjše podjetje bolj omembe vredno, če bi primerjali število zaposlenih s številom delovnih nezgod, saj imajo prav največja podjetja najbolje organizirano varstvo pri delu.“

„Vsi ukrepi za varstvo delavca pa za njegovo razvedrilo seveda vplivajo ugodno na delavčevu počutje in na njegovo storilnost. Vendarle pa je odločilnega pomena, da med delom ni lačen. Kako ima gradbena operativna organizirano prehrano za svoje delavce?“

„V gradbeni operativi se v večini podjetij večina delavcev hrani v obratih družbene prehrane, in to ne le med delom. Se pravi, da je treba delavcem zagotoviti v teh obratih celotno dnevno prehrano. Podatki kažejo, da ima večina podjetij obrate družbene prehrane tam, kjer je sedež podjetja, nekatera pa tudi ob večjih gradbiščih. Večina ima tudi lastno kuhinjo; hrana je, razen

v nekaterih primerih, dovolj kalorična. Obrati družbene prehrane so zvečine zgrajeni v sklopu samskih domov in po zahtevanih standardih. Le ponekod so jedilnice stare in pretesne. Tudi kadri so v obratih družbene prehrane dovolj strokovno usposobljeni. Skratka, s te plati praktično ni problemov.“

„Kaj pa organiziranje tople malice na deloviščih?“

„Na gradbiščih organizirajo vsa podjetja, o katerih imamo podatke, toplo malico, nekatera pa tudi kosilo. Hrano pripravljajo podjetja pretežno v svojih obratih družbene prehrane, precej pa se jih je povežalo z drugimi podjetji in tako skupaj organizirajo malico. Bržčas pa so še nekatera podjetja, ki nimajo organizirane prehrane na gradbiščih, ki so jo pred leti ukinitili z izgovorom, češ da se ne izplača. V takšnih primerih bo morala nastopiti sindikalna organizacija in če ne bo uspelo, ji bo priskočil na pomoč republiški odbor. Nekatera podjetja tudi primaknejo kar znatna sredstva za regresiranje družbene prehrane. Pri GP Gradnja iz Žalca, GP Slovenj Gradec, v radgonski Opekarni in v Zidgradu iz Idrije pa dobe delavci enolončnico brezplačno.“

„Potegnimo pod zapisanimi ugotovitvami črto. Kaj dobimo kot seštevek, kot skupno podobo razmer stanja v gradbenih podjetjih?“

„Celjski, ljubljanski, mariborski in primorski gradbinci so se držali dogovora, sklenjenega na II. konferenci slovenskih sindikatov v letu 1970. Več kot 75 delovnih organizacij iz gradbene operativne, industrije gradbenega materiala, montažerjev, instalaterjev vodnih skupnosti in gradbene obrti je izdelalo petletni načrt za odpravo neskladij med dejanskim stanjem in zahtevami v družbenem dogovoru. Največje delovne organizacije so si z vsakoletnimi plani zagotovile tudi ustrezna sredstva, da so gradile dovolj velike zmogljivosti samskih domov in drugih objektov, ki so tudi primerno opremljeni. Ponekod pa bo moral republiški odbor malce spodbuditi počasneje pri urejanju razmer v samskih domovih, delavskih naseljih in v provizorijih, saj so intervencije inšpekcije dela vse pogostejše, vrh tega tudi standardi, sprejeti v letu 1969, danes seveda niso več dovolj dobri. Treba se bo prilagoditi novim razmeram in novim zahtevam.“

„V poplavi zahtevkov za priznanje beneficirane delovne dobe so tudi gradbena podjetja; so te zahteve po vaši sodbi upravičene?“

„Sindikati imajo čvrsto stališče, po katerem je možno odobriti beneficirano delovno dobo le za tista delovna mesta, na katerih ni mogoče dovolj zaščititi delavca pred škodljivimi posledicami dela. Mnogo pomembnejše pa je, da podjetja delavcem zagotovijo ustrezne delovne razmere, denimo: prenekaletni delavec mora zaradi postavljenih rokov delati po 10 in več ur dnevno. In prepričan sem, da je temu kriva predvsem preslaba organizacija dela! Ali pa morajo delavci delati nadure, da zaslužijo dovolj za življenje. Krivi za nizke osebne dohodeke so spet organizatorji dela: delavcu je treba omogočiti, da v rednem delovnem času zasluži primeren dohodek!“

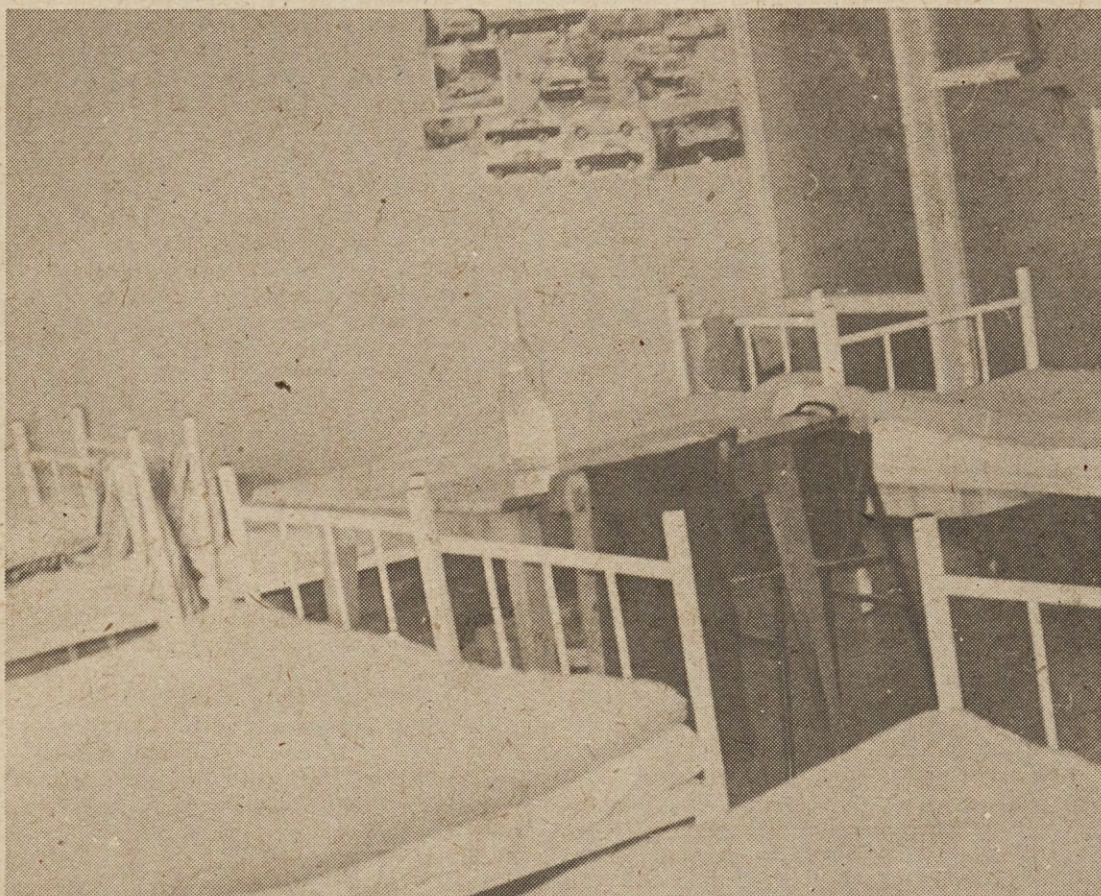
„Kje je tu sindikat?“

„Žal večinoma ob strani...“

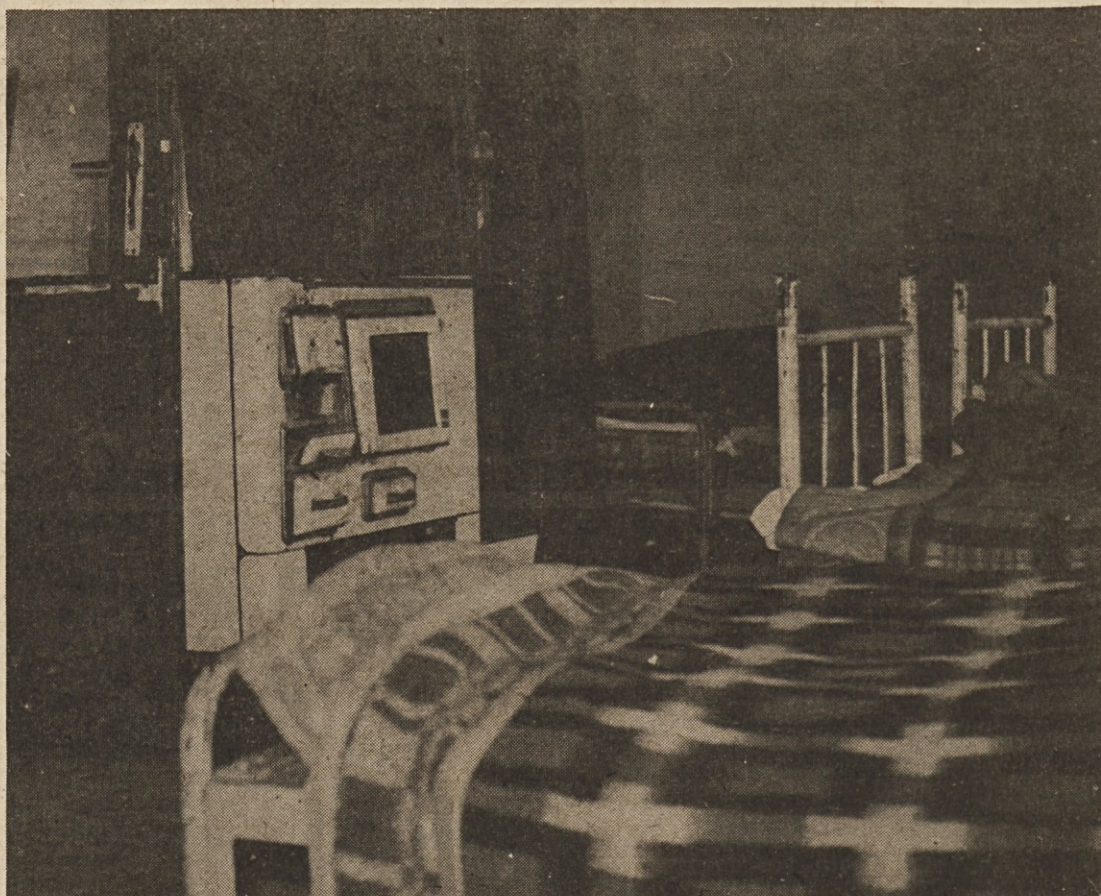
„Omenili smo, da so standardi za življenjske in delovne pogoje že v marsičem zastareli. Ali si bodo sindikati zavoljo tega prizadevali merila posodobiti, ali pa bo to prepuščeno razumevanju posameznih podjetij?“

Sredi junija bomo na republiškem odboru obravnavali vsa ta vprašanja in analizirali razmere v podjetjih in prizadevanja sindikalnih organizacij na tem področju. Na osnovi ugotovitev bomo izdelali podoben, časovno opredeljen program uresničevanja družbenega dogovora o minimalnih standardih, določili nosilce akcije in tudi programirali potrebna sredstva. Hkrati pa bomo skušali prodreti s pobudo, da bi sklenili nov družbeni dogovor, v katerem bi natanko določili posamezne normative, hkrati pa bi podjetja zavezali tudi za skrb, da bi bili delavci deležni tudi več kulture. Vsekakor pa moramo poudariti: v sindikatih se bomo zavzemali, da tiste delovne organizacije, ki ne bodo uresničevale sprejetih normativov, ne bodo mogle zaposlovati delavcev iz drugih republik.“

B. RUGELJ

Dnevno sobo v samskem domu so preuredili v prenatrpano spalnico

Spalnica je delavcem hkrati tudi kuhinja

Delavski razred ne potrebuje varuhov

Iz govora predsednika CK ZKS FRANCETA POPITA na seminarju za sindikalne in mladinske družbenopolitične delavce v združenem delu

(Nadaljevanje s 1. strani)

razreda in njegov položaj v naši družbi, in težnjami ter ljudmi, ki si želijo povratek starih, preživelih družbenoekonomskih odnosov. Med odpore uvajanja socialističnih samoupravnih odnosov pristojeva tehnokratizem, birokratizem, malomeščanščino, oportunitizem, skratka vse škodljive pojave v naši družbi. Le-ti ne nastajajo le kot posledica zunanjih vplivov – čeprav se ta vpliv od zunaj povezuje z objektivno danimi težnjami v naši družbi – te težnje izvirajo tudi iz našega družbenega razvoja. Če se želimo uspešno bojevati za socialistični samoupravni položaj delovnega človeka, se moramo takoj odločiti upirati tem škodljivim težnjam, po drugi strani pa razvijati vse klice in zarodke samoupravnega razvoja naše družbe, ki smo jih začeli gojiti z začetkom samoupravljanja.

Samoupravljanja in zastavljenih ciljev pa ni mogoče uresničiti čez noč. Naša prizadevanja so omejena z materialnimi možnostmi, saj je potrebno razvijati socialistično samoupravno državo v nerazviti, revni deželi, kakršna je bila naša, nekaj drugega kot razvijati socialistične samoupravne odnose danes, ko smo v materialnem pogledu neprimerno bogatejši. Za uresničevanje zastavljenih nalog pa je po drugi strani pomembna tudi zavest ljudi. Eno je to, kar smo vedeli pred 30. leti o socializmu in o poti socialističnega razvoja, drugo, kar smo vedeli leta 1950, ko so delavci prevzeli tovarne v svoje roke. Po petindvajsetih letih, po sprejemu nove ustave je naše spoznanje še bogatejše. S tem želimo povedati, da pot socialistične izgradnje, pot oblikovanja socialističnih samoupravnih odnosov ni lahka in se je ne da začrtati z dekretom, ne z ustavo, ne s sprejetjem statuta v delovni organizaciji. Pri vsem tem je treba računati na daljši rok, na prizadevanja in naloge, ki jih bo morala opraviti naša generacija, generacija, ki jo predstavljate vi, pa tudi generacije, ki bodo prišle za vami. Nenehno se bomo morali bojevati za to, da bomo uresničili veliko idejo, ki jo je Karl Marx opredelil kot smisel in cilj delavskega gibanja.

MLADA GENERACIJA – POROK ZA KONTINUITETO REVOLUCIJE

To pripovedujem zato, ker se pogosto zastavlja vprašanje, kaj revolucionarnega lahko prispeva naša mladina k naši revoluciji. Vi sodite v generacijo, ki ni imela opravka s starim kapitalističnim sistemom in z okupatorjem tako, kot ga je imela naša generacija. Vendar naloge, ki stojijo pred vašo generacijo, zato niso nič manj pomembne, kot so bile in so naše naloge. Mi smo delovali v drugačnih razmerah, imeli pa smo enak cilj, kot ga imate pred seboj vi: osvoboditi človeka, odpraviti izkoriščanje človeka po človeku. Ta cilj nam je skupen in povezuje starejšo in mlajšo generacijo v sedanjem obdobju našega družbenega razvoja. Služiti temu cilju, bojevati se za odpravo izkoriščanja človeka po človeku, za osvoboditev dela, za to, da bo delavec postal gospodar svoje usode, je revolucionarna, zgodovinska in častna naloga vaše generacije.

Pred seboj imamo torej vsi še vedno iste cilje, zato pomeni vse, kar delamo mi in kar prevzemate vi, kontinuiteto in nadaljevanje naše revolucije.

Zastavili ste mi tudi vprašanje, kako ocenjujem idejnopolitično usmerjenost mlade generacije v primerjavi z aktivnostjo in delom nekdanje mlade generacije. V stari Jugoslaviji del progresivne mladine številčno ni bil velik, močno se je povečal tik pred vojno, posebno pa še v obdobju narodnoosvobodilnega boja. Mimogrede: tudi ZKS je pred začetkom vojne štela le kakih 1000 članov, danes pa jih šteje skoraj 80.000. Skratka, kar zadeva število, je danes veliko več mladih ljudi naprednega pogleda, kot jih je bilo v preteklosti. Skupno pa nam je to:

kot je bil pred vojno del mlade generacije osveščen in odločen v boju proti kapitalizmu, za nacionalno osvoboditev, za vodilno vlogo delavskega razreda v družbi, za odpravo izkoriščanja človeka po človeku, tako je tudi danes velik del jugoslovanske in slovenske mlade generacije pripravljen graditi našo socialistično samoupravno družbo. Zato ni mogoče na pamet ocenjevati, ali je sedanja mlada generacija bolj ali manj napredna, kot je bila nekdanja. Pomembno je le to, da se zaveda, da pripada svojemu narodu, svojemu delovnemu ljudstvu, našemu revolucionarnemu gibanju. In če se mladina zaveda, da pripada svojemu narodu, svojemu delavskemu razredu, svojemu revolucionarnemu gibanju, potem ni treba imeti nikakršnega strahu ob spekulacijah naših nasprotnikov. Prepričan sem, da je velika večina mladih ljudi danes prav tako delavnih in zavestno revolucionarnih v boju za dosego istih ciljev, kot smo bili pred toliko in toliko leti. To nam kažejo tudi takšne manifestacije, kot je bila v Ljubljani ob 30-letnici osvoboditve. Ta manifestacija in druge širom domovine potrjujejo celotno politiko zveze komunistov in rezultate, ki jih je naša družba dosegla, po drugi strani pa izražajo zavest pripadnosti gibanju, ki je osvobodilo svojo deželo okupatorja in njegovih pomagačev, ki je izvedlo socialno revolucijo, ustvarilo družbene temelje za nove odnose med ljudmi, kakor tudi zavest, da pripadamo revolucionarnemu gibanju, ki je zastavilo in do kraja uresničilo nacionalno vprašanje.

KAKO ZDRUŽEVATI DELO IN SREDSTVA

Položaj delovnega človeka v TOZD – to je ključ za reševanje vseh vprašanj, ki ste mi jih zastavili. V ustavo smo zapisali načela, ki jih je zdaj treba s pomočjo zakonov vgraditi tudi v družbenoekonomski sistem. Teh zakonov še nimamo, pripravljamo pa jih z veliko intenzivnostjo. Prvi osnutki bodo prišli v javno razpravo že v začetku drugega polletja. Gre za nekaj pomembnih zakonov, kot so, denimo zakon o planiranju, o družbeni lastnini itd. Napak pa bi delali, če bi čakali na te zakone in če se ne bi že sedaj v praksi prizadevali uresničiti načela, ki jih vsebujejo ustava in akti delovnih organizacij. Ena izmed naših glavnih nalog je v tem, da se morajo komunisti, zlasti tisti, ki delate v sindikatih, začeti bojevati za to, da bodo TOZD postale samostojni subjekti, torej da ne bodo odvisne – ali čakale navodil – samo od svojih uprav in skupnih služb. Komunisti v sindikatih se morate bojevati za to, da zaživi temeljna organizacija združenega dela in začne delati tako, kot je napisano v ustavi.

Od napisanega do tega, da se nekaj naredi, je dolga pot. Zato bi morali kot sindikalni delavci in kot člani partije zastaviti svoje sile za to, da bi se v vsaki organizaciji ZK in v vsaki organizaciji sindikatov v temeljnih organizacijah združenega dela vprašali, ali je temeljna organizacija združenega dela začela tako delati, kot je napisano v ustavi in v temeljnih aktih delovne organizacije. Dokler ne bomo tako zastavili svoje aktivnosti, bomo imeli težave in probleme na področju družbenoekonomskih odnosov pa tudi v naši ekonomski politiki. Pomembno je to tudi zato, ker moramo naprej od tega, da imamo ustanovljene temeljne organizacije združenega dela; samoupravno moramo organizirati celotno gospodarstvo, če želimo racionalno izkoristiti proizvodna sredstva, ki so družbeno lastnina, in ustvarjati čimvečji dohodek. Če hočemo to doseči, pa moramo povezati delo in sredstva.

Ko ocenjujemo, kaj je bilo narejenega v zvezi s tem, lahko ugotovimo, da smo že dosegli nekaj rezultatov. Vendar ti rezultati, tako imenovani integracijski procesi, niso obrodili tistih sadov, kot bi jih morali, niso pa jih zato, ker se ponekod združujejo tako, da od zgoraj navzdol

vsiljujejo organizacijske oblike o tem, kako naj bodo ustanovljene TOZD pa tudi to, kako naj se TOZD povezuje znotraj delovne organizacije, znotraj združenega podjetja in znotraj sestavljene organizacije združenega dela. Iti moramo po drugi poti, da „vdihnemo življenje“ TOZD, potem pa se bodo delavci začeli sami dogovarjati, na kakšni ravni bodo uresničevali svoje interese; sami bodo iskali oblike koristnega povezovanja sredstev in dela. Potem bodo dobili odgovor na vprašanje, na kakšni ravni kaže uveljavljati svoje interese; ali le v lastni delovni organizaciji ali tudi v povezavi z drugimi, na katerih ravneh ali v delovni organizaciji, v združenem podjetju ali v sestavljeni OZD itd. Skratka procesom integriranja moramo posvetiti več pozornosti ter pri tem izhajati iz položaja in interesa delovnega človeka v temeljni organizaciji združenega dela.

Doslej so se le vodstva podjetij med seboj dogovarjala, zato smo dobili integracijske tvorbe, od katerih so nekatere zaživele, za druge pa so se odločili le zato, da bi se zavarovali pred političnimi očitki. S tem ne moremo biti zadovoljni. Proces povezovanja dela in sredstev moramo korenito predrugačiti.

Pri tem se zastavlja vprašanje mesta in vloge delovnih skupnosti skupnih služb in odnosa med temeljno organizacijo združenega dela in skupnimi službami.

Skupne službe morajo postati funkcija proizvodnega dela in ne obratno. Zato združene strokovne aktivnosti v delovni organizaciji ne morejo biti osamosvojene od proizvodnih delavcev v TOZD, podjetniška organiziranost in hierarhični odnosi, ki jih ta pogojuje, pa ohranjajo. Skupne službe, ki združujejo največkrat vse strokovne službe v organizaciji združenega dela, so v položaju „hierarhične“ komande, center ekonomske, umske, finančne, skratka politične oblasti, ki si svoj ekonomski in družbeni položaj kroji sama, ki vstopa v dialog s TOZD kot edina alternativa za obstoj in razvoj TOZD in ki si v takih in zaradi takih odnosov v celoti podreja interese delavcev v temeljni organizaciji združenega dela.

Da bi bil bolj konkreten, bom navedel primer: pred dnevi smo imeli sestanek s TOZD Gorenje, ki izdeluje televizorje, in s TOZD, ki dela televizorje v Iskri. Po svojem proizvodnem programu se obe temeljni organizaciji združenega dela prekrivata in ker jih tudi razmere na trgu za prodajo televizorjev silijo v dogovor, bi bilo potrebno, da se delavci med seboj dogovorijo, kako bodo dosegli večji dohodek, kako bodo družbeno sredstva za proizvodnjo čimbolj racionalno izkoristili. Dogovoriti bi se morali za delitev dela, najbrž tudi glede specializacije, ugotoviti, ali je možno pritegniti še tretjega ali četrtega partnerja, ki dela enake proizvode, denimo RR Niš, „Rudi Čajavec“ itd. Če se bodo zavedli tega svojega interesa, potem bo tudi normalno, da bodo naročili pri skupnih službah, da jim izdelajo analizo in predloge, kako rešiti problem, da bodo čim bolj racionalno delovali, se znašli na domačem in tujem trgu in tudi, kako glede na racionalno in moderno organizacijo dela ustvarjati večjo produktivnost in večji dohodek. To je pot, po kateri naj bi se začeli razvijati odnosi med več temeljnimi organizacijami, med TOZD in skupnimi službami pa tudi novi odnosi na novih osnovah znotraj združenega podjetja itd. Torej se ideje o integraciji ne da vsiliti od zunaj z nekimi konstrukcijami in organizacijskimi oblikami, ki se ne opirajo na socialistična samoupravna izhodišča, kakršna opredeljuje ustava. Razumljivo je, da proizvodno povezovanje ne sme biti odvisno od konjunkturalne ali recesije na trgu, ampak mora sloneti na temeljnih družbenopolitičnih izhodiščih. Ne glede na to, ali je zdaj zastoj v prodaji televizorjev ali pa bi bila konjunktura, bi se morale TOZD, ki proizvajajo

televizorje, soočiti s svojimi skupnimi problemi in oceniti, ali so zaživele v skladu z ustavno predvideno vsebino ali ne. Ko bodo tako zaživele, bodo pričele lažje reševati tudi marsikatero probleme, o katerih ste spraševali.

ZAOSTRITI ODGOVORNOST ZA URESNIČITEV SKUPNIH NALOG

Doseči moramo, da bodo ljudje dogovore upoštevali. Naš samoupravni sistem ne more delovati, če ljudje ne bodo spoštovali sporazumov in dogovorov. Dogovore in sporazume je treba tako napisati, da se lahko gre na sodišče in iz toži odškodnina za škodo, ki je nastala, če se sporazum ni spoštoval. Če bi se še naprej uveljavljala praksa, ko nekateri pri sklepanju sporazuma že mislijo na to, kako se ga bodo izognili, potem bi bilo konec našega samoupravnega sistema. Poglejmo na primer nekatere integracije. Ob sklenitvi integracij delajo velik „pomp“, ko pa je treba uresničiti dogovorjeno, ni več interesa za to. Kljub temu, da delavci na referenčnih potrdijo integracijo, se najde nekaj ljudi, ki se poživljajo na svoje podpise in delajo še naprej po svoje. Stvari moramo tako zaostri, da bo tisti, ki se ne bo držal dogovorov, nosil materialne in moralnopolitične posledice, da bo moral iti celo z delovnega mesta.

GLAVNO OROŽJE V BOJU Z INFLACIJO: INVESTIRATI IN ŽIVETI V SKLADU Z MOŽNOSTMI

Prizadevati si tudi moramo, da bomo družbeno sredstva racionalno izkoristili in da bomo dohodek, ki se bo oblikoval iz družbenih sredstev, porabljali glede na vloženo delo. To je bistvo celotnega dohodkovnega sistema in tudi vseh ustavnih sprememb, ki jih hočemo uresničiti. Žal pa pri nas še vedno delujejo stare težnje, a nove se le s težavo prebijajo. Tudi v naši zavesti je še tako, da delavci neke tovarne mislijo, da je tista tovarna njihova, ne pa da so to družbeno sredstva, na katerih delajo, in da njihov dohodek ni samo dohodek tiste krajevne skupnosti ali občine, na območju katere je tovarna, ampak je prav tako dohodek tistih delavcev, ki stanujejo v drugih krajevnih skupnostih in v občinah. Zato tudi pravimo, da bo treba zgraditi tak sistem medsebojnih odnosov, da bo delavec, ki ustvarja dohodek v delovni organizaciji, porabljaj nekaj od tega dohodka tudi za reševanje tistih problemov, ki se porajajo tam, kjer stanuje. Sedaj pa je pogosto tako, da tam, kjer je sedež delovne organizacije, nočejo ničesar slišati o tem, da je treba urejati komunalne, šolske in druge probleme na področjih, kjer delavci stanujejo.

S položajem delovnega človeka in sploh z utrjevanjem socialističnega samoupravnega sistema je tesno povezana tudi naša ekonomska politika. Doseči moramo, da bo tudi planiranje začelo izhajati iz interesov TOZD, iz interesov krajevnih in interesnih skupnosti, potem tudi plani ne bodo zbir želja. Ni naključje, če izpolnjevanje planov, ki ne upoštevajo interesov delovnih organizacij, ne gre tako, kot bi moralo. V bodoče bo treba skrb za razširjeno reprodukcijo in tudi družbeno reprodukcijo opreti na TOZD, da bi vpeljali povsem nove odnose. Doseči moramo, da bodo delavci v TOZD odločali o dohodku, da bodo, ko bodo dobili v razpravo izračunan dohodek, na predlog strokovnih služb sprejeli odločitve, za kaj bodo namenili dohodek – za investicije, za osebne dohodke, za družbeni standard, za rezervo itd. To mora postati osnovna pravica in funkcija delovnega človeka v TOZD. Potem bodo tudi razvojni načrti bolj v mejah danih možnosti. Ker je planiranje in odločanje o razširjeni reprodukciji še vedno zunaj pristojnosti delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela, prispeva med drugim tudi k sedanjim nestabilnim gospodarskim gibanjem.

Ne veliko dlje od začetnih prizadevanj

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na posvetovanje so bili vabljene predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti za varstvo okolja oziroma predsedniki komisij ali odborov občinskih skupščin ali izvršnih svetov občinskih skupščin, člani izvršnega sveta občinske skupščine, ki odgovarjajo za področje varstva okolja, predstavniki delovnih organizacij, ki sodijo med poglavne onesnaževalce, in predstavniki pomembnejših turističnih organizacij.

Ze sam spisek povabljenih posredno tudi osvetljuje položaj, kakršen je ta čas v varstvu okolja na ravni občin. Opaziti je vsekakor velike razlike v organiziranosti in iz tega izhajajoče logične posledice, da so ponekod v zaščiti in čiščenju voda, zraka, zemlje, torej v varstvu okolja nasploh, naredili že prenekatero praktične in učinkovite korake, druge pa — res so taki primeri v manjšini, a vendar — niso prišli dosti dlje od priložnostnih razprav. V vsej Sloveniji so na primer v zvezi z varstvom okolja sprejeli na ravni občine v treh letih (1971 do 1973) le 16 ukrepov, 6 odlokov, 7 smernic in še tri druge ukrepe. Številke so vsekakor preveč skromne, da bi lahko govorili o „množičnem delovanju“ ali čem podobnem.

Zaključki, ki jih je sekcija sprejela na koncu svojega dela, so docela v skladu s pozitivnimi primeri in predlogi iz razprave. Vsekakor je treba na prvem mestu omeniti, da je varstvo okolja že postalo tako pomembna družbena dejavnost, da je priporočljiva tudi večja enotnost v organiziranosti. Tako je posvet priporočil ustanavljanje interesnih skupnosti za varstvo okolja in po potrebi povezovanje teh skupnosti v regionalne. Takoj se seveda zastavlja vprašanje, od kod denar za delo teh skupnosti. Sklepi govore o prispevkih družbenih skupnosti in občanov, ki bi na referendumu odločali o višini in načinu zbiranja svojega deleža.

Prav tako bi bilo treba v vseh občinah ustanoviti komisije za varstvo okolja in smotno organizirati delovanje strokovnih služb, ki zdaj vsaka zase pretežno ali le delno sežejo tudi na področje varstva okolja.

Še posebej se zdi pomembno vprašanje, kako v družbenem planiranju vrednotiti varstvo okolja. Zaenkrat je pač tako, da o njem pri načrtovanju razvoja in planskih obveznosti spregovorimo bolj po naključju in nikakor ne praviloma. To seveda ni samo dokaz več, da varstvu okolja še ne dajemo dovolj velikega poudarka, temveč bolj resno opozorilo, da si razvijajoča ali razvitejša družba ne more več privoščiti, da bi pri svojem planiranju pereče probleme okolja preprosto zamolčala. To tembolj, ker imamo na voljo dovolj prepričljivih pričevanj, kako se le-ti z rastjo razvitosti skokovito približajo v ospredje. Bolje je torej biti „prehiter“ kot pa v zamudi...

Zaključki posvetovanja govore še o tem, da si bo treba prizadevati za zmanjševanje neugodnih vplivov, ki jih prinaša s seboj razvoj turizma. Prav tako bo treba primerno urediti zakonodajo. V zvezi s tem je treba omeniti, da bodo „prizadet“ poskušali vplivati na republiške organe, da natančneje povedo, kje in kako vidijo svojo vlogo v varstvu okolja in koliko so pripravljeni to svojo vlogo tudi uresničiti.

Ta čas bi vsekakor težko napovedovali, kakšni bodo konkretni učinki hrastniškega posvetovanja. O tem bo moč spregovoriti čez leto dni, ko se bodo udeleženci posveta spet sestali na podobnem srečanju in ko bodo ocenili, koliko so se razmere obrnile na bolje.

I. T.

Tabela 1

DELAVCI IZ DRUGIH REPUBLIK V SLOVENIJI

	Celje 5,2	Koper 4,6	Kranj 3,5	Ljubljana 35,7	Maribor 10,6	M. Sobota 0,3	N. Gorica 1,1	N. mesto 2,3	Velenje 3,4
	Brežice 0,3	Sl. Bistr. 0,4	Jesenice 5,4	Cerknica 0,6	Lenart —	G. Radgona —	Ajdovščina 0,3	Črnomelj 1,1	Dravogr. 5,2
	Laško 0,2	Izola 1,8	Radovlj. 1,5	Domžale 0,6	Ormož 0,2	Lendava 0,8	Tolmin —	Krsko 1,1	Mozirje 0,2
	Sevnica 0,1	Piran 1,4	Šk. Loka 1,0	Grosuplje 1,7	Ptuj 0,8	Ljutomer —		Metlika 1,1	Radomlje —
	Sl. Konj. 0,1	Postoj. 0,7	Trzič 0,8	Hrastnik 0,8	Sl. Bistr. —			Ribnica 0,1	Ravne 1,2
	Šentjer. —	Sežana 0,7		Idrija 0,1				Trebnje 0,1	Sl. Grad. 0,2
	Šmarje 1,5			Kamnik 1,2					
	Zalec 1,2			Kočevje 0,6					
				Litija 0,2					
				Logatec 0,2					
				Trbovlje 1,7					
				Vrhnika 0,5					
				Zagorje 0,4					
Skupaj (100,0)	CE 8,6	KP 9,6	KR 12,2	LJ 44,3	MB 11,6	MS 1,1	GO 1,4	NM 5,8	VE 5,2

NJIHOVO — NIČ MANJ PA TUDI NAŠE SKUPNO VPRAŠANJE

V Sloveniji se zaposli letno kakih 14.000 delavcev iz drugih republik ● Od skupnega števila 80.000 delavcev iz drugih republik jih 12.000 še vedno prebiva v barakah ● Podoba je v poprečju dobra — a še vedno ne moremo biti z njo zadovoljni

O delavcih iz drugih republik v slovenskem gospodarstvu smo pisali že v eni prejšnjih številkih (26. aprila letos). To je problematika, s katero se raziskovalni center za samoupravljanje pri RS ZSS ukvarja že dlje. Rezultati teh proučevanj naj bi pripomogli k iskanju poti in načinov, s katerimi bi tem delavcem olajšali in skrajšali proces integracije v naše razmere. V Sloveniji že živi in dela veliko delavcev iz drugih republik (januarja 1974 je bilo pri nas — brez sezoncev — blizu 80.000 delavcev iz drugih republik), proučevanja pa kažejo, da se bo naše gospodarstvo slej ko prej tudi v bodoče opiralo na delavce, ki prihajajo iz manj razvitih področij in republik. Po ugotovitvah republiškega zavoda za zaposlovanje se zaposli pri nas letno kakih 14.000 delavcev iz drugih republik.

Izsledki raziskav raziskovalnega centra za samoupravljanje kažejo, da ostane v Sloveniji v poprečju 48 % delavcev, drugi pa se po enem ali nekaj letih vračajo nazaj v rodne republike. Čeprav nihanj priliva in odliva delavcev skozi daljše časovno obdobje zaenkrat še ne poznamo, lahko vendarle sklepamo, da priseljevanje v Slovenijo postopoma narašča — seveda skladno s povečanjem zaposlenosti in potrebami našega gospodarstva. Potrebe našega gospodarstva po delavcih so večje, kot pa znaša naravni prirastek, hkrati pa se v našem gospodarstvu še vedno močno čuti odliv delavcev v tujino.

V poprečju ostane torej v Sloveniji nekaj manj kot polovica delavcev iz drugih republik. Lahko govorimo, da je bilo do lani k nam že priseljeno kakih 40.000 delavcev. Ker pa se proces priseljevanja nadaljuje, bi bilo torej nerazumno prepustiti vso emigracijsko problematiko stihiji in naključju. Zavedati se je treba, da je, denimo, reševanje stanovanjske problematike problem številka ena in za delavce iz drugih republik bolj pereč kot za delavce — domaćine.

Mimo takih „objektivnih“ dejavnikov, ki lahko prispevajo k večji integraciji teh delavcev v našo delovno in socialno okolje, pa si prizadeva raziskovalni center za samoupravljanje, ugotoviti tudi nekatere „subjektivne“, sociološke in psihološke dejavnike, od katerih je odvisna hitra in popolnejša integracija. Ni mogoče mimo dveh spoznanj:

NAJPREJ:

Delavci ne iščejo pri nas samo zaposlitve, ampak tudi svoj novi dom;

IN POTEM:

Priseljen, toda neintegriran delavec ne more biti samoupravljavec v pravem pomenu besede.

Zatorej lahko edinole veljavne ugotovitve vsestranskih proučevanj prispevajo k odkrivanju novih in boljših načinov za urejanje vprašanj notranje, to je jugoslovanske migracije.

POLOVICA DELAVCEV V LJUBLJANI

Tokrat se bomo pomudili pri nekaterih „objektivnih“ rezultatih: kje in kako živijo delavci iz drugih republik.

Iz tabele je razvidno, da živi in dela v petih ljubljanskih občinah kar 35,7 % vseh delavcev iz drugih republik. Na splošno pa zasledimo na vsem ljubljanskem področju 44,3 % delavcev iz drugih republik. Najmanj delavcev iz drugih republik je našlo delo (ali dom) na goriškem in mursko-soboškem področju.

Središča, kjer je razvita industrija in gradbeništvo, so najprivlačnejša žarišča priseljevanja oziroma zaposlovanja delavcev iz drugih republik. V manjših krajih sta ti dve gospodarski panogi bodisi manj koncentrirani bodisi delovne organizacije potrebne delavce črpajo iz okoliških vasi. Zatorej velja slovenska metropola kot mesto, v katerem se začena uresničevanje pričakovani in novo življenje za prenekaterega delavca iz sosedne republike.

Največ delavcev je prišlo k nam iz sosedne Hrvaške (33,9 %) in Bosne in Hercegovine (46,3 %). Manjši del delavcev iz drugih republik je od daleč: iz Makedonije 2,5 %, iz Črne gore 2,1 %, s Kosova 1,9 %. Delavcev, ki so pripotovali iz Srbije, zasledimo 11,5 %. Z obližnjimi, gospodarsko pasivnimi predeli republike Hrvaške in Bosne in Hercegovine je vzpostavljen živahen selitveni tok že dobrih 20 let.

Dobri polovici delavcev (55 %) je bila zaposlitev, ki so jo dobili v Sloveniji, tudi prva zaposlitev. Prišli so mladi, nekvalificirani in njim je najverjetneje pomenilo življenje in delo v delovni organizaciji mnogo več kot drugim delavcem. Stik z mojstrom je bil tudi stik z novim okoljem, saj so njihovi sorodniki in prijatelji ostali doma. Na tej ravni so se torej začele spletati vezi, ki — kot vse kaže — niso bile neuspešne. V poprečju je 63,2 % vseh delavcev ostalo v isti delovni organizaciji.

Od delavcev, ki živijo v Sloveniji:

dela v isti (prvi) delovni organizaciji	
manj kot eno leto	97,9 %
eno do dve leti	84,9 %
tri do štiri leta	70,2 %
pet do osem let	60,5 %
in več kot devet let	41,6 %

V poprečju torej ni mogoče govoriti o veliki fluktuaciji med delavci iz drugih republik. Pojav večje fluktuacije zasledimo v nekaterih posamičnih delovnih organizacijah in nekoliko več v gradbeništvu in kmetijstvu. V nekaterih panogah (denimo v gozdarstvu) pa so pojavi, ko delavec iz druge republike zapušča delovno organizacijo, prava redkost.

STANOVANJA

Naj si planira delavec bivanje v Sloveniji na krajši ali daljši rok, bivališče in njegova kvaliteta

učinkujeta neposredno na njegovo zdravje, delovno sposobnost, posredno pa na zaznavo družbenega in kulturnega okolja. Znani so bili primeri, ko delavec ni hotel zapustiti barake, ki si jo je postavil, in se z družino preseliti v dodeljeno stanovanje, češ da mu bo plačevanje najemnine zniževalo osebni standard in prihranke. Taki in podobni (osamljeni) primeri so botrovali mnenju, da delavci iz drugih republik ne želijo boljšega življenjskega in stanovanjskega standarda pri nas.

Morda tu in tam srečujejo še danes primere, ko je delavec obdržal določene nazore in prepričanja, ki jih je prinesel s seboj, vsekakor pa lahko na osnovi številnih podatkov trdimo, da morajo biti to le redki in osamljeni primeri. Skupna prizadevanja družbe in delavca, se denimo, že kažejo v dejstvu, da ima 14,4 % delavcev danes že lastno stanovanje oziroma družinsko hišo. Sicer pa si oglejmo razmere:

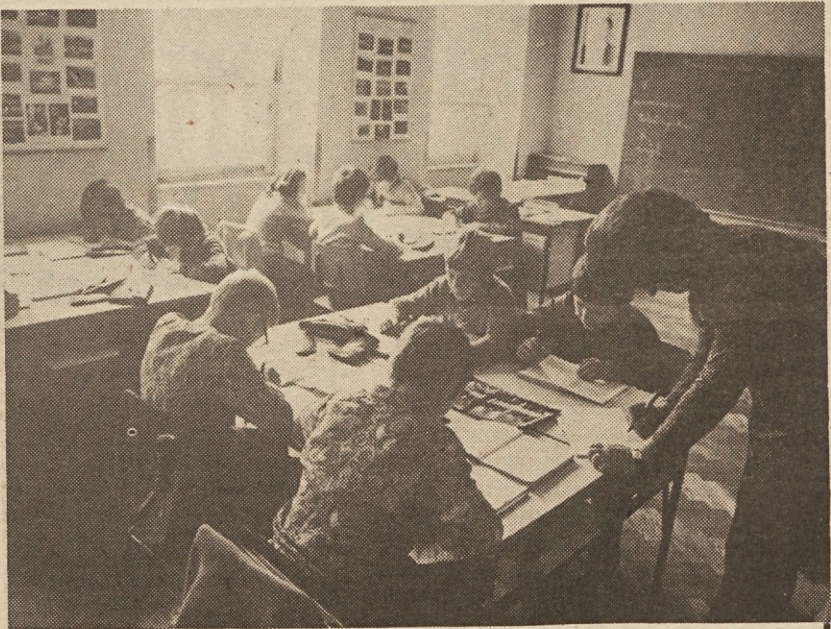
Stanovanja	% delavcev iz drugih republik		
	v Ljubljani	v ostalih občinah	poprečno
baraka	19,9	13,1	15,1
samski dom	34,0	34,8	34,5
stanov. delovne organizacije	10,7	19,7	17,0
podnajemniško (soba)	18,5	17,2	17,5
lastno stanovanje brez stalnega bivališča	16,8	13,4	14,4
	0,1	1,9	1,5

Zanimivo je, da ni velikih razlik glede bivališč med delavci, ki živijo v Ljubljani, in drugimi. Nekaj odstotkov delavcev več živi v Ljubljani v barakah, medtem pa živi 9 % več delavcev v drugih krajih v stanovanjih, ki so last delovne organizacije.

Pa še nekatere druge podatke naj navedemo: 35 % ima stroj za pranje perila, 63 % ima televizor, 37 % ima hladilnik in 36 % ima centralno kurjavo. V stanovanjih, kjer živijo, nima tekoče vode 13,4 %, nima kopalnice 34,3 % oziroma ima neurejene sanitarne prostore 23,5 % delavcev. Podoba, ki nam jo razkrivajo podatki, je lahko v poprečju dobra, vendar še zdaleč ne zadovoljliva. Brez tekoče vode, kopalnice in sanitarnih pa so zlasti delavci, ki še danes živijo v barakah ali zasilnih objektih. Barake in druga zasilna bivališča so problem približno 12.000 delavcev! Seveda pa ne samo njihov — to je tudi naš problem.

Vsa družbena prizadevanja ne morejo obroditi sadov, dokler ostajajo le pri načelih. Konkretna akcija pa bo možna tedaj, ko bomo natančno spoznali obseg in težo problema. Mnenja smo, da je problem pred nami in da se nam vse bolj in bolj razgrinja.

SAŠA MICKI

Prav gotovo največja pridobitev za učence v celodnevni šoli – tako ugotavljajo tudi v Šoštanju – je učenje in izdelava nalog v šoli. Pri tem si namreč prav vsi učenci pridobivajo delovne navade, ki so jih doslej pri prenekaterih pogrešali. Spremembna načina učenja je v prvih mesecih učencem in učiteljem povzročala težave, sedaj so jih v glavnem že prebrdili in menijo, da bo prve štiri razrede izdelalo vsaj 98 % učencev.

Ena od težav, ki jih v šoli „Biba Roec“ v Šoštanju še niso rešili, kot bi radi, je prehrana učencev, pravzaprav imajo težave s premajhno jedilnico. Prav zaradi tega se jim kosilo časovno malo raztegne. Kljub tej nevšečnosti pa zagotavlja šola redno prehrano tudi tistim učencem, ki se sicer vozijo in so prejšnja leta lahko jedli doma šele ob treh oziroma štirih popoldne. Imajo namreč tudi take, ki od avtobusa do doma peščijo še uro in pol.

NALOGE SINDIKATOV PRI UVAJANJU CELODNEVNE ŠOLE

Za šolo enakih možnosti

Uveljavitev projekta celodnevne šole je odvisna od celovite in organizirane družbene akcije. Zato je bil pri RK SZDL imenovan koordinacijski odbor, ki bo usmerjal in pospeševal akcijo po politični poti.

Ta koordinacijski odbor pripravlja svoj akcijski program, ki ga bodo v kratkem predložili republiški konferenci SZDL. Vanj bodo vključene tudi temeljne naloge sindikatov pri nadaljnjem ustvarjanju pogojev za uvajanje celodnevne šole. Ta program je na svoji seji minuli torek verificiralo predsedstvo republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije. Pri tem so v razpravi opozorili na številne probleme in delegati, ki bodo na bližnji konferenci socialistične zveze obrazložili akcijski načrt sindikatov, bodo morali spregovoriti tudi o teh vprašanjih.

Sindikati so se že v času priprav na svoj 8. kongres, seveda pa tudi v kongresnih sklepih, zavzeli za uvajanje celodnevne osnovne šole kot šole enakih možnosti za vso mlado generacijo. Do danes so se sindikati že povsod vključili v občinske koordinacijske odbore. Začeli so sodelovati pri pripravi načrtov za postopen prehod na celodnevno šolo, z informiranjem o pomenu, ciljih in načinu celodnevne šole so poskušali ustvarjati razpoloženje med delavci, starši in učitelji za to pomembno družbeno akcijo. Sindikat delavcev vzgoje in izobraževanja pa je pripravil tudi predloge za nagrajevanje učiteljev v celodnevni šoli in se angažiral pri kadrovanju mladine za pedagoški poklic.

AKCIJA SINDIKATA MORA TEMELJITI NA STVARNIH MOŽNOSTIH

Tako posvet z medobčinskimi sekretarji, trije regionalni posveti s sekretarji občinskih svetov ZSS in občinskih odborov sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja v prejšnjem tednu kot tudi raziskava o zaposleni ženski, opozarjajo na nekatere probleme, do katerih je potrebno zavzeti stališča.

Najprej gre za ugotovitev, da so delavci še vedno slabo ali enostransko obveščeni o pomenu, ciljih in načinu celodnevne šole. Odpore med delavci do celodnevne šole je treba pripisati temu kot tudi bojzani, koliko bo to stalo: družbo oziroma TOZD, starše. Tako delovne organizacije, ki združujejo denar za financiranje osnovnega šolstva, kot tudi učitelji pa seveda skrbi tudi to, kako bomo vse to zmogli, ko je že sedaj materialna osnova za klasično osnovno šolanje premajhna, vidijo pa predvsem tudi velike potrebe za investicije v prostore in nove pedagoške kadre.

Sindikat opozarja na zelo razširjene težnje, ki se pojavljajo pri izdelavi konkretnih načrtov za prehod na celodnevno šolo, ko so poudarjene velike investicijske in kadrovske potrebe. Seveda, ko prihajajo koordinacijski odbori ali posamezne šole s takimi potrebami pred samoupravne občinske izobraževalne skupnosti, se zastavlja vedno znova vprašanje, kako bomo to zmogli. Sindikati bi v svoji politični akciji morali izhajati iz tega, da v načrte za prehod na celodnevno šolo zajamemo vse možne prostorske, finančne in kadrovske možnosti. Če teh ne bomo znali poiskati, potem res lahko računamo, da bi akcija uvajanja celodnevne šole lahko trajala kar četrto stoletje. Gre za to, da vidimo prostorske možnosti tudi zunaj šole v nekaterih družbenih objektih (domovi kulture, dvorane, knjižnice, muzeji, prostori za športne namene, prostori v delovnih organizacijah, kjer bi lahko organizirali tehnične dejavnosti; prostori širše družbene prehrane itd). Podobno velja za reševanje kadrovske zagate, saj 3600 novih učiteljev res ni mogoče zagotoviti kar čez noč, toda za izvajanje programa svobodnih aktivnosti ali za organizirano izrabo prostega časa bi lahko in morali pritegniti ljudi iz vrst zaposlenih ali staršev, ki lahko kot mentorji

marsikaj prispevajo h koristnemu preživljanju šolskega časa, ki ni programiran kot redni pouk.

STRAH PRED STROŠKI ZA PREHRANO

Lahko rečemo, da je trenutno med finančnimi vprašanji najbolj v ospredju vprašanje stroškov za prehrano otrok v šoli. Izračuni kažejo, da bo celodnevna šola za 40 % do 60 % dražja, pri čemer bodo stroški za prehrano največji. Če bi morali starši sami v celoti pokriti te stroške, bi bilo to zanje veliko breme. Če bi v celoti prenesli stroške za prehrano na združena sredstva za financiranje celodnevne osnovne šole, bi to pomenilo za delovne organizacije precej večje prispevke od dosedanjih. Razmisliti bo treba torej o tem, da bi šola krila del stroškov prehrane, del denarja za te stroške pa bi prispevali starši. In tudi o tem se kaže izreči, ali naj vsi starši participirajo pri stroških prehrane enako ali diferencirano glede na njihovo gmotno stanje.

Drug problem materialne narave pa se je zaostрил zlasti letos, ko je prepuščeno občinam, da s posebnim sporazumevanjem zagotovijo sredstva za celodnevno šolo, kjer so jo že uvedli. Zlasti se je ta problem zaostрил v Kidričevem, kjer delegati v občinski skupščini niso izglasovali odloka o uvedbi celodnevne šole v Kidričevem, ker so menili, da imajo v občini Ptuj še toliko nerešenih materialnih problemov osnovnega šolstva, da si tega ne morejo privoščiti. Kot poseben problem se torej zastavlja vprašanje, kako v bodoče sistemsko zbirati denar za celodnevno šolo, zlasti za njeno redno šolsko delo. Če je res, da bo celodnevna šola za 40 do 60 % dražja in da gre večji del tega zvišanja na račun prehrane, je res tudi to, da je šolstvo danes že za 15 % v zaostanku in da skoraj 90 % vseh sredstev pomenijo osebni dohodki za učitelje. Torej bo treba razmisliti tudi o tem, ali ne kaže tudi kako drugače porazdeliti narodni dohodek.

UČITELJE, KI ZDAJ PONEKOD SAMO „SOGLAŠAJO“, JE TUDI TREBA RAZUMETI

Marsikje so se učitelji že zelo ustvarjalno vključili v priprave na celodnevno šolo, ponekod pa so se z njo celo že soočili v praksi in tudi „navdušenje zanjo“ se že ponekod uveljavlja. Neugodni materialni položaj našega osnovnega šolstva, tako glede prostorov, kot glede pomanjkanja učnih moči, pa je tisti razlog, ki za zdaj marsikje povzroča, da učitelji sicer načelno soglašajo s celodnevno osnovno šolo, v konkretnih razmerah pa so pogosto polni dvomov. Tudi letošnje zaostajanje osebnih dohodkov učiteljev ne prispeva k temu, da bi se učitelji bolj množično in z navdušenjem lotevali akcij za uvajanje celodnevne šole. To je razumljivo in tudi sindikati se zavedajo, da morajo storiti vse da bi odpravili vsaj nekatere teh „objektivnih razlogov“. Sindikat delavcev vzgoje in izobraževanja je že uveljavil v samoupravnem sporazumu za osnovne šole določilo, po katerem so

delavci v celodnevni šoli lahko za 25 % bolje nagradeni. Tudi posebna komisija pri zavodu za šolstvo SR Slovenije proučuje, kako bi za učitelja uveljavili 42-urni delovni teden, kar naj bi dalo učiteljem seveda pravico, da zavoljo potrebnega več dela dobe tudi dodatno plačilo.

Nekaj je torej storjenega, nekaj se pripravlja, toda z dnevnega reda je treba predvsem spraviti zdaj zelo žgoče vprašanje zaostajanja osebnih dohodkov učiteljev. Predsedstvo republiškega sveta je zato odločno podprlo prizadevanja izobraževalne skupnosti SRS, da bi odpravili to zaostajanje, seveda pa bi morale k temu težiti tudi občinske izobraževalne skupnosti.

AKCIJSKI PROGRAM

Naloge, ki čakajo sindikate v prihodnje, so zelo konkretne. Še naprej morajo sodelovati pri izdelavi konkretnih programov in zagotavljanju pogojev za postopno uvajanje celodnevne šole. Sindikati se bodo zavzemali za to, da bi tudi v kratkoročnih in srednjeročnih načrtih razvoja opredelili s tem v zvezi konkretne dolžnosti vseh samoupravnih in družbenopolitičnih dejavnikov. Poleg koordinacijskih odborov bi se morale s celodnevno šolo bolj ukvarjati tudi samoupravne interesne skupnosti. Sindikati pa morajo nadaljevati s pojasnjevanjem pomena celodnevne šole tako delavcem kot staršem. Mnogo lahko prispevajo sindikati tudi s tem, če se bodo angažirali pri izvajanju tehnične in delovne vzgoje mladine, saj se da marsikaj storiti za to s pomočjo delovnih organizacij gospodarstva v njihovih prostorih in z njihovimi strokovnimi kadri. V stanovanjskih skupnostih pa se morajo sindikati zavzeti, da bodo tudi učitelji dobili lahko stanovanja iz dela združenih stanovanjskih solidarnostnih sredstev.

Sindikat delavcev vzgoje in izobraževanja pa mora še naprej razvijati iniciativni in ustvarjalni odnos učiteljev do nalog celodnevne šole in težiti za tem, da bodo tudi bogate izkušnje učiteljev – praktikov vključevali v projekt celodnevne šole. Seveda pa je izrednega pomena tudi v bodoče učiteljeva beseda staršem o pomenu uvajanja te novosti pri nas.

SONJA GAŠPERŠIČ

Prosti čas med poukom, ki na šoli v Šoštanju traja od sedme zjutraj do skoraj treh popoldne, izkoristijo učenci na različne načine. Del časa preživijo na igrišču oziroma telovadnici, največ pa v razredu pri igri. Za igro pa imajo na voljo številne sestavljence, ki poleg zaposlitve in razvedrila spodbujajo v učencih tudi domišljijo in ustvarjalnost.

AKCIJA ŠTIPENDIJE

Občinski sindikalni sveti morajo poročati do 10. junija

Že v prejšnji številki DE smo poročali o tem, da je izvršni komite obravnaval uresničevanje štipendijske politike in da je ob tej priložnosti pozval komuniste v sindikatih, da do 15. junija poročajo o opravljeni akciji. Gre za akcijo, v kateri morajo sindikalne organizacije in vodstva opraviti vse, da bi dokončali podpisovanje samoupravnih sporazumov o štipendiranju, predvsem pa, da bi te sporazume tudi uresničevali. Kaj vse bi morali storiti sindikati, smo obširno pisali že tedaj. Danes, po že opravljenih treh regijskih posvetih s sekretarji občinskih svetov zveze sindikatov in občinskih odborov Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja v dneh od 21. do 23. maja ter po seji predsedstva republiškega sveta ZS Slovenije, ki je bila minuli torek, pa že lahko poročamo o tem, kaj so sklenili na regionalnih posvetih in kakšne sklepe je sprejelo predsedstvo RS ZSS.

Predsedstvo republiškega sveta je v celoti potrdilo naloge, ki so si jih zastavili na regionalnih posvetih in ki jih je treba opraviti z vso odgovornostjo in hitro. Predsedstvu republiškega sveta morajo občinski sveti poročati o opravljenem delu do 10. junija. Predsedstvo je še posebej zavezalo republiške odbore sindikatov, da takoj intervenirajo v vseh tistih organizacijah, kjer sporazuma o štipendiranju bodisi še niso podpisali bodisi ga ne uresničujejo. Centralo SDK bodo opozorili, da bo ta služba samoupravnih sporazumov o štipendijski politiki obravnavala enakovredno kot druge družbene dogovore o delitvi dohodka, da bo torej terjala nakazovanje prispevkov TOZD za solidarnostne štipendije ob izplačilu mesečnih osebnih dohodkov. S prelivanjem presežkov v občinah pa je treba tudi takoj intervenirati v tistih občinah, ki so svoje obveznosti izpolnile, nimajo pa dovolj sredstev, da bi lahko izplačale štipendije vsem, ki imajo odločbe.

Sindikati so že nešteto krat razpravljali o štipendijski politiki. Ponovno uvrstitev te problematike na dnevni red pa terja izredno počasno in neenakomerno izvajanje družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov o štipendiranju. Ta čas že lahko zapišemo, da so prve resne in odločne intervencije v tem mesecu že precej sprejemljive razmere, saj je, denimo v občini Ljubljana-Center, v petnajstih dneh pristopilo k sporazumu več kot sto TOZD. Akcija in odločnost sta torej potrebni.

Občinski sveti zveze sindikatov morajo skupaj z drugimi podpisniki družbenega dogovora o štipendiranju takoj sklicati skupne komisije podpisnic sporazuma, oceniti razmere in se lotiti konkretnih nalog. Kjer TOZD še ni pristopila k sporazumu, morajo sindikalne organizacije in organizacije ZK nemudoma začeti postopek sporazumevanja. Kjer pa so TOZD že pristopile k sporazumu, a ne plačujejo prispevka za solidarnostne štipendije, je treba resno spregovoriti o tem, zakaj neizpolnjevanje obveznosti. Sindikat podpisnik stališče, da lahko le sklep skupne komisije podpisnic sporazuma posamezno TOZD začasno oprosti plačevanja prispevka. Skupne komisije morajo od strokovnih služb tudi takoj terjati natančen pregled nad tem, kolikšni so zaostanki v izplačevanju štipendij iz združenih sredstev, iz sredstev TOZD in samoupravnih interesnih skupnosti.

Da bi lahko skupna komisija podpisnic sporazuma napravila razdelilnik za solidarnostno prelivanje sredstev, je potrebno nemudoma ugotoviti, koliko sredstev občine potrebujejo za valorizirane štipendije in koliko jih lahko prelivajo. Sindikati pa bi se morali tudi zavzeti, da bi prenehali s prepri o tem, katera služba bo opravljala strokovno delo za štipendijski sklad. Stališče sindikata je, naj bodo to službe za zaposlovanje, saj se štipendijska politika povezuje tudi s kadrovske politiko in s poklicnim usmerjanjem. Sindikati bi morali tudi ugotoviti, ali so samoupravni akti delovnih organizacij usklajeni z vsebino samoupravnih sporazumov o štipendiranju in spodbuditi organe delavskega nadzora, da izvajanje tega sporazuma nadzirajo in, če je potrebno, ukrepajo. Končno se morajo sindikati v teh dneh tudi angažirati, da bomo za letošnji razpis Titovih štipendij (60 za delavce!) našli dovolj ustreznih kandidatov.

S. G.

RO SINDIKATA DELAVCEV TRGOVINE OCENIL RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA V TEMELJNIH IN DRUGIH ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA TRGOVINE

Spodbudne ugotovitve

Na ponedeljkovi seji je republiški odbor Sindikata delavcev trgovine Slovenije posvetil največ pozornosti oceni dosedanjega razvoja samoupravljanja v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela trgovine. Ne glede na obsežne naloge, ki so v zvezi z uresničevanjem ustavnih načel o samoupravnih odnosih še pred nami, velja ugotovitev, da so opravile pomembno delo tudi organizacije združenega dela na področju trgovine. V mnogih primerih so se delavci v trgovini organizirali v TOZD, uredili s samoupravnimi sporazumi o združevanju v delovno organizacijo medsebojna razmerja med TOZD ter s statuti opredelili tudi razmere znotraj TOZD in v delovni organizaciji. Zato so tako rekoč v celoti opravljeni formalno-pravni po-

stopki za prilagoditev samoupravne organiziranosti ustavnim zahtevam.

Prav tako so organizacije združenega dela v trgovini samoupravne akte že prilagodile ustavnim načelom, posebnega pomena pa je ugotovitev, da so postali zbori delavcev osnovna oblika neposrednega odločanja delavcev o oblikovanju poslovne politike na vseh področjih dela. V vseh organizacijah združenega dela je organizirana tudi samoupravna delavska kontrola, skoraj povsod pa so razjasnili tudi nejasnosti glede statusa skupnih služb in so zdaj organizirane kot delovne skupnosti.

Teh nekaj ugotovitev zgovorno kaže, da je na področju trgovine v Sloveniji končana prva faza priprav za uveljavljanje samoupravnih odnosov po določilih ustave in da trgov-

ske delovne organizacije prehajajo v obdobje, ko se bo treba dogovoriti za akcijo o tem, kako bodo delovale za dograjevanje in urejanje dogovorjenih in s samoupravnimi akti sprejetih zasnov, hkrati pa tudi za to, kako bodo v vsakodnevni praksi uresničevale vse tiste obveznosti, za katere so se dogovorili delavci v samoupravnih dokumentih.

Pri tem velja po ugotovitvah razprave na zadnji seji RO zlasti opozoriti na nekatera vprašanja nadaljnega dograjevanja samoupravnega sistema in nadaljnje preoblikovanje samoupravnih aktov. To še posebej velja za tiste primere, kjer so bili akti sprejeti bodisi ob koncu 1973. leta ali v začetku minulega leta, torej v času, ko mnoga vprašanja še niso bila razčiščena tako kot danes. -iv

ŠKOFJA LOKA

ZLATI ZNAK OBVEZUJE!

Ob podelitvi zlatega znaka sindikatov Slovenije so imeli v škofjeloškem „Šesirju“ razširjeno sejo izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, na kateri so pregledali svoje delo v minulih obdobju ter se pogovorili o nalogah za prihodnje. Ob tem so se spomnili tudi dobro organiziranega sindikalnega dela v „Šesirju“ že pred vojno in stavke 1935. leta.

V zadnjem času je v sindikatu v „Šesirju“ v ospredju skrb za delavce. Prizadevajo si za zmanjšanje socialnih razlik, za pomoč delavcem z nižjimi osebnimi dohodki in za reševanje stanovanjskih problemov. Že peto leto uspešno deluje sklad za vzajemno pomoč. Dobro inajno urejeno tudi družbeno prehrano, kjer je cena toplih obrokov bolj simbolična, tako da je malica dostopna res vsem delavcem. Solidarnost pa se kaže tudi navzven, saj je bil „Šesir“ ena prvih delovnih organizacij, ki je prispevala svoj delež za Kozjansko.

Kljub težkemu gospodarskemu položaju si v „Šesirju“ prizadevajo, da bi izboljšali delovne razmere. V ta namen so se lani lotili gradnje novih proizvodnih prostorov na Trati. Računajo, da jih bodo odprli letos za Dan republike, ko bodo hkrati proslavili 40-letnico stavke. Pri novih naložbah niso pozabili tudi na nerazvite kraje pri nas, saj so odprli svoj obrat na Bizeljskem. Pri vseh teh načrtih in akcijah je aktivno sodelovala tudi sindikalna organizacija v tovarni.

Ko so govorili o delu v prihodnje, so na seji poudarili, da jih zlata znak obvezuje, da bodo pri svojem delu še bolj aktivni in da bodo dosledno uresničev-

vali sklepe obeh sindikalnih kongresov in 10. kongresa ZKJ. Menili so, da bo potrebno v aktivno družbenopolitično delo vključiti širši kolektiv. V sindikatu so se doslej opirali bolj na jedro, ki je sicer dobro delalo,

V RO SINDIKATA DELAVCEV PROMETA IN ZVEZ O SAMOUPRAVNEM SPORAZUMEVANJU O DELITVI DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV

Nezadovoljni z doseženim

Ko ocenjujemo izvajanje samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v prometu in zvezah, je treba predvsem ugotoviti, da dosedanji potek samoupravnega sporazumevanja na tem področju sicer potrjuje pravilnost sprejetih izhodišč in osnov, vendar z njim ne moremo biti v celoti zadovoljni. Številna neresena vprašanja in dileme so logična posledica novih spoznanj, do katerih so se načrtovalci dokopali pri praktičnem uresničevanju dogovorjenih izhodišč. Vendar pa so prav ta spoznanja privedla do tega, ko postaja očitno, da brez konkretnih rešitev nekaterih najpomembnejših vprašanj ne bo

toda to je za resnično uspešno politično delo še vedno premalo. Tudi za izobraževanje samoupravljalcev bo potrebno še več napraviti, da bodo lahko širši krog delavcev vključili v samoupravljanje. Zahtevne naloge jih prav tako čakajo v prizadevanju za boljši socialni položaj delavcev. To je še posebno očitno v zadnjem času, ko življenjski stroški naglo naraščajo. -ik

mogoče v sporazume vgrajevati novih kvalitete.

To je ena od osnovnih ugotovitev razprave na plenarnem zasedanju republiškega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah o uveljavljanju samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v prometu in zvezah. Republiški odbor je ugotovil, da je treba vzroke za počasno razvijanje sporazumevanja o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov iskati v dejstvu, da smo doslej v panogi prometa in zvez premalo storili pri opredeljevanju osnov, na katerih bi zasnovali sporazumevanje. RO prav tako ugotavlja, da zaradi premalo zavzetega dograjevanja sprejetih osnovnih izhodišč samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v prometu in zvezah, ki so med drugim zapisana tudi v kongresnih resolucijah, ostajajo nereseni mnogi problemi. Za prepočasno razreševanje nosijo vso odgovornost poleg osnovnih organizacij sindikata v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela v prometu in zvezah tudi strokovni in samoupravni organi, ki so se doslej bolj ukvarjali z reševanjem vprašanj, ki so neposredno povezana s pravicami pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov, namesto da bi se bolj angažirali pri opredeljevanju kriterijev za razporejanje dohodka. -iv

Podeljena srebrna odličja sindikatov

KOPER

Osrednja svečanost ob podelitvi letošnjih srebrnih znakov sindikatov Slovenije je bila za celotno kraško-obalno območje minuli četrtek v koprskem gledališču. Podelitev srebrnih znakov je bila združena s finalnim delom mladinskega tekmovanja Delo – svoboda – samoupravljanje, ki sta ga uspešno pripravila in organizirala obalno-kraška konferenca ZSMS in kraško-obalni svet Zveze sindikatov Slovenije Koper. V predtekmovalnih do finala je sodelovalo večje število osnovnih organizacij ZSMS iz delovnih organizacij, srednjih šol in krajevnih skupnosti.

Srebrna odličja sindikatov Slovenije so prejeli tisti, ki so s svojim dolgoletnim in požrtvovalnim delom v sindikalnih organizacijah in drugih sindikalnih organih prispevali k uveljavljanju sindikatov kot družbenopolitične organizacije in uresničevanju interesov delavskega razreda. Za srebrni znak sindikatov je bilo v vseh štirih občinah kraško-obalnega področja predlaganih skupno 157 posameznikov, ki so s svojim delom in prizadevanjem veliko prispevali k utrjevanju, uveljavljanju in razvijanju aktivne udeležbe sindikatov v družbenopolitičnem in samoupravnem življenju delovnih kolektivov.

Vsem dobitnikom srebrnih znakov Zveze sindikatov je ugodoma spregovoril Tihomil Javoršek, predsednik kraško-obalnega sveta ZSS in pri tem poudaril, da srebrni znaki letos še toliko bolj obvezujejo vse za nadaljnje aktivno sindikalno delovanje, saj proslavljamo pomembne jubileje, kot so 30-letnica tsvoboditve in zmage nad fašizmom, 25 let samoupravljanja in 30 let enotnih jugoslovanskih sindikatov.

MILOŠ SVANJAK

RAVNE NA KOROŠKEM:

V torek, 27. maja, je bila na Ravnah na Koroškem razširjena seja občinskega sindikalnega sveta. Na seji so najprej obravnavali nekatere socialne probleme in gospodarske rezultate, dosežene v preteklem letu ter v prvih mesecih letošnjega leta, pozneje pa so podelili prve „Srebrne znake sindikatov Slovenije“ prizadevnim sindikalnim aktivistom iz Mežiške doline. Prejeli so jih: Stanko BEZJAK, Anton BITENC, Franc CUK, Jože DIMNIK, Mirko FIŠER, Bogomir GABROVEC, Jurij GLAVICA, Ivan GLOBOČNIK, Milan GRADIŠNIK, Alojz JANEŽIČ, Franjo KEBER, Jože KERT, Vinko KOMPREJ, Jože KORDEŽ, Zorko KOTNIK, Ivan KUNC, Štefan KVASNIK, Ivan LAPUH, Franc MORI, Matvez OSOJNIK, Albin OŠEP, Tone POLANC, Franc PORI, Albert POTOČNIK, Ivan PUDGAR, Roman RAJZER, Jože SVANJAK, Milica SKOK, Danilo SALEJ, Silvo TURK, Ela TUSEK, Herman VEHOVAR, Franc ZAJC, Jožica ZAMERNIK, Rozka ŽAGAR in Ivan ZUNKO. (Ma)

SLOVENSKA BISTRICA

Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov je na zadnji seji obravnavalo predloge za podelitev srebrnih znakov ZSS in sklenilo, da letos s tem priznanjem nagradi deset najbolj prizadevnih in uspešnih sindikalnih aktivistov z območja občine Slovenska Bistrica.

Srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije so prejeli Marija BRAUČIČ, upokojenka iz Impola, Anton KOROŠEC iz EMI Poljčane, Alojz KRANJČ iz GG Oplotnica, Ivan LANDEKER iz Komunalnega podjetja Slovenska Bistrica, Jože MAJČEN iz Impola – TOZD Vzdrževanje, Vera SMODEJ iz TOZD LIO Poljčane, Franc SIFT iz EMI Poljčane, Karel ŠKERGET iz delovne skupnosti skupnih služb v Impolu, Štefka BRACIČ, zaposlena pri nadzorništvo proge v Poljčanah in Franc KOREN, upokojenec tovarne Impol.

V CELJU SE DOBIMO

V soboto, 14. junija, bomo v Celju množično proslavili 40-letnico zleta Svobod. Proslava bo resničen praznik predvsem za vse dolgoletne aktivne udeležence v naprednem delavskem kulturnem gibanju, člane kulturno-prosvetnih društev in kulturno-umetniških skupin. Še posebno doživetje pa bo proslava za ljubitelje množičnih delavskih in revolucionarnih pesmi. Dvatisočlanski mladinski in moški združeni zbori bodo v osrednjem delu prireditve izvedli naše najlepše delavske in revolucionarne pesmi.

Še veliko več pa bo tega dne v Celju pevcev in godbenikov tistih skupin, ki jih organizator ni mogel vključiti v program osrednje prireditve. Prepevali in igrali bodo v povorkah, ki se bodo zgrinjale proti osrednjemu prireditvenemu prostoru s petih glavnih zbirališč, prepevali in

igrali bodo pred in po prireditvi. Krasili jih bodo prapori, zastave in transparenti. Slehermo naše kulturno prosvetno društvo, pevski zbor, pihalni orkester, sleherna skupina bi morala najti na proslavi tudi svoje aktivno mesto, morala bi prispevati svoj delež.

Praznik se bo začel z budnico, pesem nas bo vodila na prireditveni prostor, nas v osrednjem programu združila v eno misel in eno hotenje in nam budila spomine na trdo prehojeno pot, ki pa jo je vedno spremljala tudi pesem – delavska, napredna, navdušujoča, angažirana pesem. Takšen bo tudi ta naš praznik, angažiran v spominih na prehojenih štiri-deset let in angažiran na skupni poti v prihodnost.

S to zavestjo moramo priti v Celje.

D. H.

NAROČITE PRAVOČASNO!

Pripravljeni odbor za proslavo 0. obletnice Zleta Svobod v Celju bo izdal posebno spominsko brošuro, bogato ilustrirano z dokumentarnimi fotografijami in s prispevki, živim pričevanjem organizatorjev te velike politične manifestacije KP pred štirimi desetletji.

Ker naj bi to spominsko brošuro prejel vsak udeleženec letošnje proslave, ki bo 14. junija v Celju, naj nam občinski sveti Zveze sindikatov Slovenije in občinski sveti ZKPO takoj sporočijo, koliko izvodov brošure bodo potrebovali. Seveda mora biti naročilo opremljeno s pismeno naročilnico, ki jo pošljete na naslov: ČZP Delavska enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4. Cena izvoda brošure je 20,00 din.

Obrnem svetujemo tudi šolskim vodstvom, da si nabavijo to brošuro, ki bo primeren pripomoček za spoznavanje zgodovine delavskega gibanja, še posebej potreben učencem, ki se bodo v tekmovanju iz zgodovinskega morali seznaniti tudi s tem mejnim dogodkom iz zgodovine KP.

Ne odlašajte torej z naročilom!

LJUBLJANA

Trije v zagati

Pred dnevi je izvršni odbor republiškega odbora Sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije, v osrednji točki dnevnega reda obravnaval gospodarske, samoupravne in politične razmere v delovnih organizacijah „Lilet“ Maribor, „Angora“ Ljubljana in „Tip-Top“ Ljubljana.

Informacija o razmerah v tovarni obutve „Lilet“ je bila podana na osnovi podatkov iz zaključnega računa za leto 1974, pokazala pa je zaskrbljujoče stanje v tej delovni organizaciji. Tako ni mogoče prezreti za 5% nižji fizični obseg industrijske proizvodnje glede na leto 1973 in relativno velik primanjkljaj pri trajnih obratnih sredstvih. Dejstva opozarjajo, da so vzroki za takšno stanje predvsem v slabi kadrovski strukturi zaposlenih delavcev, kar seveda pogojuje slabo organizacijo dela, posredno pa tudi nizke prodajne cene proizvodov, pa tudi v naraščanju zakonskih in pogodbenih obveznosti ipd. Izvršni odbor je zato sodil, da je potrebno takoj pričeti z akcijo za normalizacijo razmer v tej delovni organizaciji. Velika odgovornost vsekar pade na osnovno organizacijo sindikata tovarne „Lilet“, ki se bo morala skupaj z drugimi družbenopolitičnimi or-

ganizacijami zavzeti za najboljšo rešitev, brezpogojno pa je potrebno izdelati sanacijski program, ki naj nakaže rešitev tudi v integraciji.

V nič boljšem položaju ni OZD „Angora“ Ljubljana, le da bo po vsej verjetnosti rešila svoj položaj s pripojitvijo k ljubljanskemu Tekstilu. Vprašanje nove samoupravne organiziranosti „Angore“ še ni popolnoma rešeno, vsekakor pa je potrebno kritično oceniti tudi samoupravno organiziranost OZD Tekstil.

Delegat izvršnega odbora je o kritičnem položaju OZD „Tip-Top“ Ljubljana informiral direktor Laboda. V daljši obrazložitvi je osvetlil probleme, ki nastajajo ob sanaciji omenjene delovne organizacije. Sanatorjev je več: Almira Radovljica, Krim Ljubljana, Labod Novo mesto. V Labodu so že izdelali sanacijski program, ki predvideva 30 do 40-odstotno povečanje produktivnosti v Tip-Top, izboljšanje strojnega parka, določeno preusmeritev in prerazporeditev zaposlenih v Tip-Top in še druge predvsem investicijske ukrepe. Skratka, del OZD Tip-Top se bo do 1. januarja 1976. leta priključil „Labodu“ in kakor predvideva sanacijski program s čisto bilanco.

SENKA NAMAR

NA LINIJI 323-554

VELENJE:

Tudi v Šaleški dolini so v polnem teku priprave na 4. kongres Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije. V vseh osnovnih organizacijah razpravljajo o statutu in akcijskem programu, prvi teden v mesecu juniju pa bo tudi skupna seja občinskega odbora sindikata delavcev kovinske industrije in občinskega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije ter nekaterih izvršnih odborov osnovnih organizacij. V pripravah na 4. kongres Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije bodo v občini Velenje posvetili največ pozornosti uveljavljanju ustavnih določil, nadaljnemu razvoju in krepitvi samoupravljanja, gospodarski stabilizaciji, procesom sodelovanja in povezovanja, načrtovanju ter drugim aktualnim vprašanjem.

(vs)

ŠE VEČ SODELOVANJA

Na povabilo kraško-obalnega sveta Zveze sindikatov Koper se je minuli petek mudila na obali osemčlanska delegacija zveze sindikatov z reškega področja. S predstavniki kraško-obalnega sveta so izmenjali izkušnje in dosežene uspehe v sindikalnem delovanju ter se dogovorili o možnostih nadaljnje sodelovanja.

Predstavniki sindikatov na obali so gostom prikazali tudi trenutne gospodarske

razmere na obali in jih informirali o naporih za izboljšanje v posameznih delovnih organizacijah.

Na pogovorih je stekla beseda še o organiziranosti in doseženih rezultatih na področju uveljavljanja nove vloge sindikatov, o nadaljnjem razvijanju samoupravljanja, delegatskih odnosih in delu samoupravnih interesnih skupnosti. V vseh srečanjih je bila izražena obojestranska želja, da se še na-

dalje razvijajo stiki in pogloblja sodelovanje tudi na drugih področjih. Spoznameli so se, da bo posebna delovna skupina pripravila program prihodnjega sodelovanja. Člani reške sindikalne delegacije so obiskali še koprski Tomos in si ogledali vzgojno-varstveni zavod v Izoli ter se nato še srečali z ribiči Delamarisa, svoj obisk pa so zaključili v sezanski občini.

MILOŠ SVANJAK

Izpopolniti samoupravno organiziranost

Na Gorenjskem samoupravna organiziranost v zdravstvenih organizacijah še ni najbolj vpejana, zato jo bo treba izpopolniti. To so menili na posvetu predsednikov osnovnih organizacij sindikata, sekretarjev ZK, predsednikov delavskih svetov ter vodij OZD in TOZD v gorenjskih delovnih organizacijah s področja zdravstva in socialnega varstva, ki so ga pripravili minuli ponedeljek v Kranju na pobudo republiškega odbora sindikata delavcev v zdravstvu in socialnem varstvu.

Na Gorenjskem delujeta dva zdravstvena doma. Medtem ko imajo v jeseniškem, ki poleg jesiškega pokriva tudi radovljiško občino, kar 4 TOZD (Jesenice, Radovljica, Bled, Bohinj), je organiziran zdravstveni dom Kranj za kranjsko, škofjeloško in tržiško občino kot enovita OZD. Samoupravni organi v Škofji Loki in v Trzinu so v svojem delovanju sicer že prilagojeni teritorialni razdelitvi, v prihodnje pa bodo morali v obeh krajih ustanoviti svojo TOZD.

Tudi pri lekarnah so razlike v samoupravni organiziranosti. Tako delujejo lekarnice v spodnjem delu Gorenjske – za kranjsko, škofjeloško in tržiško občino – kot ena organizacija združene dela, v zgornjem delu pa je OZD lekarn v vsaki občini. Tudi v tem primeru bo torej treba v prihodnje uveljaviti enotnejšo samoupravno organiziranost.

Na posvetu so govorili še o združevanju v zdravstvu. Ugotovili so, da bo treba na Gorenjskem napraviti nove premike in pri tem premagati osebne interese nekaterih posameznikov. Povezovanje bo potrebno zlasti med lekarnami ter nekaterimi bolnišničnimi dejavnostmi. Udeleženci posveta so se zavzeli za funkcionalno povezovanje gorenjske zdravstvene službe s kliničnim centrom v Ljubljani. Sklenili so, da bodo v sindikatu imenovali posebno komisijo, ki bo temeljiteje proučila to problematiko in pripravila predloge.

—IK

RAVNE NA KOROŠKEM: USTANOVljen OBČINSKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV KOVINSKE INDUSTRIJE

Sprejet akcijski program

Konferenca sindikata delavcev – kovinarjev Ravne na Koroškem se je na zadnjem zasedanju preimenovala v občinski odbor sindikata delavcev kovinske industrije. Delegati so sprejeli poslovnik o notranji organizaciji in načinih delovanja odbora ter kratkoročni program dela.

Pri oblikovanju akcijskega programa dela Občinskega odbora sindikata delavcev kovinske industrije Ravne na Koroškem do konca leta 1975 so upoštevali tudi vse naloge, na katere je opozorila ustanovna konferenca prejšnjega sindikata delavcev – kovinarjev. Pri oblikovanju delovne usmeritve pa so izhajali iz stališča, da mora biti akcijski program tak, da ga bo mogoče uresničiti, sicer pa morajo biti vselej določeni roki in nosilci za izvršitev sprejetih nalog.

Tako bodo, med drugim, v septembru letos izdelali primerjalni pregled o delitvi dohodka in osebnih dohodkov na osnovi sindikalne liste ter oceno dejanskega stanja v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in organizacijah združenega dela. Do novembra bodo pripravili oceno dela vseh

delegacij ter učinkovitosti delegatskega sistema, na osnovi te ocene pa bodo izoblikovali tudi predlog prihodnjih nalog. V decembru pa bodo namenili posebno pozornost pripravi na letne skupščine osnovnih organizacij sindikata delavcev kovinske industrije; v pripravah nanje bo občinski odbor pripravil posvetovanje vseh predsednikov in sekretarjev osnovnih organizacij sindikata.

Na zadnji seji občinskega odbora sindikata delavcev kovinske industrije so govorili še o delu samoupravne delavske kontrole, pri čemer so ugotavljali, da so organi delavske kontrole sicer ustanovljeni, toda njihova dejavnost še ni takšna, kot si delavci želijo. Zato bodo storili vse, da bi imeli organi samoupravne delavske kontrole nadzor nad uresničevanjem

vseh samoupravnih odločitev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela ter da bodo imeli nadzor tudi nad vsemi drugimi medsebojnimi odnosi, ki zadevajo delavce.

(Ma)

VPRAŠANJE:

V minulemu letu so v delovnih kolektivih začeli uvajati dodatek za minulo delo. Ker ni bilo nikjer točneje rečeno, komu gre ta dodatek za minulo delo, nas zanima predvsem naslednje: ali imajo pravico do dodatka za minulo delo tudi tisti delavci, ki so upokojeni in prejemajo polne pokojnine, vendar so se ponovno redno zaposlili s polnim delovnim časom? Kako je s tistimi delavci, ki so v stalnem delovnem razmerju s skrajšanim delovnim časom (4 ure) in so invalidsko upokojeni? In slednjič, ali se šteje za minulo delo upokojencem delovna doba, za katero že prejemajo polno pokojnino, ali pa se jim šteje za minulo delo tista delovna doba, ki so jo dosegli po ponovni stalni zaposlitvi?

SUROVINA – MARIBOR

ODGOVOR:

Dodatek za vrednotenje delovne dobe po 11. točki sindikalne liste 1975 ne gre upokojencem, ki prejemajo polno pokojnino, čeprav so vnovič sklenili redno delovno razmerje. Gre pa ta dodatek invalidskim upokojencem, ki

PRESEDSTVO RS ZSS O DELOVANJU IN DOGRAJEVANJU SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV O MERILIH ZA DELITEV DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV

OBOTAVLJIV KORAK NAPREJ

S samoupravnimi sporazumi docela obvladujemo gibanja na področju osebnih porabe, vendar pa teh sporazumov, zlasti v družbenih dejavnostih, ne uresničujemo dovolj dosledno ● Podpora sklepu republiške izobraževalne skupnosti o valorizaciji osebnih dohodkov delavcev vzgojnoizobraževalnih ustanov

Predsedstvo RS ZSS je minuli torek v osrednji točki dnevnega reda obravnavalo in z nekaterimi dopolnitvami tudi sprejelo poročilo republiške komisije za družbeno dogovarjanje na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov o učinkovitosti delovanja samoupravnih sporazumov in merilih za delitev dohodka in sredstev za osebne dohodke v minulemu letu ter o letošnjem poteku samoupravnega sporazumevanja na teh področjih. Hkrati je predsedstvo sklenilo, da bodo sindikati celoviteje ocenili ta vprašanja na prvi naslednji plenarni seji republiškega sveta.

NEKAJ UGOTOVITEV

Temeljna značilnost samoupravnega urejanja delitve dohodka in osebnih dohodkov v minulemu letu je bila v iskanju rešitev, usklajenih z določbami nove ustave. Naloga nikakor ni bila lahka in tudi zdaj ni taka, ker smo bili in smo še priče gibanjem, ki niso povsem skladna s sprejetimi družbenimi dogovori in smernicami politike našega družbenoekonomskega razvoja. Treba pa je povedati, da so na to novo vsebino vendarle vplivala predvsem stališča RS ZSS o dograjevanju samoupravnih sporazumov dejavnosti in družbenih dogovorov za osebne dohodke. Tako je bilo lani sprejetih prvih osem „novih“ samoupravnih sporazumov dejavnosti. Začetni proces se uspešno nadaljuje v letošnjem letu, tako da bo večina sporazumov sprejetih do konca junija, kar pomeni v predvidenem roku.

Naslednja pomembna ugotovitev je, da smo s praktičnim uveljavljanjem starih in tudi novih samoupravnih sporazumov tako v minulemu letu z začetku letošnjega leta z uspehom obvladovali gibanja na področju osebnih porabe. To področje je praktično edino, na katerem smo še najbolj dosledno izvajali in še izvajamo načela sprejete politike družbenoekonomskega razvoja naše republike. Vseeno pa je vse pozornosti vredna ugotovitev, da je največ kršilcev sporazumov med tistimi, ki so presegli zgornjo mejo dogovorjenih osebnih dohodkov. Vse primere kršitev pa je po mnenju predsedstva RS ZSS potrebno ne le analizirati in kršilce pozvati k upoštevanju določb sporazumov, kot navaja poročilo omenjene komisije, ampak jih je treba tudi poklicati na odgovornost in uveljaviti z zakonom in s sporazumi določene sankcije.

Kar zadeva praktično izvajanje samoupravnih sporazumov v lanskem in v letošnjem letu, pa vseeno ne moremo mimo ugotovitve, da se v praksi srečujemo z dvema skrajnostima. K prvi bi lahko pristeli še vedno premajhen interes za oblikovanje takih sporazumov, ki bi

tudi navznoter delovali tako, da bi kolektive usmerjali k dejanskemu nagrajevanju po rezultatih dela. Drugo skrajnost pa pomenijo predvsem problemi, ki nastajajo zaradi neizpolnjevanja veljavnih samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, izražajo pa se praviloma v družbenih dejavnostih. Najbolj na kratko povedano, gre za to, da so samoupravni sporazumi teh dejavnosti usklajeni z določili družbenih dogovorov o gibanju splošne in skupne porabe, vendar pa financirajo teh dejavnosti prizadetim delovnim skupnostim ne nakazujejo sredstev v dogovorjeni višini. To z ene strani povzroča beg kadrov v druge dejavnosti, z druge strani pa močno nezadovoljstvo zaposlenih in tudi napovedi o prekinitvah dela.

NI VZROKA ZA ODLAŠANJE

Kot smo že omenili, bodo sindikati celoviteje ocenili aktualna vprašanja samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke na prvem plenarnem zasedanju republiškega sveta. Ker pa je očitno, da je v tem trenutku najbolj pereče vprašanje doslednega izpolnjevanja samoupravnih sporazumov v družbenih dejavnostih, je predsedstvo RS ZSS poudarilo, da ni vzrokov ali opravičila za odlašanje, da osebnih dohodkov teh delavcev ne bi – glede na možnosti – čimprej valorizirali do meje, določene z družbenimi dogovori o gibanju splošne in skupne porabe v letošnjem letu. Konkretno pa je predsedstvo v zvezi s tem sprejelo dva sklepa. Tako je podprlo predlog republiške izobraževalne skupnosti, da se lanske letna vrednost točke in s tem osebnega dohodka delavcev vzgojnoizobraževalnih ustanov poveča za 10 % z veljavnostjo od 1. januarja dalje ter še za 10 % z veljavnostjo od 1. junija dalje, medtem ko bi na osnovi analize polletne bilance ugotovili, kdaj in kako se lahko njihovi osebni dohodki povečajo do meje, določene z letošnjimi družbenimi dogovori.

Naslednji sklep pa je pove-

zan z uresničevanjem samoupravnih sporazumov o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebno in skupno porabo upravnih in pravosodnih organov v SR Sloveniji. Predsedstvo RS ZSS se je zavzelo, da je treba hkrati urejati nagrajevanje delavcev in voljenih ali imenovanih funkcionarjev, ki so člani iste delovne skupnosti. Ločene rešitve, s kakršnimi se soočamo zdaj, namreč ne zagotavljajo nemotenega delovanja tako pravosodnih kot občinskih in republiških upravnih organov, mimo tega je treba zaradi kadrovskih problemov vsekakor še letos uresničiti določbe samoupravnega sporazuma upravnih in pravosodnih organov, tako da bodo poprečni osebni dohodki, računano na pogojno nekvalificiranega delavca, dosegli osebne dohodke v gospodarstvu.

NAMESTO SKLEPA

Za konec le še ta-le misel: ena izmed značilnosti dosedanjega in tudi sedanjega dogovarjanja o splošni in skupni porabi, katere del je tudi sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v dejavnostih, ki so tako ali drugače povezane v okviru samoupravnih interesnih skupnosti, se izraža tudi v dvojnosti tega procesa. Z ene strani se namreč o tem sporazumevajo po dejavnostih, z druge pa v ustreznih interesnih skupnostih. Problemov, s kakršnimi se soočamo zdaj, pa bi bilo nedvomno manj, če bi bila ta dva procesa bolj povezana in če bi med drugim, samoupravne interesne skupnosti bile eden od podpisnikov samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v „svojih“ dejavnostih. Čas bo pokazal, ali bo treba predlagati ustrezno spremembo veljavne zakonodaje, ali pa bi tako potrebo in hotenje, ki ga je na seji predsedstva RS ZSS poudarilo več razpravljajcev, lahko uresničili tudi kako drugače.

—mG

niso dosegli polne pokojnine in še delajo skrajšani delovni čas. Ti invalidski upokojenci so upravičeni do dodatka na delovno dobo v odstotku, kot je naveden v sindikalni listi, in sicer od njihovega osebnega dohodka, doseženega v organizaciji združenega dela. V tem primeru se šteje v delovno dobo celotna delovna doba delavca.

Mnenje odbora sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov je tudi, da se upokojencem ne upošteva pri vrednotenju minulega dela tista delovna doba, ki so jo dosegli po ponovni stalni zaposlitvi.

A. POLJANŠEK

DE pravna posvetovalnica kupon

● KNJIGA ZA VSAKO KNJIZNICO

Zvonko Štaubringer
TITO – DRŽAVLJAN SVETA

Pri založbi ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, lahko naročite knjigo Zvonka Štaubringerja

TITO – DRŽAVLJAN SVETA.

Avtor knjige opisuje 30 let dolgo pot predsednika Tita, da bi pokazal in dokazal človeštvu, kako se je vendar le možno izogniti novi katastrofi. Na tej poti se je predsednik Tito srečeval z mnogimi uglednimi državniki, politikami, kulturnimi, družbenimi delavci, pa tudi s preprostimi ljudmi.

Knjigo je izdala ČZP Delavska enotnost v sodelovanju z NIP Radnička štampa iz Beograda.

Knjiga je vezana v platno, opremljena s številnim ovitkom, tiskana na finem brezlesnem papirju. V knjigi je 16 strani ilustracij na umetniškem papirju. Format knjige je 17 x 24 cm, obsega pa 258 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

OD NAŠEGA DOPISNIKA

DOHODEK PO SEDEŽU PODJETJA

Naslov tega prispevka opravičuje podatek, da status TOZD v Črni gori najteže pridobijo tisti deli podjetij, katerih sedež je zunaj meja te republike. Ugotovitev, da se je doslej od več kot 550 dislociranih enot ustavno konstituiralo le 70 delov podjetij, pa je pomenila tudi povod, da je CK ZK Črne gore na zadnji seji med drugim sklenil naslednje: „Uveljaviti je treba organizirane in odločne ukrepe, da bi se deli združenega dela, ki so zelo oddaljeni od sedeža svojega sistema ali kolektiva, čimprej konstituirali kot TOZD, da bi s tem preprečili neopravičeno prelivanje dohodka, premagali centralistične težnje in odpravili kratenje samoupravnih pravic...“

Tak sklep sicer temelji na izjemno neugodnih poročilih 12 črnogorskih občin, v katerih deluje velik del tako imenovanih dislociranih obratov s skupaj več kot 10.000 zaposlenimi, katerih učinek in dohodek obračunavajo v centralah podjetij, kjer je v večini primerov tudi „sedež“ žiro računa. Samo v prvem polletju minulega leta je 25 teh dislociranih enot po nepopolnih podatkih doseglo več kot milijardo dinarjev prometa. Razen tega je le 63 poslovnih enot lani vplačalo

prispevek za kreditiranje manj razvitih republik in pokrajine Kosova, to pa bi moralo storiti več kot 300 dislociranih enot. Ta podatek nedvomno ponazarja, kako se mnogi kolektivi izmikajo plačevanju tudi drugih zakonskih obveznosti do občin in republik.

Ugotovljeno je tudi bilo, da delavci tistega dela podjetij, ki so ločeni od matičnih kolektivov, nimajo vpliva na delitev dohodka. Zaradi tega je še posebej otežkočen nakup družbenih stanovanj za delavce oziroma kreditiranje individualne stanovanjske gradnje. Zadeve so se zaostriale celo tako daleč, da je morala blagovnica BEKO v Titogradu sprožiti spor pred Ustavnim sodiščem Jugoslavije, da si je izborila status TOZD. Problem ustavnega konstituiranja združenega dela je najbolj očiten ravno v tem mestu, kjer se je le vsaka šesta od skupno 166 dislociranih enot že konstituirala kot TOZD.

Ob takih in podobnih ugotovitvah CK ZK Črne gore seveda ni mogel molčati, ampak je reagiral odločno in jasno. Stališča, ki jih je sprejel, nedvomno zavezujejo celotno združeno delo, da se ne glede na sedež sistema ali podjetja dosledno organizira na ustavnih osnovah in da pos-

Kako zajeziti investicije brez kritja

Podatki o neplačanih obveznostih, medsebojnem zadolževanju in nepokritih investicijah, ki jih prebiramo v analizah o gospodarskih razmerah, so zelo pestri. Na seji predsedstva RK SZDL Srbije so, denimo, ugotovili, da so nepokrite obveznosti samo na enem ključnem objektu mnogo večje, kot jih statistika navaja za celotno republiko. Na seji predsedstva CK ZK Črne gore pa so povedali, da so podatki o povečanju investicij – nominalni, ne realni – v prvih treh mesecih povsem različni; po nekaterih podatkih gre za 10-odstotno povečanje, po drugih za 32, po enem pa celo za 47-odstotno.

Na osnovi ocen republik in pokrajin, ki so jih „potrjevali“ tudi podatki, je bilo sprva mogoče sklepati, da ne gre za večje probleme in da precej učinkovito uresničujemo sklepe 4. seje predsedstva CK ZKJ o zaustavitvi gradnje objektov z nepokritimi sredstvi. Podatki za vsa država, ki so jih zbrali kasneje, pa kažejo, da so nepokrite investicije mnogo večje in da so eden glavnih vzrokov za ustavitve vseh investicij, ki nimajo finančnega kritja.

Predlog zakona o zavarovanju plačevanja investicij je treba pred drugimi zakoni sprejeti predvsem zato, ker je investicijska poraba že za 61 % večja kot v enakem času lani. Če bi se investiranje nadaljevalo s takšno naglico, bi za investicije v letošnjem letu porabili 130 milijard dinarjev, investicije brez kritja pa bi do konca leta 1978 znašale kakih 100 milijard dinarjev.

Predlagani ukrepi, ki naj potisnejo investicijsko porabo v planirane meje, bodo solidna prepreka pred nepokritimi investicijami. Pri tem pa se je treba zavedati, da zaradi obsega investicij, nepokritih dolgov ter nerešenega sistema financiranja tak carski rez ne more potekati brez krčev in pretresov, do katerih lahko pride v posameznih delih gospodarstva. Ob načelni podpori takšnim ukrepom je zato treba opozoriti tudi na potrebo po pravočasni proučitvi njihovih učinkov in posledic. Časa za to delo pa ni na pretek. ZIS zahteva od OZD, naj investitorji prednostnih objektov usmerijo svoja razpoložljiva sredstva v dograditev že začelih gradenj ter naj ne začenejo z gradnjo novih objektov, dokler ne dokončajo začelih. Republike bodo še v maju objavile selekcijo začelih, nedograjenih objektov ter sprejele seznam prednostnih investicij in roke za njihovo dograditev.

Do konca maja naj bi podpisali tudi dogovor med republikami in pokrajinama o že sprejetih in nameranih ukrepih za zagotovitev sredstev, kot tudi o rokih za končno dograditev prednostnih objektov. Republike bodo morale usmeriti sredstva dinarske protivednosti tujih finančnih kreditov za leto in za leto 1976 v dograditev teh objektov, hkrati pa naj bi ta sredstva tudi združevali. Tam pa, kjer so poroki, morajo le-ti izpolnjevati vse prevzete obveznosti financiranja. Republike in pokrajini bodo dolžni zveznemu izvršnemu svetu pošiljati tudi polletna poročila o uresničevanju nalog, ki bodo določene z dogovorom.

V. B.

MAKEDONIJA

Po polžje do virov premoženja

V Makedoniji niso zadovoljni z rezultati izvajanja zakona o proučevanju virov premoženja. V vsej republici so doslej izdali samo tri odločbe o odvzemu lastnine,

republiška komisija kot drugostopenjska instanca pa je prešla eno samo pritožbo. Zakon o proučevanju vira lastnine je v tej republici v veljavi deset mesecev, pred

šestimi meseci pa so ustanovili občinske komisije, ki imajo pri uresničevanju zakona glavno nalogo. Največ sta doslej napravili komisiji v Skopju in Tetovu.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Opomin nerednim plačnikom

Delavski svet „Elektroprivreda BiH“ je sprejel sklep, da bo podjetje uveljavilo odločne ukrepe proti nerednim plačnikom električne energije. Takšnim odjemalcem bodo v skladu s 43. členom zakona o elektrogospodarstvu zaustavili ali zmanjšali dobavo električne energije. Potrošniki namreč dolgujejo „Elektroprivredi BiH“ kakih 300 milijonov dinarjev, kar negativno vpliva na poslovanje tega velikega bosansko-hercegoveškega kolektiva ter vpliva na počasnejšo gradnjo proizvodnih in prenosnih elektroenergetskih zmogljivosti v re-

publiki na svoje razmere ter zahtevala, naj vplivajo, da bodo potrošniki redno izpolnjevali svoje obveznosti. Na seji delavskega sveta so tudi ugotovili, da potrošniki električne energije iz

Hrvaške, Slovenije in Črne gore ne poravnava svojih dolgov do „Elektroprivrede BiH“. Zato jim je „Elektroprivreda BiH“ zadnje čase zmanjšala dobavo električne energije, to pa se bo nadaljevalo, če potrošniki ne bodo redno poravnali svojih obveznosti.

HRVAŠKA

TUDI DELAVCI NA UNIVERZO

Komisija za reformo visokega šolstva pri IS sabora Hrvaške je vsem hrvaškim univerzam priporočila, naj jeseni prično vpisovati brez sprejemnega izpita vse študente Titovega sklada in vse tiste kandidate, ki imajo najmanj dve leti delovne dobe v OZD in bodo študirali

na osnovi dogovora oziroma odločitve samoupravnih organov.

Ta olajšava naj bi zaenkrat veljala le za letošnjo jesen, vendar pa ni izključeno, da se bodo lahko kandidati pod istimi pogoji vpisovali na fakultete tudi prihodnje leto.

SRBIJA

KOMU STANOVANJE

Po določbah republiškega zakona o stanovanjskih razmerjih, ki je bil sprejet 1973. leta, bi morali mestna skupščina, mestna konferenca SZDL, mestni svet zveze sindikatov in temeljna gospodarska zbornica skleniti dogovor o snotnem izkoriščanju stanovanj v Beogradu in pri tem upoštevati funkcionalnost stanovanj, število stanovalcev, starost, poklic, itd. Po besedah predsednika skupščine stanovanjske interesne skupnosti v Beogradu pa trenutno še ni stališča o racio-

nalni uporabi stanovanjskega prostora. V glavnem mestu ta zakonska obveznost ni izpolnjena, medtem ko so jo že zdavnaj uredili v 25 občinah ožje Srbije, kjer je ta problem veliko manj pereč kot v Beogradu.

V beograjski stanovanjski skupnosti zdaj pripravljajo predloge, ki naj bi preprečili nove krivice na tem področju. Gre za sprejetje enotnih meril za projektiranje, gradnjo in delitev stanovanj, predlagajo pa tudi nova in objektivnejša merila za določitev najemnin.

MIKA ŠPILJAK, predsednik Sveta ZSJ, v razgovoru z novinarji „Borbe“:

Na več sindikalnih in drugih zborovanjih sem govoril, da je problem plačilnega primanjkljaja zelo resen. Ne moremo se kar naprej izgovarjati na tako imenovano uvoženo inflacijo, energetsko krizo, premalo razvito energetsko bazo... Skrajni čas je, da si priznamo: v jedru vseh naših težav je nizka storilnost. Če hočemo biti na svetovnem trgu bolj navzoči, kot smo zdaj, in ostati tam, kamor smo že prišli – to pa hočemo in moramo – se bo treba tudi drugače vesti.

Tuji trg ne bo trpel naših visokih proizvodnih stroškov, naših čezmernih in zgrešenih investicij, slabe organizacije dela, skratka, ne bo priznal nikakršnih naših pomanjkljivosti, ki jih praviloma vselej obešamo na cene. V svetu cene nekaterih izdelkov padajo, mi pa na istem trgu slej ko prej ponujamo naše izdelke po nespremenjenih visokih cenah. Zato naš izvoz ni tak, kot bi moral biti.

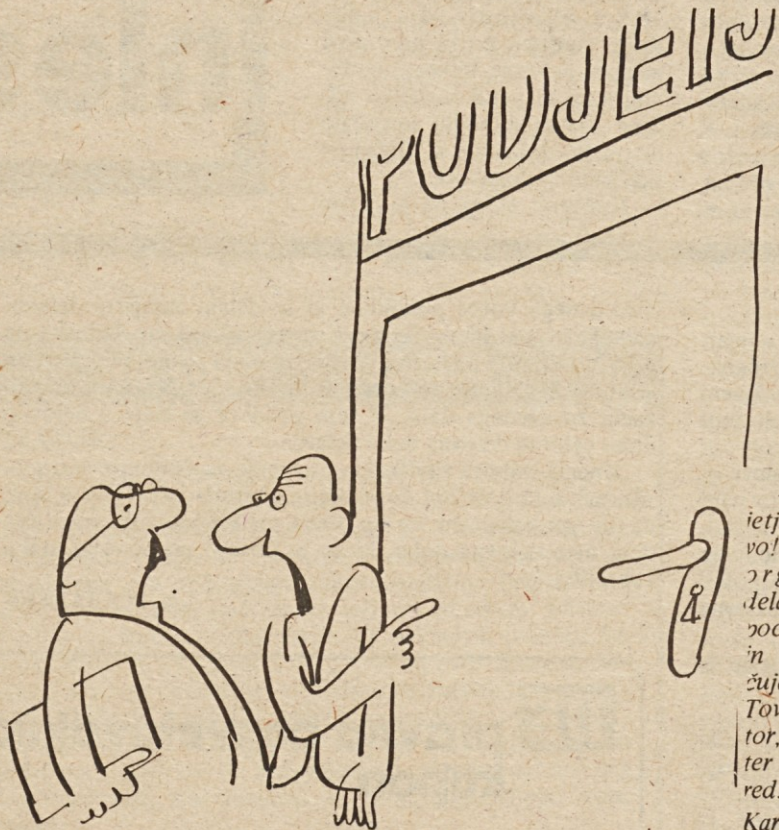
Naš izvoz je drobtinčarski in skoraj bi lahko rekli, da ni niti enega samega artikla, s katerim smo trdno zakoračili na svetovni trg. Brez tega pa ni mogoče govoriti o dolgoročni izvozni usmeritvi, o nenehni navzočnosti v mednarodni delitvi dela. Prav to pa moramo doseči, in to čimprej. To pomeni, da se moramo obrniti sami k sebi, k notranjim problemom, moramo jih tudi rešiti.

LJUBO VUČKOVIĆ, predsednik zveznega odbora ZRVS Jugoslavije, na srečanju rezervnih vojaških starejših na Vlasini:

Nedavno smo slišali izjave iz sosednje Bolgarije, da se noben njihov vojak ni boril na vzhodni fronti. Morda to drži. Drži pa tudi, da je bilo od 1941. do 1944. leta v naši domovini od 70.000 do 90.000 vojakov iz te dežele, ki so bili tu kot okupatorji, in da so bolgarske enote rinitele celo do Sutjeske in se bojevale proti nemu največjih zaveznikov Rdeče armade – Titovi narodno-osvobodilni vojski.

Resnica je tudi, da je bolgarska vojska po septembru 1944. leta, z odobritvijo vrhovnega komandanta tovariša Tita, sodelovala tudi v boju proti Nemcem na našem ozemlju. Zato smo se ob dnevih velikega jubileja vedno s pieteto spominjali in se tudi danes spominjamo vseh žrtev bolgarske vojske, padlih v boju proti našemu skupnemu sovražniku, Hitlerjevi Nemčiji, zlasti pa še tistih žrtev, ki so padle na naših tleh. Toda žali nas, kadar molčijo o naših žrtvah, kadar poudarjajo, da so bolgarske enote osvobodile velik del Jugoslavije.

V tej zvezi lahko kot komandant enega od korpusov, ki je od 1944. leta deloval na tem področju, resnici na ljubo rečem, da v tistem času nismo potrebovali za osvoboditev naše domovine nobene pomoči bolgarskih vojakov. Kot veste, smo namreč imeli takrat pod orožjem kakih 500.000 borcev, vendar pa se je tovariš Tito strinjal s tem, da tudi bolgarska vojska sodeluje v zaključni bitki proti Hitlerjevi Nemčiji, in sicer predvsem zaradi našega internacionalističnega dolga do nove Bolgarije, Bolgarije Dimitrova in Otečestvene fronte, zato, da pripomoremo k njeni mednarodni uveljavitvi na svetu, ki se je tiste dni porajal in se otresal največjega človeškega zla in tiranije – fašizma.

– 101e podjetje je sumljivo! Ima dobro organizacijo dela, dobre in poceni izdelke in redno plačuje prispevke. Tovariš inspektor, pojdite noter in naredite red!

Karikatura: A. NOVAK

40 LET ŽIVIH SPOMINOV NA ZLET SVOBOD V CELJU LETA 1935

DELO ILEGALCEV ZA CELJSKI ZLET

Iz spominov JANEZA MLAKARJA, jeseniškega železarja, na delo ilegalcev, ki so organizirali celjsko politično manifestacijo

V posebni spominski brošuri, ki bo kmalu izšla ob 40. obletnici Zleta Svoboda v Celju leta 1935 in katerega štiridesetletnico praznujemo prav letos, so objavljeni prvič tudi spomini zdaj že pokojnega jeseniškega železarja Janeza Mlakarja, ki jih je pred leti napisal za inštitut delavskega gibanja.

Janez Mlakar, ki je bil doma iz Šenčurja pri Kranju, je bil med obema vojnama in po drugi vojni delavec v Železarni Jesenice. V sindikalno gibanje je bil vključen že med prvo svetovno vojno, član komunistične partije pa je bil vse od njene ustanovitve. Pred drugo vojno je sodeloval v zvezi kovinarjev

Slovenije, ki je bila sestavni del saveza metalnih radnika Jugoslavije. Na Jesenicah, kjer je preživel ves delovni teden, saj se je le ob koncu tedna vračal domov v Šenčur pri Kranju, je bil tudi aktiven član Svobode, kasneje pa tudi društva Enakost.

Njegovi spomini na celjski Zlet Svoboda so izredno zanimivi, saj so napisani zelo ljudsko, in vendar nam odkrivajo, kako so delavci komunisti pomagali organizirati to veliko politično manifestacijo komunistične partije leta 1935.

Naj kot zanimivost še povemo, da je bil Janez Mlakar prvi predsednik delavskega sveta v Železarni Jesenice.

V delavskem časopisu je bilo objavljeno, da prireja centrala društva „Svoboda“ v Ljubljani zlet v Celju, kjer je celjska podružnica „Svobode“ za svojo 10-letnico hotela prirediti večjo proslavo. Tako v Ljubljani kakor v Celju se je „Svoboda“ pripravljala na čimvečjo udeležbo delavstva. Vsa prireditve je bila mišljena strogo v okviru, ki ga je zahtevalo vodstvo centrale v Ljubljani. Določeno je bilo tudi, kdo naj govori na tej prireditvi. Seveda so bili za to določeni le veliki „kanoni“ socialistične stranke, med njimi dr. Topalović iz Beograda. Že vnaprej je bilo poskrbljeno, da bi ne prišel zraven kak levičar – komunist, ki bi najbrže preveč revolucionarno nastopil, to pa centrali „Svobode“ ne bi bilo všeč, še manj pa vodji socialnih demokratov dr. Topaloviću. Vabljeni smo bili vsi, verjetno tudi levičarji, ker ni bilo napisano, da bi mi morali tisti dan ostati doma

No in tako smo se tudi levičarji potrudili, da smo spravili tistega dne čimveč ljudi v Celje. Tovariš Tone Čufar nam je povedal, da je to tudi želja pokrajinskega vodstva KPS ter da se bo tega zleta udeležilo večje število slovenske mladine in dijakov iz Ljubljane. Zvedeli smo tudi, da mislijo socialdemokrati to manifestacijo izkoristiti v svoje politične namene. No, če je to tako, jo bomo mi levičarji pa za enotno fronto delovnih množic, ne pa za suhe dogme II. internacionale. Ker sta obe struji delali na tem, da pride do čimvečje udeležbe, je pač naravno, da je bil odziv dober. Organiziranih je bilo tudi več posebnih vlakov iz Jesenic, Kranja, Trbovelj in Maribora za prevoz udeležencev.

Z ZELENJEM IN RDEČIMI ROŽAMI OKRAŠENI VLAKI

Tako smo torej levičarji šli s polno paro agitirati, da tudi z Gorenjske spravimo čimveč ljudi v Celje. Na Jesenicah se je priglasilo približno 500 ljudi za posebni vlak, prav toliko tudi v Kranju. Iz kranjske okolice se je priglasilo precej kmečkega prebivalstva, med njimi tudi gasilska godba iz Šenčurja. Da je bila šenčurska vaška celica KPS polnoštevilno zastopana, je samo po sebi umevno.

V nedeljo zjutraj nam je gostilničar Gašperlin v Šenčurju dal na razpolago voz in konje, potem pa še nekaj drugih kmetov, ki so nas potem z več vozovi potegnili na postajo v Kranj. Na enem vozu se je peljala gasilska godba, na drugih pa vsi drugi. Vseh skupaj nas je bilo 50, večina iz Šenčurja, nekaj pa iz drugih vasi. Na postaji je vladalo pravo praznično razpoloženje. Tovarišice so krasile z zelenjem pripravljene vlake, ki je imel po voznem redu odpeljati takoj za jeseniškim. Okrog pol šeste ure zjutraj je vozil skozi postajo posebni vlak z Jesenic, ves okrašen z zelenjem in rdečimi rožami. Ko so zbrani delavci videli, kako je drvel skozi postajo, je to izzvalo val silnega navdušenja in vzklikanja, posebno še zato, ker je večina delavcev in kmetov tak prizor prvič videla. Godba pa je igrala v pozdrav.

„DELU ČAST IN OBLAST!“

Takoj za tem vlakom smo se tudi mi odpeljali okrog osme ure v Celje. Tam v bližini kolodvora je že stala velika množica ljudi, ki je viharno pozdravila naš prihod. Neka godba nam je v pozdrav zaigrala, potem pa se je oglasila še

naša gasilska. Celjani so nam nato povedali, kakšen program imamo za dopoldne. Malo smo si ogledali mesto, potem smo šli na stari celjski grad, kjer je godba zaigrala nekaj skladb, med njimi tudi „Pozdrav z Bleda“. Mislim sem si, če bi bili stari celjski grofje še živi, bi začudeno gledali, kako razsajajo potomci njihovih tlačanov po njihovem gradu.

Po mestu, ki je bilo okrašeno z rdečimi zastavami, je valovala velika množica ljudi, vse je bilo veselo razpoloženo, slišali so se vzkliki, čes, zdaj vidimo, da smo tudi mi sila, ki nekaj pomeni. Popoldne po kosilu se je začel formirati sprevod. Na začetku sprevoda so nosili množico rdečih praporov, v sprevodu samem pa je igralo 14 godb. Čudili smo se, kje se je vzelo toliko ljudi, ki so v štiristopih korakali z zbirališča. Takoj, ko se je sprevod začel pomikati proti zletnemu prostoru, se je začelo burno vzklikanje z vsemogočimi vzkliki.

Omladna „družnost“ se je kmalu razgubila, na vrsto pa so prišli bolj revolucionarni vzkliki. Mladinci iz Ljubljane so ves čas med pohodom skandirali ena skupina „delu čast“, druga pa „in oblast“. Prav hitro smo se tudi drugi oglašali, posebno še tisti, ki so bili prvokrat na taki prireditvi. Kakor druge, tako je tudi naša šenčurska godba igrala kakor za stavo. Ko smo prišli na zletni prostor na Glaziji, smo presodili, da je tam zbranih nad 20.000 ljudi.

KO JE GOVORIL LESKOŠEK, JE ZAVRŠALO MED MNOŽICO

Ko smo bili vsi skupaj, se je hrup še povečal. Všeč nam je bilo tako levičarjem, kakor tudi drugim, ko je govoril tovariš Teply. Všeč pa nam ni bilo, ko je nastopil dr. Topalović. Med njegovim govorom so mu njegovi pristaši, to pa bolj maloštevilni, ploskali ter klicali „živio“ in „družnost“. Ko pa je prišel na vrsto tovariš Leskošek, je završalo med množico kot vihar, iz vsega srca smo dali duška našim vzklikom, toda ne „družnost“, marveč „dol z diktaturo“, „živela republika“, „dol z monarhijo“, „priznajte Sovjetsko zvezo“. Vpili smo tako, da smo že bili kar hripavi. Posebno so se pri tem odlikovali moji ožji tovariši ilegalci iz Šenčurja, to je Joža Stružnik, Tone Štefe, Janez Pipan. Le škoda, da jih danes ni več med nami, ker so vsi padli v NOV.

TOPALOVIČ SE JE POŠTENO ZMOTIL

Za tovarišem Leskoškom je govoril tovariš Perko z Jesenic, vendar so mu vzeli mikrofona

Kraljevska banska uprava dravske banovine.
11/2.Ho.361/27 Ljubljana, 13. Julija 1935.

O d l o č b a.

Kraljevska banska uprava razpušča na osnovi § 11. zakona o društvi, shodih in početih društva „Svoboda“ delavskega kulturna in telovadna zveza Jugoslavije v Ljubljani radi ravnanja zoper državni in družabni red in radi prekoračenja statutarne delokroga. S tem so razpuščene vse njene podružnice v dravski banovini. Šeoper to odločbo je dopustna pritožba na ministrstvo notranjih poslov v 15 dneh po dnevu dostavitve, vložiti pa bi jo bilo kolektivno s kolegom 20.-Din pri kraljevski banovski upravi.

Morebitna pritožba po drugem odstavku § 11. se imenovane zakona nima odlošne moči.

R a z l o g i:
Z odlokom Narodne vlade v Ljubljani pod št. 2632/pr iz leta 1920 so bila odobrena prvotna pravila društva, katerih izpremembo je odobrilo ministrstvo za notranje zadeve z odlokom z dne 16.2.1926 št. št. 814/26, o. Veliki župan ljubljanske oblasti z odlokom z dne 25.2.1926 U.br. 1675/1.

Po teh pravilih (§1) je zveza nepolitična, njen delokrog pa obsega po § 2. pospeševanje duševne in telesne vzgoje delavstva, pri čemer je po točkah še obelodano, kako skusa zveza doseči svoj namen.

Konstituirani očiščeni delokrog pa, se je že dolj časa opazilo, da je usmerjeno delovanje društva in podružnic na poseben povdarek delavskega razreda in gojitev ekstremno socialističnih težnj, ki so prehajale že na komunistično polje. Posebno se je moglo to opaziti povodom društvene prireditve dne 7. t. m. v Celju. Prireditelj je bila po osrednjem vodstvu društva najavljena kot kulturni delavski dan po določenem sporedu.

Povodom te prireditve se namreč ni samo prekoračil obseg programa, marveč je ta zvezla tudi popolnoma protidržavni in komunistični značaj.

V prvem pogledu je bila pred invajenjem določeno program obrabljana posebna konferenca delegatov, ki ni bila oblatovno prijavljena, in na kateri se je sklenilo ustanovitev socialistične stranke. S tem se je državo udejstvovalo politično,

Podružnica „Svoboda“ delavske in kulturne zveze
za Jugoslavijo

Črnača, prazn Ljubljana.

Del odločbe banske uprave, s katero so po celjskem Zletu Svoboda prepovedali dejavnost društev Svoboda

ter ga potem nismo mogli več slišati. Zraven se je potem vmešal dr. Topalović in skušal nekaj barantati, skušal levičarje pomiriti, pa mu to ni uspelo. On in vodstvo so prav dobro videli, da je manifestacijo vodila neka druga, to pa živa sila v zvezi z delavskimi množicami, ki niso hotele hoditi tako kakor procesija z banderami, marveč so se obnašale tako, kakor pristaja revolucionarni množici. Če je dr. Topalović mislil, da bo prišlo v Celje 20.000 pohlevnih ovc, ki bodo s ponižnim „družnost“ klicali II. internacionali, se je pa pošteno zmotil. Pozabil je namreč, ali pa se je zmotil, da tudi v Sloveniji obstaja partija.

LJUDJE SO DALI DUŠKA SVOJIM ČUSTVOM

Po teh govorin in preprih je bila prireditelj formalno končana. Skupina za skupino je odhajala na kolodvor. Godbe pa so igrale za slovo. Zadnji, zvečer ob devetih, smo odhajali mi s kranjskim vlakom. Čeprav nas je bilo približno 500, smo vendar napravili hrup za več tisoč, vsak je vpil za pet drugih, najbolj so se pri tem spet obnesli Stružnik, Štefe in Pipan. Tudi godba je dala vse od sebe, tako da smo to lepo priliko pošteno izkoristili. Ob taki priložnosti se že spodobi, da damo duška svojim čustvom. Omenil bi se to, da nam ta dan ni delala policija preveč sitnosti, saj je v taki množici kar utonila. Da bo prišlo do take udeležbe in manifestacij, tega se niso nadejali ne prireditelji in ne policija, kajti če bi oboji to vnaprej vedeli, bi te prireditve ne bilo.

Ko smo se pripeljali okrog ene ponoči v Kranj, so nas že čakali vozniki ter nas odpeljali domov v Šenčur. Ko smo se počasi peljali skozi Kranj, je godba zaigrala nekaj koračnic, drugi pa smo se tudi primerne oglašali ter skušali skupno prebuditi kranjske purgarje, ki so ne samo ponoči, marveč tudi podnevi spali „spanje pravičnega“.

Za prireditve samo pa bi ob koncu povedal tole sodbo: videl sem v življenju in bil navzoč pri nešteti proslavah in manifestacijah še z večjimi množicami, v Avstriji, Italiji, tako v Jugoslaviji pred vojno in sedaj v svobodi, ampak nobena teh po učinku ni dosegla celjske. Jasno pa je, da so temu primerne bile tudi posledice tako po eni, kakor tudi po drugi strani.

Petindvajset godb na pihala iz vse Slovenije je prirejalo koncerte po raznih celjskih trgih

VSI SE SPRAŠUJEMO

KAKO DO CENEJŠIH STANOVANJ

Koordinacijski odbor za usmerjeno gradnjo družbenih stanovanj v Novem mestu je na zadnji seji po daljši razpravi sprejel predložene cene za stanovanja v 52-stanovanjskem bloku na Drski, ki ga zida novo-omeško splošno gradbeno podjetje „Pionir“ za solidarnostni stanovanjski sklad, čeprav je cena za kvadratni meter stanovanjske površine letos kar za dobro polovico višja od lanske. Koordinacijski odbor je bil pri tem praktično postavljen pred dejstvo. Če namreč te cene, ki znaša 6.700 dinarjev za kvadratni meter neto stanovanjske površine, ne bi sprejel, bi se verjetno v kratkem znašel še pred višjim zahtevkom, ker cene v grad-

beništvu tudi letos močno rastejo. Na seji so povedali, da so v prvih treh mesecih poskočile kar za 18 odstotkov.

Iz razprave pa je bilo moč izluščiti tudi nekatere pojave, ki vplivajo na visoke cene v stanovanjski graditvi. Gre za preveliko razdrobljenost v zidavi stanovanj, za premajhno storilnost in slabo organizacijo dela v gradbeni operativni, za pomanjkanje tipskih načrtov, za premajhno sodelovanje med izvajalci gradbenih in obrtniških del... Vse to po mnenju koordinacijskega odbora tudi vpliva na višje cene. Še zlasti pa je nesprejemljivo, da pri komunalni opremljenosti stavbnih zemljišč

posamezne delovne organizacije na ceno stanovanja „obesijo“ precej visoke stroške, ki bi jih sicer kazalo drugače razvrstiti. Tako je na primer Elektro vnesel v stroške komunalnega urejanja zemljišča za zidavo osmih stanovanj v dveh blokkih v Dolenjskih Toplicah tudi gradnjo transformatorske postaje, čeprav bi le-ta napajala z električnim tokom kakih 250 gospodinjstev. V tem primeru bi veljalo električno omrežje 705.000 dinarjev ali slabih 44 odstotkov vseh stroškov komunalnega opremljanja, ki znašajo dobrih 1.600.000 dinarjev, skupaj s pripravo zemljišča in še nekaterimi drugimi stroški.

Razumljivo je, da koordinacijski odbor tega predloga ni sprejel, saj s tolikšnimi stroški prav gotovo ni moč obremeniti le zidave dveh blokov. Tako v Dolenjskih Toplicah stanovanj iz solidarnostnega sklada letos še ne bo.

Koordinacijski odbor je menil, da bi se v kalkulacijah verjetno še našle kakšne rezerve, če bi vsi dejavniki pokazali dobro voljo in se bolj zavzeli za cenejšo gradnjo. TOZD Dominvesta za urejanje stavbnih zemljišč je pri gradnji blokov na Drski našel nekaj rezerv in znižal ceno za dobrih 78 dinarjev za kvadratni meter stanovanjske površine. Poudarili so, naj bi temu zgledu sledili tudi drugi deležniki pri zidavi stanovanj.

Zaradi nekaterih mnenj o neracionalnih projektih in urbanističnih rešitvah, ki vplivajo na višje cene, so SGP „Pionir“ poverili izdelavo svoje različice projekta za zidavo nadaljnjih več kot 200 stanovanj na Drski, ki naj bi jo do konca prihodnjega meseca izdelal v sodelovanju z Dolenjskim urbanističnim birojem pri Dominvestu.

V razpravi so tudi ugotovili, da pri nas zdaj ni mogoče najti nekoga, ki bi bil finančno dovolj močan, da bi lahko na večjem urejenem kompleksu gradil več stanovanj hkrati, kar bi brez dvoma pocenilo graditve stanovanj. Zato je koordinacijski odbor predlagal zvezi stanovanjskih skupnosti Slovenije, naj preuči, kdo naj bo v prihodnje nosilec investicij v zidavo družbenih stanovanj, ki bi lahko zidal v večjem obsegu in tako vplival na ceno. Sicer pa naj bi vse te pojave podrobneje preučili samoupravni organi enote za zidavo stanovanj pri samoupravnih stanovanjskih skupnostih, ki bo to dni oblikovana in s pomočjo širših družbenih dejavnikov poizkusili najti možnosti za cenejšo zidavo družbenih stanovanj v novomeški občini.

R. Š.

Zakaj zastoj pri uresničevanju ustave?

To, kar smo mesece domnevali, je zdaj tudi uradno znano: temeljnih sistemskih zakonov, od katerih je odvisno uresničevanje ustave – o planiranju, o TOZD in o družbeni lastnini zvezna skupščina ne bo sprejela v predvidenem roku – do konca junija. Avtorji tekstov so namreč izjavili, da so zakonski projekti v takšni fazi, da bodo prišli do predvidenega roka šele v skupščino. Če upoštevamo čas, ki ga je treba odmeriti za razpravo v skupščinskih organih ter javno razpravo in dopolnjevanje tekstov, bodo po mnenju nekaterih delegatov zvezne skupščine zakoni sprejeti komaj oktobra. Nekateri menijo, da je glavna ovira za ta zastoj zvezna uprava, ki kadrovske in organizacijske ni prilagojena za uresničevanje naloge, ki izhajajo iz ustave. Drugi spet ugotavljajo, da so bili roki za tako obsežno delo prekratki, vendar hkrati za trjujejo, da podaljšanje rokov ne pride v poštev, ker bi zaradi naše znane navade začeli pač pozneje delati. Število odgovorov, zakaj zamuda, se vse bolj širi, pravega odgovora pa v resnici ni.

Čim globlje proučujemo to problematiko, tem jasneje postaja, da starega sistema ne moremo popraviti, temveč da je treba izdelati osnove za novega, razvitejšega. To pa ni lahko in enostavno delo. Da bi ga uspešno opravili, smo ustanovili zvezne in republiške svete, katerih osnovna naloga je, da zberejo vse politične, strokovne in ustvarjalne sile v naši družbi za uresničevanje novega ustavnega sistema. To ne pomeni, da bo z delom teh svetov prenehala odgovornost pristojnih organov in organizacij, marveč narobe: to še povečuje njihovo odgovornost, pravice in dolžnosti, da učinkovito in smotrno opravljajo svoje ustavne funkcije.

Vzroke za zastoj pri usklajevanju zakonov z novo ustavo pa je treba – razen v težavnosti naloge – nedvomno iskati tudi v organizaciji in načinu dela upravnih organov. Za tako obsežno delo ni dovolj strokovnjakov in upravnega aparata, kar je jasno pokazala tudi nedavna razprava ob zakonu o zvezni upravi.

V. O.

USTANOVNA KONFERENCA SEKCIJE REŠEVALNIH SLUŽB SLOVENIJE

Pomagati hitreje in bolje

Predstavniki reševalnih služb iz vse Slovenije so zbrali v Velenju na ustanovni konferenci sekcije reševalnih služb Slovenije, ki bo delovala v okviru skupnosti zdravstvenih delovnih organizacij Slovenije.

Do ustanovitve sekcije reševalnih služb Slovenije je prišlo, kot so poudarili na ustanovni konferenci, na pobudo samih delavcev – reševalcev, izhajali pa so iz potrebe po boljšem in tesnejšem strokovno-tehničnem sodelovanju, večji in organizirani izmenjavi izkušenj ter po enotnem zastopanju interesov reševalnih služb v okviru zdravstvene službe. Upoštevali pa so tudi medicinske vidike, ki narekujejo vse večje potrebe po hitrejšem razvoju in posodabljanju reševalne dejavnosti.

Seveda pa naloga novoustanovljene sekcije reševalnih služb Slovenije, ki bo združevala vse reše-

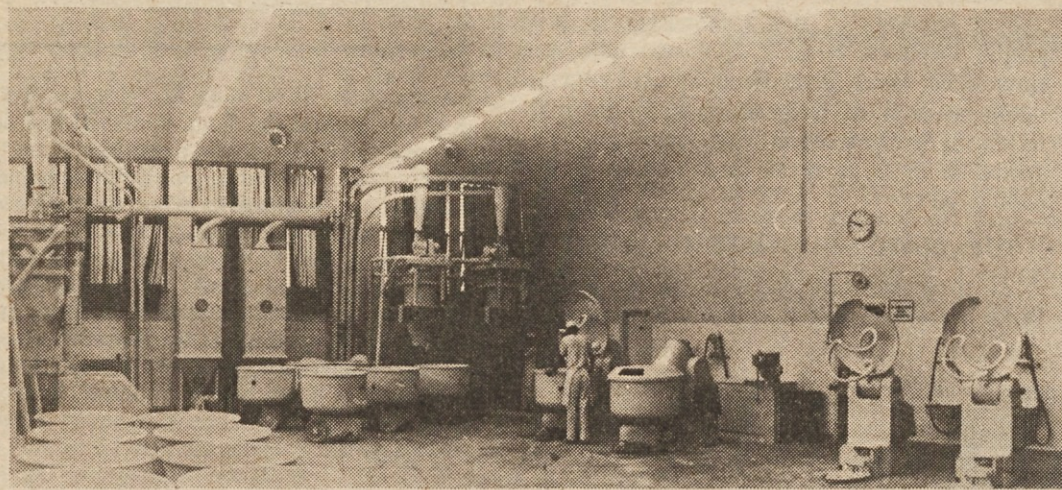
valne postaje v Sloveniji, ne bo samo skrb za povezovanje dejavnosti in za enotnejše reševanje tehničnih problemov, pač pa bo sodelovala tudi v prizadevanjih za še uspešnejše vključevanje reševalnih služb v urgentno medicino. Uresničevanje te naloge pa bo terjalo tako posodabljanje dela in opreme kot stalno strokovno izpopolnjevanje delavcev v reševalnih službah. Ob tem so poudarili, da je reševalna služba hkrati tudi služba urgentne medicine, ki bo zmogla uresničiti svoje naloge tudi v najtežjih in izrednih primerih.

Na ustanovni konferenci v Velenju so opozorili še na nekatere druge naloge sekcije reševalnih

služb Slovenije in na potrebo, da reševalci sodelujejo pri izvrševanju nalog z zdravstvenimi delavci in drugimi strokovnjaki. Sama ustanovna konferenca pa predstavlja nov uspeh v prizadevanjih za boljšo organiziranost, večjo strokovnost in kvaliteto dela ter tudi za večjo uveljavitev reševalne službe v okviru zdravstvenega varstva. Od pripravljenosti in prizadevnosti samih reševalcev pa je odvisno, kako bodo uresničene naloge.

Delegati so na ustanovni konferenci sekcije reševalnih služb Slovenije v Velenju opozorili tudi na nekaj konkretnih nalog, pri čemer so se zavzeli tudi za večjo povezanost službe, pocenitev stroškov poslovanja ter za to, da bi bila pomoč reševalne službe v prihodnje še hitrejša in kvalitetnejša!

(vš)

Mešalnica centralne pekarne

INTES MARIBOR – TOZD PEKATIN

110 let kamen na kamen

Testenine so poznali že pred 5000 leti na Kitajskem. Zgodovina pravi, da je v Evropo, v Benetke, prinesel suho testo – testenine svetovni popotnik Marco Polo. V 17. stoletju su pripravljali testo z drogom in oblikovali izdelke v leseno stiskalnico. V 18. stoletju je bilo kolo kamnit, stroji pa so kombinirani z lesom in železom. V 19. stoletju so pripravljali testo z zobčasto granulacijo iz železa, tudi drugi stroji so bili železni, pogon pa transmisijski, s konji. Sodobna tehnologija in strokovni kadri živilskega kombinata INTES v Mariboru pa so omogočili v letu 1974 proizvodnjo 5728 ton testeninskih izdelkov.

ZAČETEK – MLEVSKI IZDELKI

Zametki današnje gospodarske organizacije Intes je pomenil leta 1864 postavljeni parni mlin. Šele leta 1896 so v okviru podjetja osnovali tovarno testenin. Podjetje je bilo privatno, poslovalo pa je pod naslovom Ludvik Franz s sinovi. Pekarstvo se je priključilo kot dejavnost v podjetje šele po drugi svetovni vojni. Vrednostni odnos med posameznimi dejavnostmi glede na vrednost realizacije je bil ob koncu preteklega leta takšen: mlinarstvo 38,9%, pekarne 34,1%, testenine 18,1%, slaščičarne 4,2%, tovarna kroglic 2,7%.

Podjetje je v minulih letih z rastojo osnovne dejavnosti in z mnogimi integracijami postalo pomembna delovna organizacija v živilski stroki. Podjetje pa ni pomembno samo zaradi svoje osnovne dejavnosti, ampak je postalo osnovni nosilec povezovanja v mlinско predelovalni in pekarski dejavnosti na celotnem področju severovzhodne Slovenije.

Delavci živilskega kombinata Intes so po letu 1958, ko je bilo zaposlenih približno 300 delavcev, izvedli 32 integracij; med njimi tudi medrepubliško. Podjetje se je tako razvilo v kombinat, ki danes šteje 2000 zaposlenih in se njegovi obrati razprostirajo od Medjimurja do Koroške.

BLIZU 45 TON KRUHA DNEVNO

V Intesovi temeljni organizaciji združenega dela Pekatin spečejo dnevno 45.000 kilogramov kruha. Že v letu 1972 so pričeli s popolno rekonstrukcijo centralne pekarne; zamenjali so veliko tračno peč, ki je bila zelo pomanjkljiva. Dogradili so novo avtomatsko linijo za zemlje in zamenjali mnogo drugih strojev. S to rekonstrukcijo se je povečala zmogljivost; izboljšala pa se je tudi kvaliteta izdelkov. Današnja Intesova centralna pekarna je po svoji funkcionalnosti in kvaliteti izdelkov ena najsodobnejših v naši državi. V Mariboru sta danes dva pekarska obrata, centralna pekarna v Melju in pekarna na Grajskem trgu.

MED 11 TOZD
JE PEKATIN NAJSTAREJŠI

Živilski kombinat Intes združuje 11 temeljnih organizacij. Ob Pekatinu, ki ob 110-letnici praznuje še 25-letnico samoupravljanja, so v ZK Intes še Mlin Čakovec, Tovarnica stočne hrane Čakovec, Prehrana Čakovec, Pekarna – mlin Mursko Središče, Mlinar iz Donjega Kraljevca, Tovarnica ulja iz Čakovca, Preskrba Radlje ob Dravi, Pekarne Vinko Reš Ptuj, Piramida Maribor, Mlinopek Murska Sobota. TOZD Pekatin ima v svoji sestavi dva mlina, 15 pekarn, tri slaščičarne in še šest drugih delovnih enot, med njimi tovarno testenin, tovarno kroglic in friterov itd.

6. septembra 1950 je bil izvoljen prvi delavski svet, s katerim so bili postavljeni prvi temelji samoupravljanja. Leta 1954 je delavski svet imenoval prve komisije za posamezna področja upravljanja, kar je poglono samoupravne odnose. Pojavljale so se težave, vendar so ostale le velika šola delavcev, ki jih je vzgajala v samostojne razpravljavce o poslovanju v podjetju. Številne integracije po letu 1958 so spostile razpoložljiva sredstva za razširjeno reprodukcijo in do da-

nes so bile izvedene naslednje večje investicije: 1959 so zgradili desettonski silos za žito v Mariboru, leta 1964 centralno pekarno v Mariboru in pekarno v Prevaljah. Dve leti kasneje so zgradili še novo pekarno v Ljutomeru. Leta 1966 so dogradili še 5-tonski silos, naslednje leto pa z novimi stroji opremili tovarno testenin. V Gornji Radgoni so zgradili novo pekarno v letu 1969. Leta 1973 so izvedli popolno rekonstrukcijo centralne pekarne, letos pa so dogradili novo pekarno v Ormožu. Tudi proizvodnja se je v sedanji TOZD Pekatin v zadnjih 30 letih povečala. V letu 1939 so izdelali skupaj 8100 ton izdelkov osnovne dejavnosti, leta 1949 12.697, leta 1959 34.398 ton, 1969 – 56.454 ton in v letu 1974 62.964 ton izdelkov. Med izdelke pritevamo po letu 1959 še pekarske izdelke in po letu 1971 še zlate kroglice in fritate.

Kakor je zanimiva 110-letna zgodovina današnje TOZD Pekatin in kakor so zanimivi kazalci proizvodnje, so prav tako pomembni finančni kazalci. Leta 1952 je znašal celotni dohodek 2.248 din. Število zaposlenih je bilo 137. Leta 1968 je 707 zaposlenih ustvarilo 85.832 milijonov din, lani pa je 910 delavcev ustvarilo 256.006 milijonov dinarjev celotnega dohodka.

Pred dvajsetimi leti je takratno podjetje poslovalo na področju ene same občine, danes pa posluje na področju 10 občin. Spreminjal se je tudi asortiment proizvodnje. Tako danes delavci in delavke izdelujejo 70 različnih oblik testenin, okrog 30 vrst kruha in 40 vrst peciva. Ob vseh pridobitvah zadnjih let pa velja posebej poudariti naslednje: poleg investicij veliko vlagajo v družbeni standard, predvsem v gradnjo novih stanovanj.

NEKAJ O KADROVSKI PROBLEMATIKI

V podjetju so imeli v preteklosti večkrat precejšnje težave s kadri, posebej s strokovno usposobljenimi kadri v nekaterih dejavnostih. Vzroki za to so bili in so še v razporedu delovnega časa; pretežno nočno delo pri pekah, ki se sedaj že umika samo dnevnomu. Zaradi posebnih delovnih pogojev pa na primer za mlinarje v

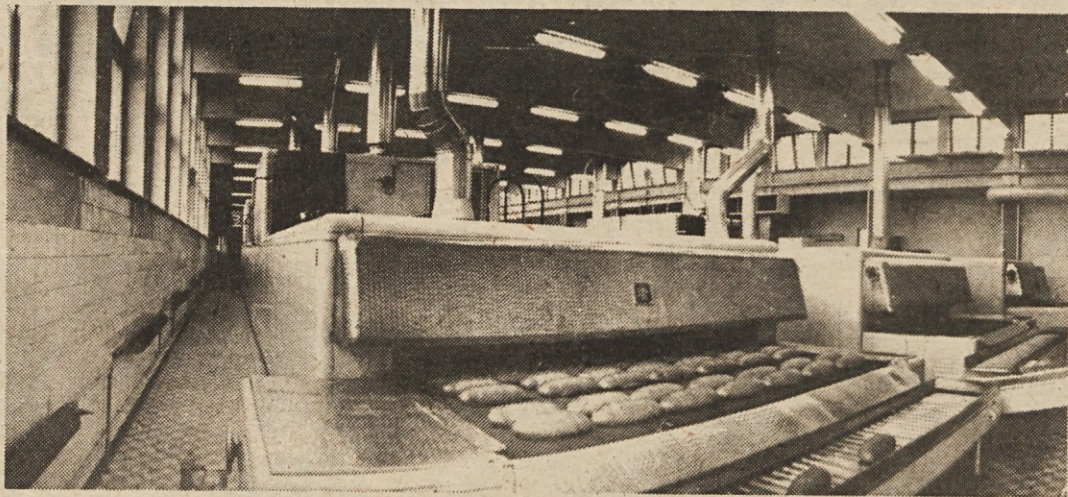
Mariboru že nekaj let ni nobenega vajeenca. Strokovna usposobljenost je eden osnovnih elementov razvoja, zato posvečajo posebno skrb rednemu in dopolnilnemu izobraževanju. V zadnjih desetih letih se je kvalifikacijska struktura zaposlenih v sedanji TOZD Pekatin bistveno spremenila. Leta 1964 je bil sprejet prvi delavec z visoko izobrazbo, danes pa je zaposlenih že 25 delavcev z višjo ali visoko izobrazbo, sicer pa je v podjetju 48,58 odstotka priučenih delavcev. S štipendijanjem so pričeli v letu 1963, v letošnjem šolskem letu pa prejema študentski 17 študentov. Ob tem imajo 62 učencev v gospodarstvu. Prav tako pri izobraževanju zaposlenih delavcev dosegajo vidne rezultate. V tem šolskem letu so izplačali šolnine že 41 delavcem, največ za šolanje v živilski šoli in za pridobivanje visoke kvalifikacije.

IN ŠE POGLED V PRIHODNOST

Z novim srednjeročnim programom za obdobje 1976 do 1980 začenja omenjena TOZD novo oglašje razvoja. Gre za pričetek gradnje novega proizvodnega in poslovnega centra na desnem bregu Drave na površini 10 ha. V tem prostoru bodo v prvem obdobju zjati osnovni in proizvodni objekti. Med prvimi bodo skladišča za žitarice in mlevske izdelke, nov mlin in pekarna, ki jo bo gradila TOZD Piramida Maribor. Razumljivo je, da bo treba obenem graditi spremljajoče objekte, kot so: poslovni prostori, garderobe, garaže, objekti družbenega standarda, celotna komunalna ureditev itd. Z novo lokacijo na predvideni površini bi rešili razvoj v prostorskem pomenu za področje Maribora in za osnovno dejavnost TOZD do leta 2000.

Težnja po čimvišji obliki samoupravne organiziranosti prinaša nove samoupravne sporazume. Pomemben mejnik je lansko leto, ko so delavci vseh temeljnih organizacij združenega dela Intes Maribor z referendumom odločili, da se v okviru živilskega kombinata Intes združijo v sestavljeno organizacijo združenega dela TIMA Maribor. Vanjo so vključeni še Veletrgovina Koloniale, Vema ter trgovski podjetji Povrtina in Zarja.

E. P.

Iz rekonstruirane centralne pekarne

25 let trboveljskih »Slavčkov«

Med zasavskimi amaterskimi skupinami zavzemajo osrednje mesto trboveljski »Slavčki«. Zbor nadaljuje bogata izročila predvojnega mladinskega zbora s tem imenom, ki je ponesel slavo zborovskega petja po vsej Jugoslaviji in po dobri delu Evrope. Polnih deset predvojnih let so »Slavčki« pod vodstvom zborovodje Avgusta Šuligoja suvereno obvladovali mladinsko glasbeno literaturo, pa tudi mladinska vokalna literatura je nastajala zanje. Druga vojna je končala delo mladih pevcev.

Leta 1949 so se zbrali posamezni člani tega predvojnega mladinskega zbora. Njihova velika želja je bila ustanoviti zbor, ki bo nadaljeval izročila »Slavčka«. Tako je že v januarju leta 1950 bil ustanovni občni zbor, ki se ga je udeležilo 68 pevcev, prišli so skoraj vsi, razen tistih, ki so padli v NOB. Po občnem zboru se je število pevcev hitro večalo. 30. aprila so se »Slavčki« prvič predstavili svojemu občinstvu, oktobra leta 1950 pa so že imeli svoj prvi samostojni koncert. Dvorana ni mogla sprejeti vseh, ki so prišli poslušati svoje pevece.

Danes slavi »Slavček« 25-letnico obstoja in dela. Za njimi je čas izredno vztrajnega in marljivega dela, nešteto vaj, koncertov, nastopov ob skorajda vseh pomembnejših praznikih doma in drugod. »Slavčki« so po vojni razmeroma hitro ponesli sloves svojega petja po Sloveniji in v tujino. Navezali so stike s številnimi zbori, vrsto let pa sodelujejo tudi z zborom iz madžarskega rudarskega središča Tata Banya. Organizirali so vrsto koncertov znanih slovenskih in tujih zborov na deskah trboveljskega delavskega doma in se sami predstavili na vseh slovenskih pa tudi številnih

zveznih pevskih in glasbenih revijah. Zbor je prejel številna priznanja in odličja. In čeprav nekateri pevci sodelujejo v zboru že od vsega začetka, prej pa so peli v predvojnem »Slavčku«, mu ostajajo tudi danes na večer svojega življenja zvesti.

Te dni je trboveljski »Slavček« s slavnostnim koncertom počastil svoj jubilej. V spored je zborovodja Jože Skrinar uvrstil

najtežje skladbe domačih in tujih avtorjev. Zbor je prejel tudi letošnjo kulturno nagrado »Tončke Čec«, ki jo vsako leto podeljuje kulturna skupnost za največje uspehe na kulturnem področju. Zbor je vseskozi tesno povezan z vsemi delovnimi kolektivi in občani. In prav to mu omogoča nadaljevati pot najuspešnejšega zbora pri nas.

M. V.

POKLICNO USMERJANJE V ZASAVJU

Prihodnji mesec bo končalo osnovnošolsko obveznost v revirjih okoli 560 otrok. Skoraj polovica jih bo nadaljevala šolanje na srednjih šolah, vsi drugi ali vsaj večina pa bodo šli v uk oziroma v poklicne šole. Zasavsko gospodarstvo potrebuje največ kovinarjev, električarjev, strugarjev, steklarjev, zidarjev in drugih kvalificiranih delavcev, zato za vse tiste otroke, ki so se odločili za izučitev teh poklicev, ne bo težav. Nekoliko težje bo zadovoljiti dekleta, ker zanje ni dovolj učnih mest, razen v gostinski šoli, ki bo jeseni vpisala 90 novincev, od tega največ za izučitev poklica natakariče in natakarija oziroma kuharice in kuharja.

V Zasavju so pred kratkim prvič organizirali teden poklicnega obveščanja. S tem je podružnica ljubljanskega zavoda za zaposlovanje nedvomno ustregla tako staršem kot otrokom, ker jih je širše seznanila z

možnostmi poklicnega zaposlovanja in nekaterimi poklici, ki jih v Zasavju ne poznajo dovolj, pa tudi z vsemi drugimi možnostmi, ki jih imajo mladi pri odločanju za poklice. Pomembno pa je tudi to, da so v tednu poklicnega obveščanja sodelovale tudi nekatere delovne organizacije, kar je dokaz več, kako potrebno bo širše povezovanje z združenim delom tudi na področju poklicnega usmerjanja.

Po drugi strani pa pomeni tudi povezovanje nekaterih šol v Zasavju precejšen korak v prizadevanjih za usmerjeno izobraževanje. Na minulih referendumih so se gimnazija in ekonomska ter srednja tehniška šola in revirska delavska univerza odločile za ustanovitev šolskega centra. V njegovem okviru bodo delovale tri temeljne organizacije.

Jeseni bodo v gimnaziji vpisali 60 novincev, v ekonomski šoli 70 in srednji tehniški šoli 75 novincev. V rudarskem šolskem centru zasavskih premogovnikov bodo sprejeli 90 gojencev, v strokovnem centru prav toliko, veliko pa tudi v trboveljski kovinarski šoli. Možnosti je torej precej, zato pa jih je manj za nekatere druge poklice, zlasti v trgovski in nekaterih drugih strokah.

—m—

V okviru dvodnevne seminarja za udeležence dosedanjih dvomesečnih političnih tečajev, ki sta jih organizirala RS ZSS in RK ZSMS pod okriljem centra za družbeno izobraževanje, je bila te dni v Moravcih samostojna slikarska razstava dvajsetletnega Zdravka Vampovca iz Izole. »To je moja prva razstava. Predstavljam triindvajset olj in deset akvarelov, slikam pa že od svojega četrtega leta dalje...« nam je v Mo-

ravcih pripovedoval Zdravko Vampovac, mladi delavec Splošnega gradbenega podjetja Stavbenik. »Najbolj pri srcu mi je slikanje pokrajin in psiholoških motivov, za katere mi nikoli ne primanjkuje idej, saj živi naša družba v razmeroma težkih razmerah. Kot otrok sem začel risati s svinčnikom, danes imam razraje olje. Če bo šlo vse po sreči, bom julija razstavljal v Ljubljani in potem morda še kje...« (Foto: A. Ul.)

DRAVOGRAJSKE PRIPRAVE ZA PREHOD NA CELODNEVNO ŠOLO

NAJPREJ V LIBELIČAH

V koroški regiji so najprej v Dravogradu pripravili predlog programa prehoda na celodnevno šolo. Prvič so gradivo obravnavali na skupni seji predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov Dravograd ter izvršnega odbora občinske konference SZDL Dravograd ter sklenili, da bo tekla do srede junija široka javna razprava o predlogu programa prehoda na celodnevno šolo v osnovnih organizacijah sindikata in v krajevnih organizacijah SZDL v občini.

Predlog programa za prehod na celodnevno šolo v občini Dravograd prikazuje potrebe in pogoje, ki jih terja uveljavitev celodnevne šole. Na vsak način pa bodo potrebne, kot poudarjajo, kar najbolj skrbne organizacijske priprave na ta prehod. Po široki javni razpravi bodo vrstni red prehoda na celodnevno šolo izoblikovali in sprejeli delegati krajevnih skupnosti, temeljnih organizacij združenega dela in občinske skupščine. S tem bodo tudi v občini Dravograd dobili program nadaljnega razvoja šolske mreže in investicij v šolstvu.

O pripravah za prehod na celodnevno šolo so v občini Dravograd že razpravljali na

skupnih roditeljskih sestankih v Dravogradu in Sentjanžu. Sicer pa so z razvejano izvenšolsko dejavnostjo že zdaj začeli s postopnim prehajanjem na celodnevno šolo. Organizirano je varstvo vozačev po pouku, dobro je organizirana šolska prehrana (malica in kosilo), uveden pa je tudi kabinetni pouk. Torej je na višji stopnji na osnovni šoli »Neznani talci« Dravograd že storjen prvi korak na poti uvajanja celodnevne šole.

Sicer pa je predlagano, naj bi že z začetkom šolskega leta 1975/76 prešli na celodnevno šolo kot prvi v občini Dravograd na podružnični šoli v Libelčah. Akcijo uvajanja celodnevne šole pa želijo zaključiti, kot predvideva predlog programa v šolskem letu 1982/83.

Za to, da bo blizu 1200 osnovnošolcev z območja občine Dravograd deležni prednosti celodnevne šole, bo treba po prvih izračunih zbrati okrog 50 milijonov dinarjev, od tega blizu 45 milijonov dinarjev za ureditev šolskih prostorov. Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov Dravograd in izvršni odbor občinske konference socialistične zveze delovnega ljudstva Dravograd sta zaradi znatnih sredstev, potrebnih

za uveljavitev celodnevne šole, že sprejela na zadnji skupni seji zahtevo, da je treba vse investicije v osnovno šolstvo pred začetkom del uskladiti s programom prehoda na celodnevno šolo.

Predlog programa prehoda na celodnevno šolo v občini Dravograd predvideva za letošnje izgradnje prizidka garderobe pri osnovni šoli Trbonje, v Sentjanžu bodo pripravili investicijske programe za šolo za vse razrede, hkrati pa pridobili potrebno zemljišče za gradnjo ter uredili igrišča. V Črnečah pa bodo pripravili načrte za adaptacijo šolskega poslopja, z deli pa bodo začeli prihodnje leto.

Nasploh pa si bodo v Dravogradu prizadevali, da bi čimprej osvojili koncept celodnevne osnovne šole učiteljski kolektivi in seveda tudi starši. Z novimi sodobnimi oblikami vzgojnega dela pa bodo začeli uveljavljati nove oblike združevanja učencev, in to na primer z zbiranjem po poklicnih interesih, z organizacijo dopolnilnega pouka po skupinah iz več razredov itd. Te izkušnje bodo lahko s pridom uporabili pri dokončnem oblikovanju programa prehoda na celodnevno šolo v občini Dravograd. (EK)

ČE SE ODLOČAŠ ZA ŠTUDIJO

ŠIROK IZBOR POKLICEV

Zadnjič sem spregovorila o pogojih za vpis na pedagoško akademijo in o tem, za kakšen poklic usposablja akademija svoje diplomante. Ne primanjkuje pa nam samo učiteljev v osnovnih šolah, temveč tudi profesorjev. Zato sem se tokrat oglasila na filozofski fakulteti, ki prav tako usposablja svoje diplomante predvsem za pedagoški poklic, čeprav se le-ti lahko zaposlijo tudi v drugih poklicih.

O tem, kako poteka študij, kakšni so pogoji za vpis, kakšne so možnosti za študij ob delu, sem se pogovarjala s tajnikom filozofske fakultete, tovarišem Antonom Piškom.

KDO SE LAHKO VPIŠE NA FILOZOFSKO FAKULTETO?

Na filozofsko fakulteto v Ljubljani se lahko vpišejo kandidati, ki so končali gimnazijo, učiteljske ali srednje vzgojiteljske šole. Vsi ti kandidati se lahko vpišejo na fakulteto brez preizkusnega izpita in si lahko izberejo katerokoli študijsko smer. Za vpis na muzikologijo pa je potrebno dodatno preverjanje praktičnega znanja iz stroke.

Tisti, ki so končali ekonomsko srednjo šolo, se lahko brez sprejemnega izpita vpišejo na sociologijo in geografijo.

Kandidati s končanim teoretskim ali klavirskim oddelkom srednje glasbene šole se lahko vpišejo na oddelek za muzikologijo.

Ce pa kdo ni končal zgoraj omenjene šole, se na fakulteto vse-

eno lahko vpiše. Kandidati z neustrezno srednjo šolo ali osemrazredno osnovno šolo in štiriletno ustrežno prakso pa morajo na preizkusnem izpitu pokazati zadovoljivo temeljno znanje, ki je potrebno, da bodo lahko sledili pouku.

ŠTUDIJSKE SMERI FILOZOFSKE FAKULTETE V LJUBLJANI

Študij je v glavnem dvopredmeten. Študentje lahko povezujejo naslednje študijske skupine: filozofija, sociologija, pedagogika, psihologija, zgodovina, umetnostna zgodovina, arheologija, etnologija, geografija, slovenski jezik, srbohrvaški jezik, ruski jezik, primerjalno slovansko jezikoslovje, francoski jezik, italijanski jezik, angleški jezik, nemški, latinski in grški jezik, primerjalno jezikoslovje, primerjalna književnost in muzikologija.

Študij predmeta, ki ga študent vpiše kot B predmet, traja tri leta. Po treh letih študent opravlja B diplomski izpit. Štiri leta pa traja študij predmeta, ki ga študent vpiše kot A predmet. Po osmih semestrih študija opravlja študent zaključni A diplomski izpit.

Kot samostojne pa lahko študentje vpisujejo naslednje študijske skupine: psihologijo, zgodovino, arheologijo, umetnostno zgodovino, primerjalno književnost in muzikologijo.

Skupni predmeti za študente filozofske fakultete so: uvod v sociologijo, uvod v filozofijo, uvod v psihologijo, uvod v peda-

gogiko, specialna metodika, osnove ljudske obrambe in telesna vzgoja.

KAKŠEN POKLIC SI PRIDOBI DIPLOMANT?

Filozofska fakulteta s pretežnim delom svojih diplomirancev pokriva delovna mesta profesorjev srednjih šol za stroke, ki so na njej zastopane in tudi delovna mesta predmetnih učiteljev in profesorjev v višjih razredih osnovnih šol. Poleg tega se fakultetni diplomiranci uveljavljajo kot bibliotekarski delavci, arhivski delavci, muzejski in galerijski delavci na različnih institutih, psihologi zaposleni v industriji, zdravstvu in šolstvu ter kot poklicni svetovalci. Diplomiranci se lahko zaposlujejo kot urbanisti, sociologi, novinarji, prevajalci, lektorji, korespondenti za tuje jezike, založniški delavci, kot kritiki, turistični delavci ipd.

Praktično je nemogoče naštet vse poklice in področja, kjer se lahko uveljavljajo diplomiranci fakultete.

ŠTUDIJO OB DELU

Študij ob delu je brezplačen. Predavanja za izredne študente niso obvezna, obvezne pa so vaje za študente psihologije.

Ce je skupina izrednih študentov dovolj velika, prireja fakulteta občasne tečaje, drugače pa študentje sami študirajo po določeni literaturi.

STANKA RITONJA

komentatorjev stolpec

Devizni dohodek tistim, ki ga ustvarjajo!

Če so na katerem družbenogospodarskem področju zaželele temeljne spremembe v prid združenega dela kot nosilca uresničevanja načel nove ustave ter hkrati kot, edino pristojnega in odločujočega dejavnika, potem to v največji meri velja za devizni sistem, ki sta ga zvezni svet za vprašanje družbene ureditve ter svet za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko na nedavni skupni seji na Brionih opredelila v luči določil nove ustave.

„Bodoči devizni sistem mora biti prvenstveno funkcija samoupravno organiziranega združenega dela; devizni dohodek je sestavni del dohodka osnovnih organizacij združenega dela, ki so sodelovale pri njegovem ustvarjanju; primarni nosilci razpolaganja z devizami morajo biti tisti, ki so jih ustvarili, vendar pa razpolaganje ni dopustno prepuščati tržni stihiji, marveč ga je treba usmerjati na kanale samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja oziroma v okviru sistema medsebojne odvisnosti in odgovornosti nosilcev deviznega dohodka, s katerimi bi zagotovili odgovornost združenega dela za stabilen ekonomski položaj v mednarodni izmenjavi; neizogibna je zelo pomembna vloga države, zlasti federacije, vendar tudi vsake republike in pokrajine posamič.“

Tako sta omenjena zvezna sveta na kratko opredelila družbeno-ekonomsko osnove novega deviznega sistema na omenjeni skupni seji, kar je bila temeljna orientacija, o kateri je bilo razmeroma lahko doseči soglasnost, čeprav seveda obravnavanje deviznega sistema v luči ustavnih sprememb nikakor ni potekalo brez burnih razprav in tudi nasprotujočih si stališč. Razlike v stališčih so se kasneje bolj ali manj izenačile, čeprav je prej ko slej ostala kamen spotike nerealnost dinarskega tečaja, zaradi katere se že dolgo sučejo meči in vodijo razprave. Ker je bil vzrok nasprotujočih si stališč hitro izlučen, tudi ni bilo razlogov za ovinkarjenje in morebitno zanemarjanje načela realnega tečaja dinarja, ki naj bi bil v prihodnje temelj devizne politike in s tem nagrajevanja kolektivov, ki so pogosto z velikimi žrtvami, ob izgubi dohodka in domačega trga, izpolnjevali „patriotsko“ dolžnost izvoza, čeprav bi jim bilo mnogo lažje in tudi udobneje prodajati svoje proizvode na domačem trgu. Toliko bolj, ker je bila in je neredko še na njem zaradi visoke inflacije priznana sleherna cena, v spodbudo nizki produktivnosti in slabemu gospodarjenju.

Vsekakor je uvodoma omenjena opredelitev vloge deviznega sistema v luči ustavnih določil v največji meri skladna s težnjami, da se tudi na tem področju zagotovi z ustavo zajamčen položaj združenega dela, kakršnega skušamo doseči v vseh tokovih reprodukcije.

Ni si treba delati utvar, da bo te spremembe enostavno izvesti na najbolj „podržavljem delu“ gospodarskega sistema, toliko bolj, ker bo nujno treba pooblastiti državo (zvezo, republike in pokrajine), da bo sprejela ukrepe za usklajevanje interesov vseh udeležencev v okviru deviznega sistema, to pa ne le v izjemnih situacijah, marveč tudi v pogojih normalnega načrtovanja.

Vendar ni dvoma, da bo znaten del nalog pri usklajevanju in usmerjanju na področju deviznega režima moralo in moglo opraviti združeno delo, za kar pa se bo leto moralo seveda ustrezno organizirati. Dejstvo je namreč, da je za naš sistem samoupravnega organiziranja značilna še dokajšnja neobglenost, zlasti kar zadeva organizacijske oblike. Prav zato bo — hote ali nohote — v prehodnem obdobju država verjetno morala prevzemati več pobud in tudi večjo odgovornost pri ustvarjanju novega sistema.

Prav zaradi razčiščevanja odnosov na relaciji združeno delo — država bo treba deviznemu sistemu nujno zagotoviti dolgoročni značaj, pri tem pa devizni dohodek neizogibno obravnavati kot specifično denarno obliko dohodka temeljne organizacije združenega dela oziroma dohodka, ki ga je ustvarilo združeno delo kot celota.

Odnose med posameznimi nosilci deviznega prometa naj bi seveda urejali družbeni dogovori in samoupravni sporazumi, kar bo nedvomno tudi ena zahtevnih nalog, če naj bi s tem zagotovili pravično in objektivno stimulacijo udeležbe posameznih partnerjev v izvozu.

NANDE ŽUŽEK

ZBORNICNA AKCIJA ZA VARČNO GOSPODARJENJE

»PELI SO JO MATI MOJA...«

V zadnjih mesecih, pa tudi že prej, je bila sprejeta vrsta ukrepov z namenom, da ne bi tako občani kot delovne organizacije in negospodarstvo preveč širokogrudno trošili dinarjev, ki jih sicer zaslužijo z dokajšnjim trudom. Deloma so odgovorni družbenopolitični dejavniki omejili uvoz, sprejet je bil zakon o obveznem evidenciranju investicij, v pripravi je zakon, ki naj zagotovi, da bodo imeli investitorji v resnici zagotovljena sredstva; omejene so negospodarske investicije. Zaostrišla se je politika dajanja posojil potrošnikom.

Vsekakor so naštetih ukrepi potrebni, kajti dejstvo je, da je razpoloženje tako posameznika kot družbe in njenih delov zadnja leta nenaklonjeno varčevanju. Kar pogledamo podatke iz hranilnic: število hranilnih vlog in varčevalcev sicer raste, vendar so vloge kratkega veka. Narasčanje cen pač ni razlog, zaradi katerega bi kazalo varčevati — ne doma in ne v podjetju kjer smo se roko na srce, vse preveč pogosto premalo premišljeno odločali o takšni ali drugačni porabi zasluženega dinarja. In, če se prav spominjamo, smo ob gospodarski reformi pred desetimi leti govorili o potrebi po skrajno varčnem gospodarjenju, kasneje pa smo o varčevanju kot pomembnem dejavniku naše gospodarske in socialne stabilnosti vse manj govorili.

Danes smo gospodarske rezultate navajeni dosegati na drugačne načine: z dvigovanjem cen, varčevanjem na račun drugega. Vse to pa seveda ni pametno in dolgoročno gospodarjenje in zategadelj je morala družba sprejeti vrsto ukrepov, ki nas silijo, da se vsaj v mejah veljavnosti teh ukrepov primerno obnašamo.

Pravzaprav bi bilo zanimivo in koristno ugotoviti, kaj pri nas žene posameznika in družbo, da kljub vse vidnejšim in zgovornejšim dejstvom o tem, kam nas bo prekomerno trošenje navsezadnje pripeljalo, dela prav nasprotno od pametnega. Namesto da bi se vsak zavzel za skrajno smotno porabo materialnih in finančnih sred-

stev, se obnašamo, kot da smo bogatejši od najbolj bogatih.

V razvitih deželah so izračunali, koliko velja družbo ali posameznika takšno ali drugačno „potrošniško“ obnašanje. Pri nas še nismo, bilo pa bi sila poučno za vse, ko bi te podatke imeli na voljo. Najbrž bi se potem vsak zase obnašali drugače; prav tako pa bi se s temi podatki „oboroženi“ delavci marsikdaj povsem drugače samoupravno odločali, kot se sedaj.

V takšnih okoliščinah je akcija, ki jo je v okviru nalog, katere izhajajo iz nove ustave, sklepov X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS, pa seveda tudi iz ciljev družbeno-ekonomske politike, začela slovenska gospodarska zbornica (družbeni dogovor o varčevanju pa je bil pred kratkim sprejet tudi v zveznem merilu), logičen ukrep.

Gre za akcijo varčevanja, oziroma racionalnega gospodarjenja: za dolgoročno dejavnost vseh zborničnih organov na širokem področju, ki naj obsega ne le „prosvetljsko“ dejavnost, pač pa tudi konkretne

predloge za spodbujanje varčevanja v gospodarstvu.

Varčevati se da na mnogih področjih, zato lahko sodi v okvir dejavnosti akcije tudi vzpodbujanje uporabe domačih izumov, domačih repromaterialov, ki bi lahko marsikje nadomestili drage uvožene polizdelke in tako naprej. Skratka, varčujemo lahko pri sleherni naši dejavnosti — s tem pravzaprav nismo poudarili nič novega, prav tako pa ni nova ugotovitev, da moramo tudi varčevati smotno.

Seveda pa akcija varčnega gospodarjenja, ki jo organizira zbornica in ki naj bi zajela gospodarstvo, ne bi smela ostati brez odziva v negospodarstvu. Ta dejavnost je bila doslej „na glasu“ kot razpisnik sredstev in deloma ta glas še vedno, kljub novim načinom — samoupravnim dogovarjanjem in sporazumevanjem — zbiranja sredstev, do neke mere drži. Skratka, ne le gospodarstvo, tudi vsi drugi družbeni in ekonomski dejavniki naj prispevajo, da bo akcija za varčno gospodarjenje dala tiste rezultate, ki jih od nje pričakujemo.

RB

PROIZVAJALCI VILIČARJEV ZAHTEVAJO DRUGO PODRAŽITEV V ZADNJEM LETU DNI

PRIMER JE TIPIČEN

O podražitvah smo v zadnjem obdobju veliko pisali; o tem, da so najlažja pot delovnim organizacijam iz gospodarskih težav, vendar pot na račun drugih — čisto na koncu pa tudi na račun samega sebe; nekatere smo razumeli, nekatere grajali; ugotavljali smo, da se domača podjetja želijo prilagajati svetovnim cenam le takrat, ko le-te ležejo navzgor, da pa ne pocieno svojih izdelkov, ko začne cene uvoženim surovinam padati. Zahtevki za podražitev so pogosto tudi pretirani, to pa je le eden razlogov, zaradi katerih postopek za odobritev pri pristojnih organih traja nekaj mesecev, pa tudi leto dni. Prav nad nobeno podražitvijo pa se nismo navduševali.

Kupci viličarjev niso bili veseli, ko so v lanskem letu jeseni cene poskočile v poprečju za 17 odstotkov, te dni pa so ponovno dobili zahtevek za soglasje k dvigu cen. Tokrat kar za dvajset odstotkov. Vendar so z razumevanjem sprejeli zahte-

vo proizvajalcev, štirih slovenskih in enega hrvaškega podjetja, tako da lahko le-ti zahtevke pošljejo v presojo in potrditev zveznemu zavodu za cene.

Proizvajalci viličarjev, predvsem pa ljubljanski Indos, so se — zaradi velikega razkoraka med cenami surovin in polizdelkov ter cenami viličarjev — znašli v neugodnem položaju. V Litostroju zatrjujejo, denimo neuradno, da kljub velikemu povpraševanju ne bodo povečevali proizvodnje, ker viličarje (njihov program obsega viličarje z večjo nosilnostjo) že sedaj izdelujejo z izgubo. Toliko slabši pa je položaj v Indosu, kjer izdelujejo samo te stroje: lani so za las „ušli“ izgubi na koncu leta. Pri ostalih dveh proizvajalcih, mariborskem Primatu in Čeliku iz Križevcev pa položaj ni tako napet, saj je proizvodnja viličarjev manj pomembna dejavnost obeh podjetij.

Vsekakor pa razkorak med cenami ne bi bil tako problematičen, če proizvodnja viličarjev po zakonu o družbeni kontroli cen ne bi sodila med tiste, katerih cene je treba odobravati po posebnem postopku: po pristanku potrošnikov mora ceno potrditi še zvezni zavod za cene. Tudi tak postopek bi proizvajalci kljub njegovi dolžini prenesli, če bi na enak način dvigali cene tudi njihovi kooperanti. Tako pa je proizvodnja viličarjev komajda rentabilna.

Zanimivo je, da je naš najpomembnejši proizvajalec viličarjev svoje izdelke sam razvijal

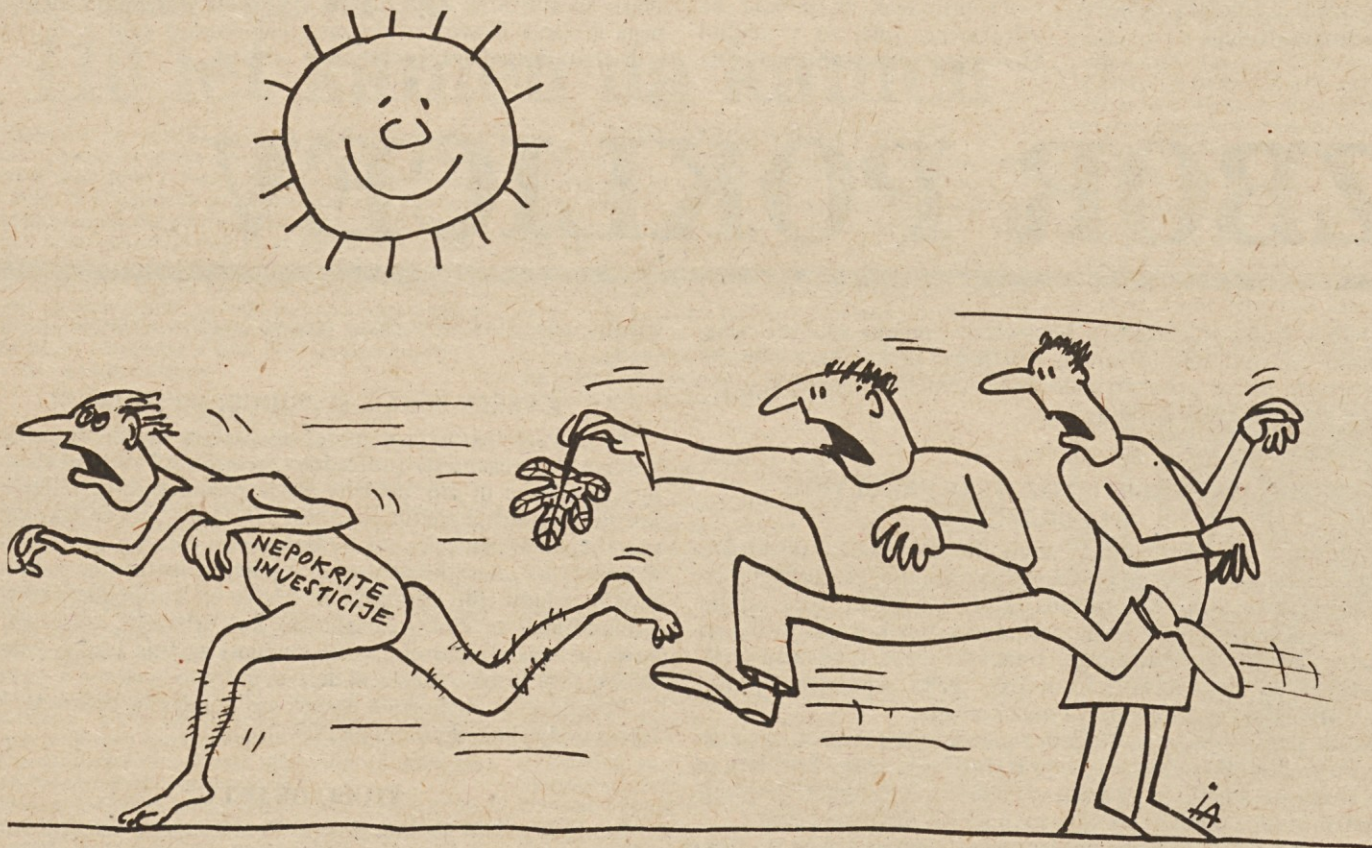
Po domače jeklo na tuje!

Enega od vzrokov, da naša industrija raje kupuje reprodukcijski material na tujem kot doma, pomenijo neusklajene cene. Surovine, ki jih naša industrija potrebuje, so namreč na tujem pogosto znatno cenejši in tako ni nič čudnega, da je interese za uvoz vse večji.

Da gre večkrat za nevdružne razlike in tudi diskriminatorski odnos v razmerju do domačih kupcev (predelovalci surovin), naj navedemo zgolj dva primera iz celjskega območja: eno naših znanih kovinskopredelovalnih podjetij pod Pohorjem plačuje tona jekla v slovenski železarni (preračunano v tujo valuto) po 1100 nemških mark, ista železarna pa to jeklo ponuja nemškemu kupcu po 900 mark za tona. Ali: če eden naših največjih proizvajalcev bele tehnike pločevino uvozi, plača za kilogram 5 dinarjev, če pa isto pločevino naroči v domači železarni, mora odšteti kar 9,70 din.

Očitno je, da s takšnimi diskriminacijskimi razlikami v cenah domači industriji zapiramo vrata na tuja tržišča, kar je nesmisel. Rešitev je v sistemskem usklajevanju cen reprodukcijskega materiala, pa tudi v večji produktivnosti dela ter v zmanjševanju dela drugih stroškov, ki v naših razmerah, žal, vse preveč pritiskajo na proizvodnjo.

vk

— Trudimo se, da bi ga pokrili, pa se nam vedno izmuzne...

Karikatura: I. ANTIC

Težak položaj proizvajalcev in razvoj, za katerega zlasti v Indosu sploh ni jasno, ali ga bodo uresničili v predvidenih rokih, je pa nujen, je torej posledica že mnogokrat granjanega sistema kontrole cen, ki ni za vse proizvajalce enake. Takšen nadzor nad cenami pa je razen tega močno dvomljiv in navsezadnje tudi ne dosega zastavljenega namena.

BORIS RUGELJ

PTT PODJETJE KRANJ OB JUBILEJU

Hitri koraki poštarjev

Poštni delavci na Gorenjskem so obletnico osvoboditve povezali s praznovanjem 15-letnice obstoja svojega podjetja. V letošnjem jubilejnem letu pa se hkrati izteka njihov sedemletni program razvoja ptt službe, ki je Gorenjski prinesel velik napredek na tem področju. Tudi načrti ptt podjetja Kranj za prihodnje petletno in desetletno obdobje obetajo hiter razvoj te pomembne dejavnosti.

Na Gorenjskem je poštna, telefonska in telegrafna služba začela hitreje napredovati po letu 1960, ko so do tedaj enotno organizacijo v okviru republike razdelili na regionalne, na Gorenjskem pa ustanovili samostojno podjetje. Še posebno nagel je bil razvoj v obdobju zadnjih sedmih let. Večino ciljev iz omenjenega programa so že dosegli, nekatere pa še presegli.

Za Gorenjsko velja, da ima najboljše telefonsko omrežje pri nas. Pred 15 leti je bila sicer le glavna telefonska centrala v Kranju povezana z Ljubljano s kablom, druge pa so bili še zračni vodi. Danes so s kabli povezane že skoraj vse centrale, najvažnejše pa tudi z brezžičnimi radijskimi zvezami, zato danes niso več v strahu ob vsakem večjem snegu, ki jim je prej trgal telefonske žice.

Ob ustanovitvi podjetja je bilo na Gorenjskem 11 avtomatskih telefonskih central z 2550 priključki in kar 23 ročnih central z 260 priključki. Pred osmimi leti so kot prvi v naši državi zadnje ročno centralo zamenjali z avtomatsko. V vseh 24 avtomatskih telefonskih centralah, kolikor jih je sedaj na Gorenjskem, je zmogljivost 15.360 priključkov, ob koncu leta pa jih bo še 1000 več. V promet je sedaj vključenih 9000 priključkov, do konca leta pa se bo to število povečalo na 10.500. Tako sedaj pride na 1000 prebivalcev Gorenjske povprečno 5,6 telefona, kar je več kot v naši državi in republikah.

Izboljšali so tudi dostavno službo, tako da sedaj že 96 odstotkov prebivalcev dobiva pošto vsak dan, ostali pa vsak drugi dan. Na novo so zgradili ali pa obnovili in povečali več poštarnih poslopij. Precej so povečali tudi zmogljivost telegrafne centrale, ki ima sedaj že

120 priključkov, to je trikrat toliko, kot pred šestimi leti. V letih od 1961 do 1968 so v razvoj ptt službe na Gorenjskem vložili 24 milijonov dinarjev, v naslednjih sedmih letih pa kar 142 milijonov dinarjev, od tega 109 milijonov din lastnih sredstev.

Za prihodnjih deset let planirajo, da bodo telefonsko omrežje tako razširili, da bo sleherni vas na Gorenjskem imela telefonsko povezavo s svetom in da bodo kos vsem potrebam v industrijskih središčih in večjih krajih. Dostavna služba pa se bo toliko razmahnila, da bodo

vsi prebivalci vključeni v neposredno dostavo. Pri uresničevanju teh zahtevnih nalog se bo ptt podjetje Kranj še bolj povežalo z občinskimi skupščinami, krajevnimi skupnostmi in samoupravnimi interesnimi skupnostmi.

Praznovanje obletnice osvoboditve in jubileja pa so delavci ptt podjetja Kranj izkoristili tudi za slovesen podpis listine o pobratenuju z delavci ptt podjetij iz Kragujevca, Subotice in Zenice, s katerimi imajo že dalj časa prijateljske stike. S tem so se med drugim obvezali, da bodo v prihodnje razvijali medsebojne stike na strokovnem, kulturnem in športnem področju ter izmenjavali delovne izkušnje na vseh področjih gospodarskega razvoja in samoupravljanja.

-ik

V organizaciji združenega dela Kopitarna Sevnica vse bolj nado- meščajo skoraj 90 let staro klasično proizvodnjo z novo. 270-član- ski kolektiv se preusmerja v izdelovanje plastičnih kopit in oken- skih navojnic, kar 25 % skupne realizacije pa predstavlja cokle, ki so zlasti v severoevropskih deželah vse bolj cenjeno obnavalo. Za- radi preusmeritve proizvodnje bodo v naslednjih mesecih izročili namenu obrat plastike z najosobnejšimi stroji, vanj pa so investirali 6 milijonov dinarjev. — V. P.

RAZPRAVE O GOSPODARSKIH GIBANJH V MISLINJSKI DOLINI

Za varčevanje v vseh okoljih

Dosledno in učinkovito uresničevanje stabilizacijskih in protiinflacijskih programov mora postati dolžnost vseh delavcev v združenem delu

V zadnjem času se je zvrstilo v Mislinjski dolini več razprav o gospodarjenju organizacij združenega dela z območja občine Slovenj Gradec v letu 1974. Znova je bilo ugotovljeno, da so gospodarski dosežki preteklega leta sicer zadovoljivi, vendar pa niso taki, da bi bile lahko delovne skupnosti z njimi v celoti zadovoljne.

Slabosti, ki jih je mogoče ugotavljati, so še zmeraj v pomankljivi kadrovski politiki, povečanju proizvodnih zmogljivosti ob nedoslednih in večkrat nestrokovnih ocenah stanja na tržišču ter s poudarjeno ekstenzivnostjo. Opaziti je tudi povečanje proizvodnih zmogljivosti in proizvodnje ob nesorazmerni rasti potrebnih lastnih obratnih sredstev, pa pre-majhno skrb za popolnejši izkoristek surovin ter materialov v celotnem proizvodnem procesu ter nezadostno skrb za modernejšo tehnologijo in učinkovito organizacijo dela in proizvodnje. Nabava surovin in materialov je neracionalna, saj so zaloge, ki bi ponekod zadoščale kar za celoletno proizvodnjo, poslabšale plačilno sposobnost posameznih organizacij združenega dela. Najbolj primerna pa tudi ni izvozna usmeritev gospodarstva Mislinjske doline.

Slabosti je torej kar precej. Potrebni bodo veliki napor pri vseh delovnih skupnostih v občini Slovenj Gradec, da zagotovijo boljše gospodarjenje. Ena od poveljnih nalog bo nadaljevanje akcije varčevanja, in sicer prav v vseh okoljih. V sleherni temeljni organizaciji združenega dela morajo izoblikovati sistem tekočega ugotavljanja doseženih uspehov pri uresničevanju stabilizacijskih programov. Strokovne službe, morajo ob novih investicijah pripraviti podrobne strokovne ana-

lize tržišča in pri načrtovanju mnogo bolj kot doslej upoštevati razpoložljiva lastna obratna sredstva.

Preučiti je treba tudi izrabo surovin ter materialov in zagotoviti, da bodo, kolikor je najbolj mogoče, izrabljeni. Hkrati s tem je treba spodbujati novatorsko in izumiteljsko dejavnost delavcev in vseh delovnih mest in jo tudi spodbujati.

Strokovne službe, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v organizacijah združenega dela morajo spremljati uresničevanje kadrovske politike v združenem delu in jo prilagajati razvojnim programom. Nadalje je treba oceniti dosedanjo izvozno usmeritev, pri čemer je treba zadolžiti strokovne službe, da ugotovijo možnosti za prodajo izdelkov tudi na vzhodnoevropska tržišča ter v države v razvoju. Pri izdelavi investicijskih programov pa je treba težiti za tem, da se bodo, kolikor je mogoče, kar najbolj enakomerno razvijale vse temeljne organizacije združenega dela znotraj organizacije združenega dela.

Izpopolniti in izboljšati je treba sistem obveščanja, večjo pozornost kot doslej pa je treba nameniti sistemu delitve dohodka in osebnih dohodkov ter sistem delitve po delu izpopolnjevati v skladu s sprejetimi stališči in sklepi.

Stabilizacijske programe, ki so jih sprejele temeljne in druge organizacije združenega dela iz Mislinjske doline, pa je treba sproti prilagajati razmeram in jih dosledno uresničevati. Dosledno in učinkovito uresničevanje stabilizacijskih in protiinflacijskih programov mora postati obveza vseh zaposlenih v združenem delu.

(An)

● IZBERITE PRIMerno KNJIŽNO DARilo

Vinko Trinkaus

VELIKA STAVKA

V založbi ČZP Delavska enotnost lahko takoj dobite knjigo — delavski roman Vinka Trinkausa **VELIKA STAVKA**. Roman zajema značilne dogodke prve velike stavke zasavskih knapov leta 1889. Se pred to stavko leta 1883 so stavkali samo ostriški knapje, a samo tri dni, ker je oblast in uprava rudnika ta osamljeni upor približno 300 knapov v treh dneh zatrla. Blizu 100 knapov je bilo takrat odpuščenih...

Ti dogodki so piscu le okvir, v katerem razpleta usode veseljaških, trmasti knapov, na videz grobih, a ponosnih, tovariških. Pisec slika njihovo bedo, veselje, kljubovanje gospodi, v kateri vidijo svojega nasprotnika. Knjiga je vezana v platno in opremljena s štečnim ovitkom. Format je 15 x 22 cm, obsega pa 372 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

LETOŠNJE GOSPODARSKE NALOŽBE V ČRNOMLJU

POT K RAZVITIM

V črnomaljski občini ugotavljajo, da se bo tudi letos nadaljevala razmeroma živahna investicijska dejavnost na področju gospodarstva. Kljub temu pa z načrti posameznih temeljnih in drugih delovnih organizacij v občini še niso zadovoljni. Zbor združenega dela občinske skupščine namreč meni, da se število investitorjev prepočasno veča in da so delovni kolektivi premalo ambiciozni in dosledni v naporih za širjenje zmogljivosti, večanje produktivnosti in za odpranje novih delovnih mest v občini. Tu so izjeme le Iskra, Belt in kmetijska zadruga, medtem ko so

težave v programiranju in investiranju v nekaterih manjših delovnih organizacijah in TOZD.

V teku so investicije v BELTU, kjer gre za dokončanje investicij iz prejšnjih let, v Iskri za opremo, v kmetijski zadrugi za nove delovne prostore Bel-sada in v Žitu za gradnjo nove pekarnice. To znaša dobrih 95 milijonov dinarjev, pri čemer so delovne organizacije udeležene z lastnimi sredstvi v višini 31 odstotkov, ostalo pa so posojila Ljubljanske banke.

Pri črnomaljski podružnici Ljubljanske banke pa so vloženi še investicijski zahtevki za na-

ložbe v razširitev proizvodnje v rudniku Kanižarica in Iskri, za dokončanje investicij v Beltu, za nakup opreme v Begradu, za pospeševanje pogodbenega sodelovanja z zasebnimi kmetovalci pri kmetijski zadrugi, za obrat novomeškega Roga v Adlešičih in za razširitev mar-keta ljubljanske Emone v Črnomlju. Za vse to bo potrebnih dobrih 105 milijonov dinarjev, pri čemer pa bodo delovne organizacije vložile kar 58 odstotkov lastnih sredstev, preostalih 42 odstotkov potrebnih sredstev pa naj bi jim odobrila črnomaljska podružnica Ljubljanske banke. O tem bo v kratkem razpravljal izvršni odbor te podružnice.

Vse te naložbe naj bi prispevale svoj delež k hitrejšem povečevanju družbenega proizvoda v občini, tako da bi do leta 1980 tudi v črnomaljski občini dosegli poprečni gospodarski razvoj Slovenije. R. Š.

GRADBENA POMLAD NA KOZJANSKEM

V šmarski in šentjurski občini bodo letos popravili 285 hiš, na novo pa jih bodo postavili nad 400. Od tega jih bodo v šmarski občini popravili 188, a novogradenj je 373. V šentjurski občini bodo popravili 97 objektov, na novo pa jih bodo zgradili 60.

Pri gradnji novih domov se letos vse več občanov odloča za gradnjo v lastni režiji, ker je zaradi lastnega dela cenejša. Denarja pa kljub veliki solidarnosti ni dovolj. V šmarski občini bi morali prejeti v drugem solidarnostnem krogu

20 milijonov din, vendar so jih prejeli le 8. Za likvidno poslovanje najemajo kredite LB. Večji pritok sredstev pričakujejo v drugem polletju, vendar pa se še vedno bojijo nelikvidnosti. Verjetno bodo morali iskati še dodatne premostitvene kredite.

Kljub cvetoči pomladi torej razmere na pretresnem Kozjanskem niso nič kaj rožnate. Zaskrbljenost glede reševanja po potresu prizadetega območja se je v Sloveniji že močno pog-legla, zato pa imajo Kozjanci toliko večje skrbi.

vk

V ormoški občini, sredi njihovih znanih vinskih gor- ric, bodo zgradili vrsto turistično gostinskih objektov, seveda ob vinski cesti, ki bo speljana po najlepših krajih tega dela Slovenskih gor- ric. Prvih 15 od skupno 30 kilo- metrov ceste so že asfalti- rani. Tako se lahko po asfaltu pripeljete od Ormo- ža, prek Litmerka do Ivanj- cev. Tu bodo zgradili in ob- novili zidanice, vinske kleti in objekte, ki so etnografska dediščina tega območja.

ZIDANICE OB NAŠI VINSKI CESTI

Turistični posladki

Ves program izletniškega turizma z ustreznimi objekti bo izpeljan z združeno kooperacijo. Še posebej pri urejanju zidanic in podobnih objektov ob novi vinski cesti bodo sodelovali kooperanti zasebniki. Ves program je zasnovan tako, da daje ve- like možnosti razvoju kmeč- kega turizma. Zidanica v Lit- merku bo poseben turistični posladek. Tu se bo turist sre- čal s stoletno stiskalnico, iz- vimostjo starih kleti ipd. Razen tega pa stoji zidanica na najvišji točki tega dela Slovenskih gor- ric, od koder se izletniku ponuja čudovit razgled. Vinska cesta se bo vila po najbolj slikovitih vi- norodnih območjih. Vse kaže, da bo marsikatera zi- danica ob tej cesti že letos zaživela.

Gostinstvo v ormoški občini daje že sedaj 60 mili- jonov dinarjev na leto, v kratkem pa se bo ta številka povečala: ko bo uresničen gostinstvoturistični program ormoške občine. Glavni no- silec in uresničevalec tega programa je TOZD Jeru- zalem. Ta delovni kolektiv je to področje z novimi vla- ganji odprl širšemu krogu ljudi. Že sedaj so v druž- benem lastništvu obnovili nad 80 odstotkov vino- gradov, v kooperaciji pa več kot 100 hektarjev. To po- meni veliko obogatitev te re- gije.

Vzdolž celotne trase bo urejenih več desetih najraz- ličnejših turističnih objek- tov, od zidanic do starih kleti, vinskih arhivov do so- dobnih lokalov. Nekatere bodo uredili tako, da bo tu- rist dobil neposreden vpogled v razvoj vinogradništva v preteklosti. Ormoški kmet- je v goricah se bodo torej resno lotili kmečkega tu- rizma.

-nez

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti

poljuven

Ljubljana

GRADBENA POMLAD NA KOZJANSKEM

V šmarski in šentjurski občini bodo letos popravili 285 hiš, na novo pa jih bodo postavili nad 400. Od tega jih bodo v šmarski občini popravili 188, a novogradenj je 373. V šentjurski občini bodo popravili 97 objektov, na novo pa jih bodo zgradili 60.

Pri gradnji novih domov se letos vse več občanov odloča za gradnjo v lastni režiji, ker je zaradi lastnega dela cenejša. Denarja pa kljub veliki solidarnosti ni dovolj. V šmarski občini bi morali prejeti v drugem solidarnostnem krogu

20 milijonov din, vendar so jih prejeli le 8. Za likvidno poslovanje najemajo kredite LB. Večji pritok sredstev pričakujejo v drugem polletju, vendar pa se še vedno bojijo nelikvidnosti. Verjetno bodo morali iskati še dodatne premostitvene kredite.

Kljub cvetoči pomladi torej razmere na pretresnem Kozjanskem niso nič kaj rožnate. Zaskrbljenost glede reševanja po potresu prizadetega območja se je v Sloveniji že močno pog-legla, zato pa imajo Kozjanci toliko večje skrbi.

vk

V KRANJSKI OBČINI ŽE TRETJA AKCIJA ZA UVEDBO SAMOPRISPEVKA

Novi družbeni objekti

V kranjski občini se bo junija iztekel drugi samoprispevek, ki ga občani plačujejo za nove osnovne šole in vrtce. Ker pa so potrebe po novih šolskih in vzgojno-varstvenih prostorih, ob tem pa tudi po drugih družbenih objektih še vedno velike, nameravajo v drugi polovici leta začeti znova zbirati denar s prispevki delovnih ljudi in drugih občanov ter delovnih organizacij.

Rezultati prvih dveh akcij, ki so ju izpeljali po uspešnih referendumih v letih 1964 in 1970, so zelo dobri. V desetih letih so namreč v kranjski občini zgradili 7 popolnih in 6 štirirazrednih osnovnih šol ter 3 prizidke, 6 samostojnih vrtcev, 7 v povezavi z osnovnimi šolami ter 5 vrtcev v preurejenih starejših zgradbah.

Ob sprejemanju letošnjega družbenega načrta je občinska skupščina razpravljala o najbolj perečih nalogah, ki jih je treba rešiti v prihodnjih letih. Ugotovila je, da velike naložbe v gospodarske dejavnosti v zadnjih letih in izjemno visoko zaposlovanje še naprej terjajo pospešeno graditev nekaterih družbenih objektov, ki razen šolskih in vzgojno-varstvenih vključuje tudi športno-rekreativne ter nekatere komunalne in druge objekte v krajevnih skupnostih. V programu sta vključeni osnovni šoli na Planini in Primskovem. Tu gre deloma še za dolg iz samoprispjevka, ki se sedaj izteka, saj je bil v programu ob drugem referendumu predviden prizidek pri osnovni šoli Stane Žagar in obnova šole na Primskovem. Pokazalo pa se je, da taka rešitev ne bi bila smotrna zaradi nagle rasti novega stanovanjskega naselja na Planini, medtem ko bi bilo popravilo sto let stare stavbe na Primskovem predrago.

Neizpolnjena obveza iz prejšnjega programa je tudi vrtcev za 60 otrok v Preddvoru. Tam so zamisel o preureditvi stare stavbe prav tako opustili in se od-

nobenega športno-rekreativnega objekta. Izjemo predstavljajo le telovadnice in igrišča pri osnovnih šolah, ki pa delovnim ljudem in občanom ne dajejo večje možnosti za rekreacijo. Danes manjka nekaj zelo potrebnih centralnih rekreacijskih objektov v mestu ter vrsta manjših po krajevnih skupnostih. V programu je predvideno umetno drsališče in strelišče za malokalibrsko puško ter pištolo v Kranju, po krajevnih skupnostih pa igrišča in drugi objekti, predvsem ob osnovnih šolah.

Z anketo so v Kranju pred kratkim ugotovili, da so ljudje še vedno pripravljene prispevati del denarja za družbene objekte, predvsem za šole in vrtce. Vendar pa sta v omenjenem programu predvideni le dve novi osnovni šoli in dva vrtca. Zaradi tega tak program ne bi zajel območja celotne občine, ne bi bil dovolj privlačen za večino občanov ter zaradi tega tudi manj obetajoč za uspeh na novem referendumu. Zato so se odločili, da poiščejo nov način

zbiranja denarja z družbenim dogovarjanjem z delovnimi ljudmi, medtem ko bi referendum za samoprispevek ostal zlasti za potrebe posameznih krajevnih skupnosti.

Računajo, da bi z enodstotnim prispevkom iz čistih osebnih dohodkov v petih letih zbrali 50 milijonov dinarjev, TOZD pa bi iz dohodka prispevale po en odstotek od bruto osebnih dohodkov, kar bi nanese 90 milijonov dinarjev. Od tega denarja bi 60 milijonov porabili za šole na Planini in Primskovem, 14 milijonov za vrtca v Preddvoru in na Planini, 34 milijonov za umetno drsališče in strelišče v Kranju ter za rekreacijske objekte v krajevnih skupnostih, po 15 milijonov dinarjev pa za srednje šole in potrebe v krajevnih skupnostih.

Tak program in finančni načrt je že podprl družbenopolitični zbor občinske skupščine, v prihodnjih dneh pa bodo o tem razpravljali še delegati zbrata združenega dela in zbora krajevnih skupnosti. Sledila bo razprava na zborih delovnih ljudi v slehernem TOZD in na drugih zborih delovnih ljudi, kjer se bodo odločali o družbenem dogovoru o združevanju sredstev za graditev družbenih objektov v krajevnih skupnostih. —ik

USTANOVLJEN MEDOBČINSKI ODBOR GS ZA KOROŠKO REGIJO

Odločujoč vpliv združenega dela

Z ustanovitvijo medobčinskega odbora Gospodarske zbornice Slovenije za koroško regijo, v Socialistični republiki Sloveniji bomo ustanovili 12 takšnih medobčinskih odborov, začena združeno delo tudi v Dravski, Mežiški in Mislinjski dolini uredničevati novo vlogo Gospodarske zbornice Slovenije. Ti novi organi Gospodarske zbornice Slovenije ne bodo, kot so poudarili na ustanovnem zboru delegatov v Dravogradu, samo središča za reševanje konkretnih vprašanj in interesov posameznih temeljnih in drugih organizacij združenega dela, pač pa iniciatorji, koordinatorji in svetovalci za pripravo predlogov in stališč tudi za občinske skupščine, posebej še za zore združenega dela, za samoupravne skupnosti ter za druge medobčinske oziroma občinske organe v koroški regiji.

Razpravljavci so poudarili, da bo pospeševanje gospodarskega razvoja celotnega območja ena pglavitnih nalog novega medobčinskega odbora Gospodarske zbornice Slovenije za koroško regijo. Ta regija zaostaja za drugimi območji v Socialistični republiki Sloveniji tako v produktivnosti kot rentabilnosti. Zato bodo morale temeljne in druge organizacije združenega dela skrbeti zlasti še za posodabljanje proizvodnje ter izboljšanje in modernizacijo tehnoloških postopkov, v večji meri bo treba uveljaviti združevanje dela in sredstev.

(EK)

V počastitev letošnjega dneva mladosti so v kovinskem podjetju IMKO pripravili razstavo del likovnih samorastnikov, članov njihovega kolektiva. Na razstavi, ki je že četrta po vrsti, sodelujejo štiri slikarji in en kipar z dvajsetimi deli. Vsi razstavljalci pa so delavci iz neposredne proizvodnje. Dejavnost likovnih samorastnikov v IMKO še posebej podpira osnovna organiza-

cija sindikata s sredstvi za delo in financiranjem mentorjev — akademskih slikarjev oziroma kiparjev. Na letošnji razstavi sodelujejo Ernest Fabjan, Franc Guzelj, Stane Jurman, Jože Mrzlak in Janez Brčan. Z razstavljenimi deli bodo likovniki IMKO sodelovali tudi na razstavi, ki bo odprta 3. junija na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani v počastitev dneva gradincev.

NA ROB ZDRUŽITVI ANGORE S TEKSTILOM

NAGLICA NI DOBRA

Pred slabim mesecem dni se je ljubljansko podjetje Angora odločilo za združitev s podjetjem Tekstil, da bi tako lažje reševalo svoje gospodarske težave in uresničilo razvojne zamisli. Vse pa kaže, da bo treba v tej združitvi kakšno malenkost spremeniti, kajti na RO sindikata delavcev v tekstilni in usnjarski industriji sodijo, da se Angora ni združila v Tekstil povsem v skladu z vsebino nove ustave. Predvsem sama organiziranost Tekstila ne dopušča vseh možnih oblik združevanja podjetij, prav tako pa povezava posameznih strokovnih služb in pa organov družbenopolitičnih organizacij ni izpeljana v celoti.

Do združitve same je prišlo sorazmerno naglo, po približno polletnih pripravah. Seveda naglica, če je postopek formalno in vsebinsko brez napake, sama po sebi še ni slabost. Vendar pa omenjeno povezovanje ni minilo brez vsebinskih nerodnosti. Predvsem velja omeniti zelo togo samoupravno organiziranost podjetja Tekstil. Samoupravni sporazum med njegovimi TOZD o združitvi namreč predvideva le povezovanje temeljnih organizacij med seboj. Torej se Tekstil ne more združiti z drugim podjetjem kot podjetje, pač pa se morajo posamezni TOZD združiti v Tekstil. Tako je bilo tudi z Angoro. Ta se ni mogla povezati kot podjetje s podjetjem Tekstil v, denimo, sestavljeno organizacijo združenega dela, pač pa le vsak posamezni TOZD v delovno organizacijo Tekstil.

Republiški odbor omenjene sindikata je seveda reagiral na takšno samoupravno organiziranost Tekstila. Na svoji zadnji seji je zahteval, naj konferenca osnovnih sindikalnih organizacij v Tekstilu prične analizirati samoupravno organi-

ziranost v svoji delovni organizaciji. Odbor meni, da bi bilo treba ugotoviti, ali so v Tekstilu pogoji za ustanovitev novih temeljnih organizacij združenega dela in ali so možnosti za organiziranje Tekstila v kakšni drugi samoupravni obliki.

Žal, toga samoupravna organiziranost Tekstila ni bila edina slabost omenjene integracije. Elaborat o združitvi je obdelal

pretežno gospodarsko plat povezave, premalo pa samoupravno organiziranost bivše Angore v Tekstilu in o položaju njenih delavcev v novem podjetju. Prav

tako manjkajo izhodišča za družbenopolitično organiziranost v podjetju. Republiški odbor kajpak zahteva, da postane elaborat zaokrožena podoba združitve, ne pa, da le deloma obravnava vprašanje tako pomembnega dejanja, kot je povezava dveh podjetij v eno.

Ne nazadnje pa velja omeniti organiziranost sindikata bivše Angore v novem okviru. Sindikat Tekstila naj bi se čimprej organiziral po statutarnem dogovoru sindikatov Slovenije, hkrati pa naj bi ustrezno mesto v organih sindikalne konference Tekstila dobili delegati osnovnih sindikalnih organizacij iz TOZD bivše Angore.

Ob tem moramo ugotoviti še eno dejstvo; očitna, v našem primeru, je dokaj slaba povezava sindikatov obeh podjetij z odbori svojih strokovnih sindikatov, na občinski in republiški ravni. RO sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije je sicer pomagal, vendar ta pomoč, če smo prav obveščeni, ne v enem ne v drugem podjetju ni bila kdo ve kako zaželena; ali pa se je niso znali prav posluževati... Vsekakor pa bi takšna povezava sindikatov v primeru, kot je omenjeni, v marsičem lahko pripomogla pri odpravljanju vsebinskih napak združevanja že v samih pripravah na združevanje. Takšne napake se namreč kasneje zaradi formalnih ali drugačnih zadržkov zelo težko odstranjujejo.

rb

BREST POHISTVO

ločili za graditev novih prostorov. V Kranju pa je vse večja stiska z vrtcem v naselju Planina, kjer bo treba čim prej pridobiti prostor vsaj še za 140 otrok.

Zahteve delovnih ljudi in občanov po novih rekreacijskih objektih se ob raznih razpravah pojavljajo že nekaj let. Še posebno močne pa so bile ob sprejemanju letošnjega družbenega načrta. V zadnjih desetih letih v kranjski občini niso zgradili

S KAMERO NAKKROG

Ogenj uspešno premagan

Ob letošnjem 3. sejmu opreme in sredstev civilne zaščite v Kranju so v sredo popoldne izvedli vajo v gašenju vnetljivih snovi. V njej so sodelovali predvsem protipožarni odred pripadnikov JLA, pa gasilci gorenjskih gasilskih društev in ekipe prve pomoči civilne zaščite iz Kranja.

Ob 16.00 so v Kranju zatulile sirene. Bližajo se sovražni lovski bombniki, ki bodo po predvidevanju preleteli prav gorenjsko metropolo. Čez nekaj minut se že zaslisi letala, ki v svojem prvem naletu odvržejo bombe na skladišče tekočih goriv. Eksplozije povzročijo ogromen požar. Plamen sega tudi do 800 metrov visoko. Črn gost dim se pomeša z nizkimi deževnimi oblaki.

Že nekaj trenutkov po napadu so se zaslisale sirene gasilskih avtomobilov protipožarnega odreda JLA. Trije avtomobili —

cisterne, opremljeni z gasilskimi topovi, so pridrveli v neposredno bližino požara in z neverjetno natančnostjo in učinkovitostjo s posebno peno začeli gasiti. Borba z ognjem je bila prav po zaslugi najsodobnejše in to opreme domače proizvodnje in pa spretnosti gasilcev zelo kratka. Le nekaj več kot minuto je trajalo in ugasnil je zadnji plamenček. Uspešnost izvedbe vaje je izzvala spontan aplavz več tisoč gledalcev. Pogasiti požar, ki ga povzroči 40 ton goriva, razlitega na 1.400 kvadratnih metrov velikem, za to improviziranim bazenu, pomeni zagotovilo, da je naša armada dobro opremljena tudi za obrambo pred tem sovražnikom.

Vajo, ki so jo v Savskem logu v Kranju izvedli preteklo sredo, si je med drugimi visokimi gosti ogledal tudi zvezni sekretar za ljudsko obrambo — armadni general Nikola Ljubičić.

V PLAVI LAGUNI SE JE PRIČEL TEČAJ ZA ORGANIZATORJE REKREACIJE

V Plavi laguni pri Poreču se je konec maja pričel letošnji prvi tečaj za organizatorje rekreacije v delovnih kolektivih, ki ga organizirajo slovenski sindikati v sodelovanju z visoko šolo za telesno kulturo iz Ljubljane in šolskim centrom za telesno vzgojo. Organizatorji tečaja so si izbrali Plavo laguno zato, ker imajo tu zelo dobre pogoje dela, vse potrebne strokovne usluge od zdravniških do športnih – v športnem centru dela kar 30 strokovnjakov – pa tudi cene storitev niso visoke, saj velja dnevna oskrba le 75 dinarjev.

Možnosti oddiha in rekreacije so v Plavi laguni zares izredne:

V PRIHODNJE VEČ DOMAČIH GOSTOV!

„Podatki minulega leta kažejo, da smo imeli lansko leto le petino domačih gostov, s čimer seveda nismo zadovoljni. Naša želja je, da bi v čimkrajšem času uživalo v naših objektih svoje počitnice vsaj 40 odstotkov domačih gostov. Seveda bomo morali storiti še marsikaj, da bomo to svojo željo uresničili. Pri zadevam si, da bi dali dopustu tudi potrebno „vsebino“. Zato se pri nas držimo načela, da ob vsaki gradnji mislimo tudi na rekreacijo, da gre

CENE NISO NAJVEČJA OVIRA

Podjetje Plava laguna ima v svojih objektih enajst tisoč ležišč, poleg tega pa je poskrbelo s številnimi rekreacijskimi objekti za možnosti najrazličnejšega aktivnega razvedrila tako na planem kot tudi v zaprtih prostorih. Športni center Plave lagune ima močan štab strokovnjakov, ki ljudi usmerjajo, jim pomagajo in svetujejo, ko se odločajo za oblike razvedrila.

„Nedvomno je zanimiv podatek, da prinaša športna dejavnost Plavi

človek, ki je tu na dopustu, se lahko ukvarja s številnimi od 54 možnih športnih panog, poleg tega pa se lahko vključi tudi v rekreativni zdravstveno preventivni program.

Prav zato smo tudi poprosili Staneta Grilja, predstavnika Plave lagune v Ljubljani, da nam pove nekaj več o tem, kakšne so možnosti oddiha in rekreacije v objektih Plave lagune in česa vsega se lahko poslužijo ljudje, ki so tam na dopustu. Dobro namreč vemo, kako je z našimi počitniškimi domovi. Imamo jih malo, veliko premalo, pa še ti so v mnogih primerih slabo opremljeni in nudijo delavcem in njihovim družinam le streho in tri obroke dnevno.

pa bodo plačali za vso oskrbo 75 dinarjev dnevno. Cene torej niso pretirane, zato so marsikomu tudi dostopne.

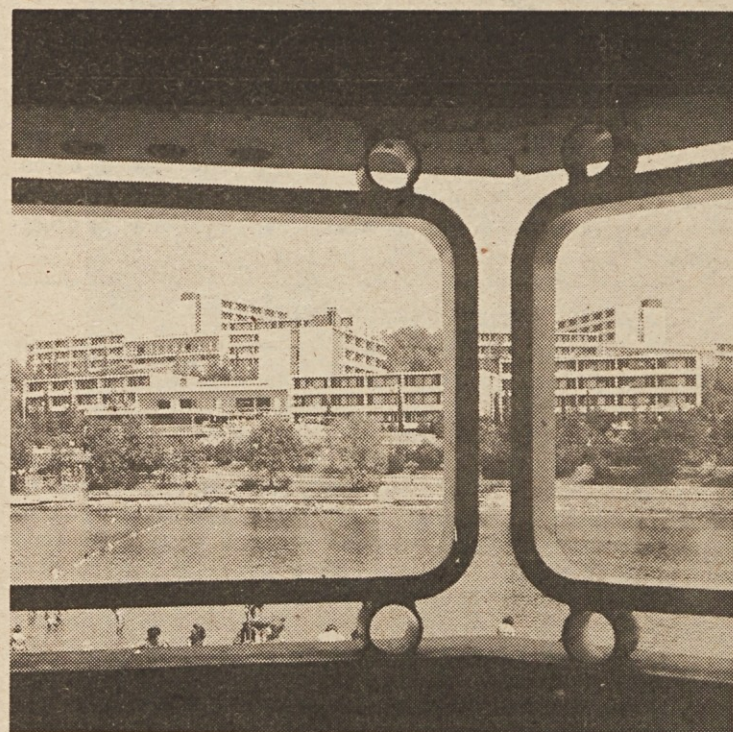
REKREATIVNI ZDRAVSTVENO PREVENTIVNI CENTER

V želji, da bi v Plavi laguni nudili ljudem na počitnicah zares čimveč, so že pred dvema letoma ustanovili svoj rekreativni zdravstveno preventivni center, ki si je že pridobil status zdravstvene ustanove. Deluje pod okriljem doma zdravja Poreč.

VSE VEČ SINDIKALNIH ŠPORTNIH IGER

Vse kaže, da so se tudi slovenski sindikati začeli zanimati za počitniške kapacitete Plave lagune. Anketa med slovenskimi delovnimi organizacijami je namreč pokazala, da si kar 95 odstotkov kolektivov želi v času počitnic organizirano rekreacijo in kar najširše možnosti za aktivno razvedrilo.

Sicer pa nudi podjetje Plava laguna poleg vsega omenjenega še posebne ugodnosti: od 23. avgusta

Plava laguna razpolaga danes z 11 tisoč ležišči in številnimi rekreacijskimi objekti...

VEČ OD ŠPORTA KOT OD BIFEJEV

vsaj desetina investicijskih sredstev za izgradnjo potrebnih športnih objektov... nam je uvodoma povedal Stane Grilj.

Na vprašanje, zakaj se je doslej razmeroma tako malo naših ljudi posluževalo lepih počitniških objektov Plave lagune, pa nam je Stane Grilj odgovoril takole:

„Dejstvo je, da velika večina naših ljudi še vedno misli, da mora na morje oziroma na počitnice meseca julija ali najpozneje avgusta. Res je, da je običajno sredi poletja na morju najbolj vroče, po drugi strani pa tudi drži, da je v tem času najtežje dobiti prostor in da so cene najvišje, za marsikateri žep žal nedostopne. Drugi narodi koristijo svoje počitnice vse od maja do oktobra in vse več tudi v zimskih mesecih. Pri nas pa še vedno želimo na morje vsi sredi poletja, kar je seveda nernogoče. Tudi če bi imeli na voljo dovolj potrebnih počitniških objektov, bi bilo to nerentabilno, saj mora biti vsako ležišče izkoriščeno najmanj polne tri mesece na leto. In kako je z našimi delavskimi počitniškimi domovi? Njihova ležišča so zasedena le 61 dni na leto, kar je zelo zelo malo...“

laguni več denarja kot vsi zunanji bifeji skupaj...“ je nadaljeval Stane Grilj. „Objekti so dostopni vsem in tako rekoč ob vsakem času, zato so za ljudi, ki preživljajo svoje počitnice v Plavi laguni, tudi zelo mikavni. Če se poleti naveličate sonca in kópanja, se lahko odločite recimo za igro namiznega tenisa pod krošnjami borovih dreves, za kegljanje, balinanje, kolesarjenje ali celo jahanje. Praktično ni športa, ki si ga ne bi mogli privoščiti v Plavi laguni: ljudem so na voljo objekti oziroma rekviziti za 54 športnih panog, vse od potapljanja z akvalungami in letenja z zmajem nad morskimi valovi do plavanja v pokritem bazenu in rekreacije v telovadnici. Možnosti je skratka veliko. Ljudje se jih že poslužujejo, mi pa bi radi, da bi se jih še bolj...“

„Pa cene? So morda te tako visoke, da odvrtačo naše ljudi od počitnic v Plavi laguni?“

„Sodim, da cene niso glavni problem, saj so, posebno izven glavne sezone, zmerne. V maju je veljal polni penzion od 60 do 70 dinarjev. Organizatorji rekreacije, ki se bodo mudili prve dni junija v Plavi laguni,

Ima dva zdravnik in svojega programerja, vse podatke pa obdeluje poseben računski center podjetja.

„Terapija sloni v glavnem na športni rekreaciji. Zdravniki določijo skupine, rekreativni zdravstveno preventivni program pa traja štiri ure dnevno. Razveseljivo je, da se našega centra poslužuje vse več ljudi. Rezultati dela so namreč zelo

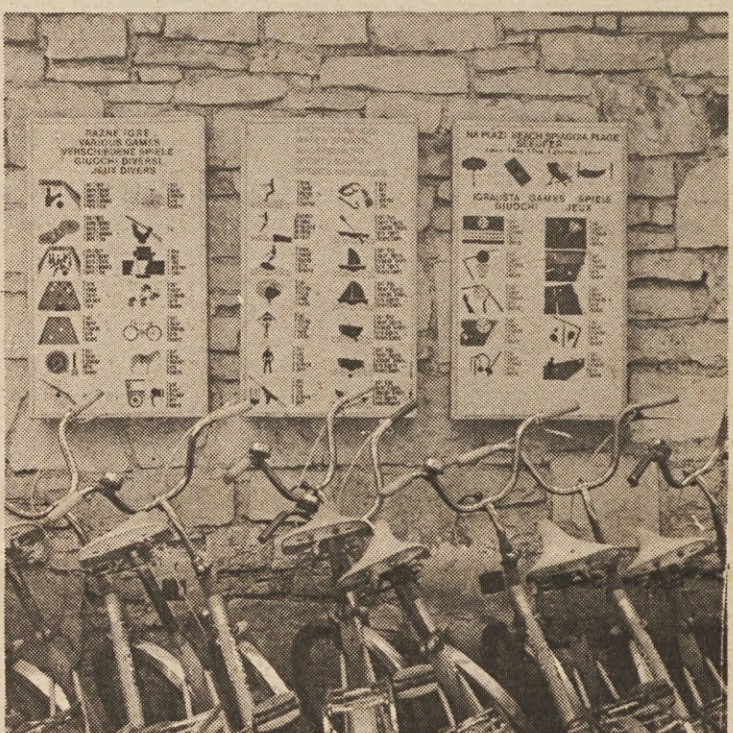
spodbudni, zato se za naš rekreativni zdravstveno preventivni programirani aktivni oddih zanimajo ljudje iz vse države“ je dodal Stane Grilj.

Glede na široke možnosti aktivnega oddiha in preventivne rekreacije, je interes za počitnice v Plavi laguni vse večji tudi pred in po sezoni. Organizirana rekreacija je ljudem všeč, saj so se mnogi že davno naveličali počitnic v obliki poležavanja in lenarjenja ob vodi.

dalje bo v svojih hotelih Lotos sprejemalo družine s predšolskimi otroci, za katere bo oskrba brezplačna. Točneje: za enega otroka bo oskrba povsem brezplačna, za drugega pa bo potrebno odšteti 20 dinarjev dnevno. Ali: izven glavne sezone imajo upokojenci na znizano ceno še poseben, 20-odstotni popust!

Zanimivo in obenem razumljivo je, da postaja Plava laguna s svojimi turističnimi zmogljivostmi, predvsem pa s svojimi številnimi igrišči in športnimi napravami, vse bolj zanimiva za sindikalne športne igre. Vse več organizatorjev sindikalnih športnih iger sklepa pogodbe s Plavo laguno, saj praktično nikjer ni tako vsestranskih možnosti za prirejanje množičnih športnih prireditev.

Skratka, Plava laguna postaja zanimiva tako za organizacijo preventivne rekreacije kot tudi za redni letni oddih. Zato pripravljajo podjetje posebne samoupravne sporazume, po katerih naj bi vnaprej investiralo v nadaljnje kapacitete skupno z delovnimi organizacijami, ki nimajo svojih počitniških kapacitet in se interesirajo za organizirano rekreacijo.

Posebni panoji goste opozarjajo, s čim vse se lahko ukvarjajo v svojem prostem času.

SLOVENSKA BISTRICA

Uspela trim štafeta

Pred nedavnim so v okviru prireditve Tedna bratstva in prijateljstva organizirali v Slovenski Bistrici trim štafeto.

Ovire in naloge kot so prekakovanje zaprek, hoja s polnim nahrbtnikom po gredi, streljanje z zračno puško, vzpenjanje po vrvi, skakanje v vrečah,

kegljanje in metanje na koš, ob tem pa še spretna predaja štafete palice, so bile prava zabava za vse obiskovalce tega zanimivega tekmovanja v Slovenski Bistrici. Najuspešnejša je bila ekipa Občinskega sindikata iz Ptuja pred ekipama iz Varaždina in Čakovca. V. H.

JUBILEJ TABORNIŠKEGA ODREDA KOROŠKIH JEKLARJEV

15 let uspešnega dela

V središču Mežiške doline so se taborniki prvokrat organizirali že pred triindvajsetimi leti, vendar je zaradi kadrovskih in finančnih težav njihova dejavnost kaj kmalu zamrla. Leta 1960 pa so dijaki ravenske gimnazije in mladi iz železarne ustanovili taborniški „Odred koroških jeklarjev“.

Ravenski taborniki slavijo letos 15-letnico uspešnega delovanja. Vse sile bodo namenili uresničevanju njihove poglavitne naloge – to je utrjevanju tovarištva, bratstva in enotnosti, ljubezni do narave in utrjevanju telesnih zmogljivosti. Še posebej so ponosni na uspehe, ki so jih dosegli pri obujanju in razvijanju tradicij narodnoosvobodilne vojne.

Trditi je mogoče, da v kraju in občini ni manifestacije, na kateri ne bi sodelovali tudi ravenski taborniki. Taborniški „Odred koroških jeklarjev“ se vsako leto udeleži tudi pohoda „Ob žici okupirane Ljubljane“, predvsem še zato, ker gre za akcijo, katere

poglaviti namen je ohranjanje tradicij NOB.

O uspešnosti dela ravenskih tabornikov pričča več prvih mest, ki so jih osvojili na področnih taborniških mnogobojjih, bili pa so tudi že republiški prvaki. Že petič je taborniški „Odred koroških jeklarjev“ prejel priznanje Zveze tabornikov Slovenije, prisluzil si je naziv „partizanski odred“. Dobili pa so tudi posebno priznanje Zveze tabornikov Jugoslavije, in sicer znak „javorjev list z zlatimi žarki“.

30-letnico zmage nad fašizmom in osvoboditve, 25-letnico taborniške organizacije in 15-letnico odreda so ravenski taborniki proslavili z enodnevnim taborom na Lubasovem travniku. S propagandnim taborom in prikazom dejavnosti pa so predstavili razgibano in uspešno delovanje številnim prebivalcem središča Mežiške doline, ki so prišli med tabornike.

(ma)

O športni rekreaciji

Minuli četrtek se je začel v hotelih Solaris pri Šibeniku zvezni posvet o športni rekreaciji v krajevni skupnosti. Organizatorji tega pomembnega posveta so sekcija za družbenoekonomske odnose pri družbenih dejavnostih zvezne konference Zveze sindikatov Jugoslavije, Zveza socialistične mladine Jugoslavije, ZTKOJ, Zvezna konferenca „Krajevna skupnost in družina“ ter Partizan Jugoslavije – zveza za športno rekreacijo in telesno vzgojo.

Program posvetovanja je izredno obsežen, obenem pa tudi na moč aktualen. Delo naj bi potekalo v treh skupinah, ki bi obravna-

vale programske osnove športne rekreacije v krajevni skupnosti ter pogoje za razvoj rekreacije v krajevni skupnosti. Med predavatelji so najvidnejša imena jugoslovanskih strokovnjakov na področju telesne kulture in zdravstva.

Ker si športna rekreacija komaj utira pot v naše krajevne skupnosti, kjer prežive ljudje večji del svojega prostega časa, bo posvet o športni rekreaciji v krajevni skupnosti za njen nadaljnji razvoj nedvomno velikega pomena. Dejstvo namreč je, da smo doslej na tem področju napravili premalo, čeprav bi morali prav krajevnim skupnostim posvetiti največjo pozornost.

LJUBLJANA

»Vsi na kolo za zdravo telo«

Ljubljanska Mestna zveza za telesno kulturo bo s svojim trim servisom in v sodelovanju s temeljnimi telesnokulturnimi skupnostmi organizirala 8. junija množično kolesarsko akcijo pod geslom „Vsi na kolo za zdravo telo!“ Pokrovitelj množične prireditve bo Slovenija avto – temeljna organizacija združenega dela VELO.

Lani se je kljub slabemu vremenu udeležilo kolesarjenja 1500 ljudi. Za letos pa predvidevajo še bolj množično udeležbo. Tudi tokrat bo potrebno prevoziti 25 kilometrov dolgo progo, ki bo potekala od Gospodarskega razstavišča prek Tomačevega, Zaloga, Urha do Športnega parka Kodeljevo. Kolesarji bodo morali zbrati žige treh kontrolnih postaj.

Organizator želi z akcijo povečati zanimanje za kolesarjenje, osvežiti spomin na pomembne dogodke iz NOB, obenem pa vsem udeležencem omogočiti brezskrbno vožnjo v naravi.

Kontrolni kartončki so v prodaji po 5 dinarjev v turistični poslovalnici Alpe-Adria, v Turističnem biroju na Titovi cesti ter pri Mestni zvezi za telesno kulturo, Ljubljana – Tabor 14. Vsi udeleženci bodo dobili spominske značke in priznanja, imena vseh pa bodo objavili v posebnem biltenu. Med udeleženci bodo izžrebali tudi nekaj koles.

Sredi maja je bil na Makarski rivieri, v idiličnem turističnem naselju Tučepi, že XIII. tradicionalni mednarodni majski zbor turističnih novinarjev. Udeležilo se ga je veliko število domačih in tujih novinarjev, ki spremljajo turizem, saj postaja ta veja gospodarske dejavnosti iz leta v leto bolj pomembna. Pri tem že davno ne gre več le za gospodarske koristi, temveč za dejavnost, ki jo bomo morali v prihodnje še bolj približati slehernemu delovnemu človeku. Poleg ekonomskih gre še za socialne, zdravstvene in druge aspekte.

MED PRVIMI V EVROPI

Turizmu posvečamo v Jugoslaviji vse večjo pozornost, zato ga tudi uvrščamo med prioritete gospodarske dejavnosti. To je razumljivo, če vemo, da pokriva devizni priliv od turizma kar 20 odstotkov deficita trgovinske bilance in da je samo v hotelirstvu zaposlenih več kot 130 tisoč delavcev. Seveda pa pri vsem tem ne gre le izključno za ekonomske rezultate te dejavnosti, temveč tudi za njeno pomembno družbeno vlogo. Vse bolj namreč občutimo velik pomen turistične dejavnosti pri krepitvi stikov med ljudmi in narodi in s tem tudi pri krepitvi miru v svetu.

Vsi ti argumenti so dovolj močni za to, da posveča Jugoslavija v svojem srednjeročnem in tudi dolgoročnem razvoju turizmu pomembno pozornost. Načrti predvidevajo nadaljnjo gradnjo turističnih kapacitet tako na obali kot tudi v notranjosti. Srednjeročni razvojni program predvideva, da bo število nočitev tujih gostov naraščalo v poprečju za 5 do 7 odstotkov letno, število nočitev domačih gostov pa bo naraščalo za spoznanje hitreje. In na tej osnovi pričakujemo, da bo znašal devizni priliv od turizma že leta 1980 skoraj poldrugo milijardo dolarjev!

V minulih letih je posvetila Jugoslavija turističnemu gospodarstvu precejšnjo pozornost, v desetih letih je na primer naraslo število nočitev tujih gostov kar za štirikrat, zato se je razmeroma v zelo kratkem času uvrstila med razvite turistične dežele v Evropi. O tem nazorno pričata naslednja podatka: po številu nočitev tujih gostov smo leta 1973 zasedli peto mesto, za Španijo, Francijo, Italijo in Avstrijo, medtem ko smo se glede na devizni priliv uvrstili na dvanajsto mesto v svetu!

Kljub znanim negativnim okoliščinam, ki so lani vplivale na našo turistično sezono — omenimo naj le izredno visoko stopnjo inflacije, zmanjšanje kupne moči iz turistično najbolj zanimivih držav, negativno plačilno bilanco, krizo surovin in goriv in ne navsezadnje politični nemir — lahko trdimo, da smo na področju turizma tudi v minulemu letu dosegli zadovoljive rezultate: skoraj 15 milijonov turistov in 65 milijonov nočitev. Seveda je bilo več domačih gostov — v primerjavi s prejšnjim letom kar za 10 odstotkov več — in nekoliko manj tujcev. Drugo z drugim: kljub številnim negativnim okoliščinam smo imeli lani več nočitev kot leto dni poprej: za 1 odstotek več, pa vendar!

MOČAN DEVIZNI PRILIV

Po podatkih Narodne banke je znašal lani devizni priliv od turizma okroglih 700 milijonov dolarjev ali za 11 odstotkov več kot leto poprej.

Želje ljudi na počitnicah so zelo različne. Vsak ima svojega konjička... (Foto: A. Ul.)

V PRIHODNJE BOMO MORALI ŠE BOLJ PRISLUHNI TI ŽELJAM

Zelo zanimivi za minulo leto so tudi podatki, ki govorijo o strukturi tujih gostov oziroma o tem, od kje je bil lani večji in od kje manjši obisk. Nemških turistov je bilo le za spoznanje manj kot leto poprej, kar je za naš turizem izredno spodbuden podatek. Kar 40 odstotkov nočitev v našem inozemskem turizmu namreč dosega gajo nemški gosti. Spodbuden je tudi podatek, da je lani močno narasel obisk iz nekaterih vzhodnoevropskih držav: Čehoslovaške (kar za 38 % več!), Sovjetske zveze (12 % več), Madžarske (10 % več) itd. Manj razveseljivo pa je dejstvo, da je lani močno upadel turistični promet s sosednjo Italijo, v primerjavi z letom dni poprej kar za 30 odstotkov, in tudi z Veliko Britanijo (za 28 % manj). Kljub vsemu smo lani dosegli zadovoljiv inozemski turistični promet. Bil je praktično na taki ravni kot leto dni poprej. Strokovnjaki pravijo, da se za to lahko v prvi vrsti zahvalimo velikim prednostim, ki jih ima Jugoslavija pred drugimi turističnimi deželami: izjemnim naravnim lepotam, ustreznim klimatskim razmeram, bogastvu folklorne, kulturozgodovinske spomenikom različnih civilizacij itd. K temu pa dodajajo, da so veliko prispevale k zadovoljivi turistični sezoni tudi konkurenčne cene, ki so bile prav lani odločilno dejavnik v turistični ponudbi. Ob tem so vsekakor zanimive ugotovitve nemških raziskovalnih institucij, da je lani veljala nemška marka največ prav v Jugoslaviji. Tako dokazujejo, da je v letu 1974 veljala nemška marka v Jugoslaviji 1,53 DM, v Španiji 1,26, v Avstriji 1,15, medtem ko je znašala v Švici vrednost marke komaj 0,96 svoje nominalne vrednosti.

VEČ ZA HUMANIZACIJO TURIZMA!

Po letu 1973, ki predstavlja nekakšno prelomnico v množičnem turizmu, se je vsekakor nekaj spremenilo: ljudje, željni počitnic in oddiha, so začeli razmišljati drugače. In, če letošnje leto lahko govorimo o nekakšni „normalizaciji“ turističnega tržišča, vsekakor ne moremo več govoriti o istem stilu turizma. Vse manj je množičnega turizma, vse bolj je čutiti „množico posameznikov“.

Tudi raziskave tržišča govorijo vse bolj v prid humanizaciji oddiha. Tako pri nas kot tudi v drugih turistično razvitih evropskih deželah. Ljudje si želijo miru, domačnosti. Dalje govorijo podatki o tem, da želi vse več turistov preživeti počitnice v bungalovih, proč od trušča in ogromne množice ljudi. Sanje 60 odstotkov turistov so počitnice na morju v starem, malem mestecu, vsak drugi turist si želi ogledati tuje dežele, spoznati ljudi, kulturo, šege in navade. Strokovnjaki pravijo, da s hitrimi koraki stopamo v tretje razdobje turizma.

Res je: s čimer so bili zadovoljni turisti včeraj, danes niso več. Iščejo take ponudbe, da bodo lahko uresničili svoje želje po bolj „humanih“ počitnicah, po bolj pristnem in s tem tudi bolj učinkovitem letnem oddihu.

To smo v Jugoslaviji pričakovali, pa vseeno nas je presenetilo. Nismo se še prilagodili novim zahtevam. Vemo, za kaj gre, pa bi vseeno še najraje delali po starem.

Živ primer je, denimo, „navtični turizem“. Iz leta v leto namreč bliskovito raste število posameznikov, ki imajo svoje plovilo, ki prežive svoje počitnice na popotovanju po vodi. Tako se je, denimo, povečalo v minulih desetih letih število tovrstnih plovil v Italiji od 46 do 270 tisoč in v Franciji od 26 do 340 tisoč. V Nemčiji je 270 tisoč, v Veliki Britaniji 380 tisoč, na Finskem 320 tisoč plovil v zasebni lasti itd., itd. Naših šest tisoč kilometrov obale in blizu 700 pristanišč, primernih za navtični turizem, je vsekakor velik obet. Bolj kot mi sami, cenijo vse to tujci. Tega se sicer počasi zavedamo, storili pa smo vsaj doslej le bore malo. S tem izgublamo denar. Ščasoma pa bomo začeli izgubljati tudi težko pridobljeni ugled, če si ne bomo z vsemi silami prizadevali, da omogočimo ljudem oddih in počitnice, kakršne si žele sami.

KLJUB VSEMU PRECEJ NOVOSTI

Osnovne značilnosti jugoslovanske turistične ponudbe za letošnje leto lahko strnemo v tehle nekaj odstavkih:

Vložili smo precej truda v to, da bi bila kvaliteta turističnih storitev kar najbolj visoka. Pri tem smo mislili tako na najosnovnejše storitve v turističnih objektih, kot tudi na večje število kulturno-zabavnih prireditev, na pestrejšo možnost oddiha in rekreacije turistov, na ustrežnejšo ponudbo v trgovinah, in seveda še na mnogo stvari, ki so jih ljudje na počitnicah doslej pogrešali.

Od lani na letos smo razširili in delno tudi izboljšali cestno omrežje, pri čemer je zelo pomembna nova cesta na odseku Plitvice-Zadar.

Obnovili smo precejšnje število hotelov na obali in v notranjosti, obenem pa smo povečali število postelj za šest do sedem tisoč!

Tudi v zračnem prometu smo izboljšali povezave z glavnimi evropskimi mesti, pa tudi po državi.

Cene, čeprav bodo nekoliko višje v primerjavi z lanskim letom, bodo glede na cene večine turistično razvitih evropskih dežel, še vedno konkurenčne. Tako se ni bati, da bodo naše turistične kapacitete v juliju in avgustu nezasedene.

—a.

OBČINSKI SVET ZVEZE SINDIKATOV TRBOVLJE

čestita

vsem občanom
in delovnim ljudem
za praznik
občine Trbovlje
in jim želi
še veliko
delovnih uspehov